

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Dr Gwynne Jones
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING
PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU	AUDIT AND GOVERNANCE COMMITTEE
DYDD MAWRTH, 6 RHAGFYR 2016 am 2.00 y.p.	TUESDAY, 6 DECEMBER, 2016 at 2:00 p.m.
SIAMBR Y CYNGOR, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGFNI	COUNCIL CHAMBER, COUNCIL OFFICES, LLANGFNI
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518 Committee Officer

AELODAU / MEMBERS

Cynghorwyr / Councillors:-

Annibynnol / Independent

Jim Evans, Dafydd Rhys Thomas a Richard Owain Jones

Plaid Cymru / The Party of Wales

John Griffith (Is-Gadeirydd/Vice-Chair), Alun W Mummery a Nicola Roberts

Grwp Chwyldroad / Revolutionist Group

Peter Rogers

Heb Ymaelodi/Unaffiliated

R Ll Jones (Cadeirydd/Chair)

ALEODAU LLEYG / LAY MEMBERS

Mr Richard Barker, Mrs Sharon Warnes

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 **COFNODION CYFARFOD 21 MEDI, 2016** (Tudalennau 1 - 8)

Cyflwyno cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a gynhaliwyd ar 21 Medi, 2016.

3 **CYDYMFFURFIO Â SAFONAU CYHOEDDUS ARCHWILIO MEWNOL** (Tudalennau 9 - 76)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol.
(*Atodiad 1 ar gael yn Saesneg yn unig*)

4 **ARCHWILIO ALLANOL - LLYTHYR ARCHWILIO BLYNYDDOL 2015/16** (Tudalennau 77 - 80)

Cyflwyno'r Llythyr Archwilio Blynyddol am 2015/16.

5 **ARCHWILIO ALLANOL - TYSTYSGRIF CYDYMFFURFIO** (Tudalennau 81 - 82)

Cyflwyno Tystysgrif Cydymffurfio yng nghyswllt yr archwiliad o asesiad Cyngor Sir Ynys Môn o'i berfformiad yn 2015/16.

6 **RHEOLI TRYSORLYS** (Tudalennau 83 - 168)

- Cyflwyno Strategaeth Rheoli Trysorlys 2017/18
- Cyflwyno Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys 2016/17
- Cyflwyno adroddiad ar Ymarferion Rheoli Trysorlys

7 **BLAENRHAGLEN WAITH ARCHWILIO MEWNOL** (Tudalennau 169 - 176)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol.

8 **GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD** (Tudalennau 177 - 178)

Ystyried mabwysiadu'r canlynol:-

"Dan Adran 100 (A)(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, gwahardd y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol oherwydd y posibilrwydd y caiff gwybodaeth eithriedig ei rhyddhau fel y diffinnir hi yn Atodlen 12A y Ddeddf a'r Prawf Budd y Cyhoedd sydd ynghlwm".

9 **Y GOFRESTR RISG CORFFORAETHOL** (Tudalennau 179 - 190)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Risg ac Yswiriant.

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 21 Medi 2016

- YN BRESENNOL:** Y Cyngorydd R. Llewelyn Jones (Cadeirydd)
Y Cyngorydd John Griffith (Is-Gadeirydd)
- Y Cyngorwyr Jim Evans, Alun Mummery, Nicola Roberts,
Peter Rogers, Dafydd Rhys Thomas
- Aelodau Lleyg: Mr Richard Barker a Mrs Sharon Warnes
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr (ar gyfer eitem 3)
Dirprwy Brif Weithredwr (Partneriaethau, y Gymuned a Gwella
Gwasanaethau)
Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151
Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro (ar gyfer eitem
4)
Rheolwr Trawsnewid Busnes TGCh (ar gyfer eitem 2)
Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifo (BHO)
Pennaeth Archwilio Mewnol (MH)
Rheolwr Archwilio Mewnol (SP)
Swyddog Pwyllgor (ATH)
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cyngorydd Richard Owain Jones
- HEFYD YN
BRESENNOL:** Clare Edge (Rheolwr Archwilio Ariannol – Deloitte)

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

2 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 25 GORFFENNAF, 2016

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod diwethaf y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a gynhaliwyd ar 25 Gorffennaf, 2016 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

Yn codi –

- **Trefniadau Adfer TGCh ar ôl Trychineb**

Adroddodd y Rheolwr Trawsnewid Busnes TGCh ar y cynnydd hyd yn hyn mewn perthynas â threfniadau adfer TGCh ar ôl trychineb gyda'r nod o sicrhau yn y pendraw bod gan y Cyngor ganolfan bwrpasol oddi ar y safle ar gyfer storio data wrth gefn fydd yn caniatáu adfer systemau busnes hanfodol pe digwydd llifogydd neu dân neu unrhyw drychineb arall. Dywedodd y Swyddog nad yw'r gallu datblygedig hwnnw gan y Cyngor ar hyn o bryd a bod gwybodaeth a gedwir yn yr unig ganolfan ddata sydd ganddo yn cael ei gadw wrth gefn drwy ddulliau eraill. Yn ogystal, nid yw'r offer y mae systemau'r Cyngor yn dibynnu arno yn ddigon cadarn, ac er bod y systemau storio eu hunain yn gadarn ac wedi cael eu rheoli'n ofalus yn y gorffennol, mae'r trefniadau presennol yn agored i risg a phwyntiau methiant unigol.

Esboniodd y Swyddog y gwelliannau a wnaethpwyd i'r ganolfan ddata bresennol o ganlyniad i gynyddu'r buddsoddiad mewn TGCh yn ystod y 12 mis diwethaf er mwyn gwella isadeiledd a systemau busnes yn ogystal â chynhwysedd TGCh cyffredinol o fewn y Cyngor. Yn ogystal buddsoddiwyd mewn technolegau gwasanaeth newydd i gymryd lle technolegau sydd wedi dyddio; gosodwyd system storio newydd o'r math diweddaraf yn lle'r hen system ac mae

systemau storio data wrth gefn newydd yn cael eu gweithredu gyda'r nod ehangach o symud tuag at economi fwy digidol yn Ynys Môn er mwyn gwella'r modd y cyflenwir gwasanaethau i'r trigolion.

Dywedodd y Swyddog bod y technolegau newydd, a brynwyd yn benodol i redeg ar draws y ddwy ganolfan ddata, wedi eu cynllunio er mwyn cael gwared â phob pwynt methiant unigol sy'n golygu bod trefniadau TGCh y Cyngor mewn llawer gwell sefyllfa o gymharu â 12 mis yn ôl. Nid oes costau gorbenion ychwanegol oherwydd bod cynllun y technolegau newydd yn cyrraedd y gofynion arfer gorau a dilynwyd arferion caffael da wrth eu prynu. Mae'r technolegau hyn i fod i ddarparu cadernid ar draws y ddwy ganolfan ddata heb greu cost ychwanegol a byddant yn rhoi sylfaen gadarn i'r isadeiledd craidd er mwyn cefnogi uchelgais digidol y Cyngor yn y dyfodol e.e. App Môn. Nod yr ymdrechion hyn yn y pendraw fydd adeiladu ail gyfleuster fydd yn cynnig y datrysiad gorau posib ar gyfer storio data wrth gefn a dyma'r dasg a roddwyd i'r Gwasanaeth TGCh a rhoddyd cyllid cyfalaf i'r gwasanaeth er mwyn cyflawni hynny. Mae'r gwaith adeiladu wedi dechrau, a bydd y ddwy ganolfan ddata gyda'i gilydd yn gweithredu, ac yn cael eu rheoli, fel un endid er y byddant mewn lleoliadau ar wahân. Golyga hyn y byddai'r Cyngor, petai'n colli defnydd y ganolfan ddata bresennol, yn gallu parhau i redeg ei holl fusnes o'r ganolfan ddata arall, ac i'r gwrthwyneb, am y rheswm y bydd yr holl dechnolegau wedi eu cynllunio i redeg ar draws y ddwy ganolfan ac yn gwarantu drwy hynny argaeledd systemau busnes y Cyngor y tu hwnt i'r busnesau craidd hollbwysig. Mae hyn yn opsiwn mwy economaidd a hyblyg na defnyddio datrysiad storio data wrth gefn gan ddarparu'r trydydd parti gan na fyddai'r olaf, yn ôl pob tebyg, yn gallu darparu cadernid ar gyfer pob un o'r 112 system busnes sydd gan y Cyngor. Y sefydliad fydd yn penderfynu pa systemau i'w blaenoriaethu petai trychineb yn digwydd a bydd hynny'n rhan o'r Cynllun Adfer ar ôl Trychineb sydd bellach wedi ei lunio. Bydd y systemau busnes a flaenoriaethir yn seiliedig ar waith a wneir gyda gwasanaethau unigol ond bydd y penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan yr UDA, gan gymryd i ystyriaeth galwadau tymhorol a natur y digwyddiad fydd felly'n caniatáu i'r Cyngor ymateb i alwadau sy'n newid o fewn y sefydliad.

Dywedodd y Swyddog y bydd y cyfleuster newydd, unwaith y bydd yn weithredol, yn cael gwared â'r pwyntiau methiant unigol sydd yn weddill. Bydd yn darparu ar gyfer adfer ar ôl trychineb, creu data wrth gefn ac yn hollbwysig, bydd yn caniatáu i wasanaethau'r Cyngor weithredu'n ddi-dor. Cynllunnir systemau hanfodol fel eu bod yn cael eu cyflenwi ar draws y ddwy ganolfan ddata, ni fydd pwynt methiant unigol a bydd y system yn gallu ymateb i alwadau. Bwriedir i'r trefniadau newydd fynd yn fyw ym mis Rhagfyr, 2016 ond mae'n bosib y gall eu gweithredu lithro i'r Flwyddyn Newydd.

Ystyriodd y Pwyllgor yr wybodaeth a gyflwynwyd gan wneud y pwyntiau canlynol:

- Roedd y Pwyllgor yn fodlon bod sylw priodol yn cael ei roi i'r risgiau sy'n gysylltiedig ag Adfer TGCh ar ôl Trychineb, bod cynnydd da wedi ei wneud a bod Rheolwyr yn y broses o gwblhau trefniadau i sicrhau bod systemau busnes y Cyngor yn cael eu hamddiffyn a'u bod yn parhau'n hyfyw petai'r risgiau hynny'n dod yn ffaith.
- Nododd y Pwyllgor bod y technolegau a'r systemau newydd wedi eu caffael yn effeithlon gan ddilyn arferion da wrth brynu ac na fyddant yn creu costau gorbenion ychwanegol. Dywedodd y Rheolwr Trawsnewid Busnes TGCh bod y Strategaeth TGCh hefyd yn rhoi sylw i herio a rhesymoli portffolio meddalwedd y Cyngor ac mae'r costau sy'n gysylltiedig â hynny lawer iawn uwch na chostau isadeiledd a disgrifiodd y camau sy'n cael eu cymryd i wneud hynny.
- Nododd y Pwyllgor bod y camau sy'n cael eu cymryd i uwchraddio systemau electronig a TGCh yn cyfrannu at gyflawni un o amcanion strategol allweddol y Cyngor sef digideiddio a gwella argaeledd gwasanaethau.
- Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch hirhoedledd y technolegau a gafwyd a'r strategaeth ar gyfer eu hailgyflenwi mewn modd economaidd. Dywedodd y Rheolwr Trawsnewid TGCh y bydd y gwasanaeth yn gwneud bid i'r rhaglen gyfalaf bob blwyddyn er mwyn ailosod 25% o'r holl isadeiledd craidd fel bod y gwasanaeth wedi adnewyddu'r holl isadeiledd dros gyfnod o 4 mlynedd. Mae'r gwasanaeth TGCh yn ymwybodol o'r gofynion sydd ar y gyllideb gyfalaf ac felly bydd yn targedu buddsoddiad er mwyn sicrhau ei fod yn cyfrannu tuag at gyflwyno rhyw fath o effeithlonrwydd a gwelliant rhywle arall o fewn y Cyngor.

Penderfynwyd derbyn yr wybodaeth a nodi'r cynnydd a wnaed.

• Adroddiad Cynnydd Archwiliad Mewnol

Mewn perthynas ag angen y Tîm Rheoli i sicrhau cyfathrebu amserol ac effeithiol er mwyn darparu darlun clir o ba mor dda mae gwasanaethau'n gweithredu argymhellion archwiliad mewnl cadarnhaodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 fod y mater yn ymwneud â'r Tîm Rheoli'n sicrhau y caiff y system 4 action sy'n cofnodi gweithrediad argymhellion archwiliad mewnl ei ddiweddarau mewn modd amserol a phriodol fel bod y Rheolwr Archwilio Mewnol yn cael darlun clir o'r sefyllfa ac yn gallu cyflwyno'r wybodaeth honno'n gywir i'r Pwyllgor Archwilio drwy gyfrwng adroddiad cynnydd chwarterol. Dywedodd y Swyddog fod y neges ynglŷn â'r angen am eglurder yn yr hyn sy'n cael ei adrodd drwy'r system 4 action wedi ei drosglwyddo i'r Penaethiaid Gwasanaeth yn y cyfarfod Penaethiaid a gobeithir yn awr y bydd y neges yn cael ei rhaedru drwy'r strwythur rheoli.

Derbyniwyd a nodwyd yr wybodaeth gan y Pwyllgor.

3 DATGANIAD O'R CYFRIFON 2015/16 AC ADRODDIAD ISA 260

- Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 yn ymgorffori'r Datganiad o'r Cyfrifon 2015/16 a'r Datganiad Llywodraethiant Blynyddol 2015/16 i'r Pwyllgor.

Adroddodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 bod cyfrifon drafft 2015/16 wedi eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 27 Mehefin, 2016 a'u bod, yn dilyn hynny, wedi eu cyflwyno i gael eu harchwilio'n allanol gyda'r broses honno wedi digwydd yn ystod misoedd yr haf gyda'r rhan fwyaf o'r gwaith wedi'i orffen. Mae nifer o newidiadau i'r drafft wedi eu hymgorffori i'r cyfrifon ac mae manylion wedi eu cynnwys yn Adroddiad ISA 260 yr Archwiliwr; rhoddir crynodeb o'r newidiadau mwyaf sylweddol i'r datganiad drafft ym mharagraff 3.2 yr adroddiad. Dywedodd y Swyddog bod gofyn i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu argymhell bod y Cyngor Sir yn cymeradwyo'r datganiadau ariannol ond mae un mater sydd angen ei ddatrys cyn y gellir gwneud hynny.

Esboniodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 fod yr archwilwyr, wrth archwilio'r datganiadau ariannol, yn ymgymryd â phroffion sylweddol mewn perthynas â rhai adrannau o'r cyfrifon. Yn ystod y broses samplu, mae'r archwilwyr wedi adnabod tri ased isadeiledd gwerth cyfanswm o £5.336m y maent yn gofyn am dystiolaeth ar eu cyfer er mwyn cadarnhau eu bodolaeth a'u perchnogaeth. Cadarnhaodd y Swyddog bod gwerth un o'r asedau y mae angen tystiolaeth ar ei gyfer yn cael ei ddangos fel £4m yn y cyfrifon, ac oherwydd natur hanesyddol yr ased, nid yw'r Gwasanaeth Cyllid hyd yma wedi llwyddo i ddarparu'r dystiolaeth angenrheidiol yn rhannol oherwydd bod systemau wedi newid dros amser ac yn rhannol oherwydd problemau cael mynediad at gofnodion papur gan fod cyfyngiad amser ar gadw'r cofnodion hynny. Er bod ymdrechion i ddatrys y broblem yn parhau a rhagwelir y bydd y mater yn cael ei ddatrys yn fuan, nid yw'r Gwasanaeth ar hyn o bryd yn gallu darparu'r sicrwydd angenrheidiol i'r archwilwyr mewn perthynas â'r eitem hon er mwyn galluogi iddynt ardystio'r cyfrifon yn ddiamod. Golyga hyn nad yw'r Pwyllgor Archwilio mewn sefyllfa yn y cyfarfod heddiw i argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo'r cyfrifon yn y cyfarfod ar 27 Medi. Y rheswm am hyn yw y gall y cyfrifon newid yn ddibynnol ar sut fydd y mater sy'n sefyll yn cael ei ddatrys a'r canlyniad o safbwynt beth fydd yn cael ei ddangos yn y cyfrifon. Yn yr amgylchiadau, hynny gallai'r Awdurdod oedi cyn cymeradwyo'r cyfrifon hyd nes y bydd yr archwilwyr wedi derbyn y sicrwydd angenrheidiol ond byddai hynny'n golygu cynnal cyfarfod arbennig o'r Cyngor, neu byddai modd i'r archwilwyr gynhyrchu adroddiad amodol. Yn dilyn trafodaethau â'r Cadeirydd a'r archwilwyr, mae'r Arweinydd Ymgysylltu ar gyfer yr archwiliad ariannol wedi cadarnhau ei fod yn fodlon â'r gwaith sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd i ddatrys y mater ac i ddarparu'r sicrwydd sydd ei angen ar yr archwilwyr, felly argymhellir bod y Pwyllgor yn dirprwyo awdurdod i'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd i gymeradwyo'r cyfrifon i'r Cyngor unwaith y bydd y mater sy'n sefyll wedi ei ddatrys a bod yr archwilwyr yn fodlon â'r sicrwydd a gafwyd ynghylch y mater ac mewn sefyllfa i gyhoeddi barn ddiamod.

Nododd y Pwyllgor y sefyllfa ac wedi gofyn am eglurhad pellach am y mater dan sylw, hyd a lled y sicrwydd sydd ei hangen ar yr archwilwyr a'r goblygiadau, derbyniwyd yr argymhelliad a gynigiwyd

bod y Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd yn cael eu hawdurdodi i gydlynu â'r Gwasanaeth Cyllid a'r archwilwyr o ran cadarnhau'r cyfrifon ac yn dilyn hynny i'w cymeradwyo i'r Cyngor.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 bod y Cod Ymarfer presennol y mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi yn unol ag o yn gofyn bod gwerth asedau isadeiledd yn cael eu dangos ar y fantolen, ac oherwydd mai asedau isadeiledd ydynt golyga hynny bod rhaid adlewyrchu'r gwariant cyfalaf arnynt yn ystod y flwyddyn. Gan fod y gwariant yn parhau o un flwyddyn i'r llall, mae gwerth yr asedau'n cynyddu. Mae newid yn y rheoliadau'n golygu y bydd rhaid i'r Awdurdod ail brisio ei asedau isadeiledd y flwyddyn nesaf a bydd y ffigur ailbrisio'n cael ei ddangos yn y cyfrifon. Bydd manylion ategol ar gael yn rhwydd sy'n golygu ei bod yn annhebygol y bydd y mater penodol a gododd yn 2015/16 yn digwydd eto.

Cadarnhaodd Ms Clare Edge, Rheolwr Archwilio Ariannol, fod y mater wedi codi drwy gynnal profion samplu a bod yr archwilwyr wedi ceisio sefydlu beth oedd yr eitemau isadeiledd yn y sampl, yn nhermau eu bodolaeth a'u perchnogaeth ac, o ystyried bod balans un o'r eitemau yn £4m, byddent wedi disgwyl gweld tystiolaeth archwilio yn cadarnhau eu bod yn wir asedau.

Penderfynwyd –

- **Derbyn a nodi'r Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2015/16 yn ddibynnol ar ddatrys y mater sy'n sefyll fel y cafodd ei adrodd gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151.**
 - **I ddirprwyo awdurdod i'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd i argymhell y Datganiad o Gyfrifon 2015/16 ar gyfer ei gymeradwyo gan y Cyngor ar ôl derbyn cadarnhad gan yr archwilwyr bod y mater sy'n sefyll yn y cyfrifon wedi'i ddatrys yn foddhaol a'u bod yn gallu cyhoeddi barn ddiamod.**
 - **Cymeradwyo'r Datganiad Llywodraethiant Blyneddol ar gyfer 2015/16 a chyfeirio'r ddogfen at Arweinydd y Cyngor a'r Prif Weithredwr.**
- Cyflwynwyd adroddiad yr Archwilwyr Allanol ar yr archwiliad a gynhaliwyd ar y Datganiadau Ariannol ar gyfer 2015/16 (ISA 260) er ystyriaeth gan y Pwyllgor.

Cadarnhaodd Ms Clare Edge, Rheolwr Archwiliad Ariannol, bod yr Archwiliwr Cyffredinol yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwiliad diamod ar y datganiadau ariannol, yn ddibynnol bod y gwaith sy'n sefyll yn cael ei gwblhau'n foddhaol gan gynnwys y mater y cyfeiriwyd ato uchod. Cadarnhaodd y Swyddog y canlynol hefyd:

- Nad oes unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro yn y datganiadau ariannol.
- Bod camddatganiadau a gywirwyd gan y Tîm Rheoli yn cael eu dwyn i sylw'r Pwyllgor Archwilio yn unol â chyfrifoldebau'r Pwyllgor dros y broses adrodd ariannol (Atodiad 3 yn yr adroddiad).
- Nid oes materion yn codi o'r risgiau archwilio fel y cawsant eu hadnabod yn y Cynllun Archwilio Ariannol heblaw am un addasiad mewn perthynas ag incwm grant (Atodiad 3) ac un sylw rheoli (Atodiad 4).
- Nid oes pryderon am agweddau ansoddol arferion cyfrifo ac adrodd ariannol yr Awdurdod. Fodd bynnag, gwnaethpwyd argymhelliad ynglŷn â gwella ansawdd a phrydlondeb peth tystiolaeth archwilio gefnogol (Atodiad 4).
- Ni ddaethpwyd ar draws unrhyw broblemau arwyddocaol yn ystod yr archwiliad.
- Ni chafodd unrhyw faterion arwyddocaol eu trafod neu lythyru yn eu cylch gyda'r Tîm Rheoli y mae angen eu hadrodd i'r Pwyllgor.
- Nid oes unrhyw faterion eraill sy'n berthnasol i amryfusedd yn y broses adrodd ariannol y mae angen eu hadrodd.
- Ni adnabuwyd unrhyw wendidau o bwys o ran rheolaeth fewnol er yr adnabuwyd sawl maes ble gellid gwella rheolaeth fewnol.
- Nid oes unrhyw faterion eraill y mae safonau archwilio'n nodi'n benodol bod rhaid eu cyfleu i'r rheini sy'n gyfrifol am lywodraethiant.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a nodi'r cynnwys.

4 LLYWODRAETHU GWYBODAETH – ADRODDIAD BLYNYDDOL YR UWCH BERCHENNOG RISG GWYBODAETH (UBRG) AM 2015/16

Cyflwynwyd adroddiad Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth y Cyngor yn amlinellu'r prif faterion llywodraethu gwybodaeth ar gyfer y cyfnod o 1 Ebrill, 2015 hyd at 31 Mawrth, 2016 ynghyd â'r blaenoriaethau presennol er ystyriaeth gan y Pwyllgor.

Adroddodd yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth (UBRG) bod disgwyl i'r UBRG gynhyrchu adroddiad blynyddol. Yr adroddiad a gyflwynir yw'r adroddiad cyntaf o'i fath gan yr UBRG yn Ynys Môn a'i bwrpas yw cloriannu'r sefyllfa yn y Cyngor. Mae'r adroddiad yn cynnwys crynodeb o faterion llywodraethu gwybodaeth sydd wedi codi yn y gorffennol yn ogystal â mapio'r camau a gymerwyd hyd yma a'r cynlluniau ar gyfer y dyfodol.

Cyfeiriodd y Swyddog yn benodol at y canlynol:

- Y digwyddiadau diogelwch data yn ystod y cyfnod wedi eu categorio yn ôl eu difrifoldeb. Cyfeirir at nifer y digwyddiadau a gofnodwyd yn Atodiad B ac mae'n cynnwys 6 digwyddiad Lefel 0 i Lefel 1 (defnyddiwyd methodoleg digwyddiad diogelwch data ar gyfer y digwyddiadau a phenderfynwyd nad oedd angen adrodd am 5 o'r digwyddiadau hyn i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ac roedd 1 yn ddigwyddiad "cael a chael"). Ni chofnodwyd unrhyw ddigwyddiadau Lefel 2 (digwyddiadau sy'n rhaid eu hadrodd i'r SCG a rheolyddion eraill).
- Bod y Cyngor yn monitro Dangosyddion Perfformiad penodol sy'n gysylltiedig â Llywodraethu Gwybodaeth, rhai ar sail fisol ac eraill ar sail chwarterol. Gweithredir ar y rhain ar sail eithriad ac fe'u defnyddir i symud materion ymlaen fel bo'r angen i sylw'r UDA.
- Sefydlwyd rolau Llywodraethu Gwybodaeth penodol o fewn y Cyngor sy'n cynnwys Perchnogion Asedau Gwybodaeth a Gweinyddwyr Asedau Gwybodaeth ac mae eu cyfrifoldebau hwy yn cael eu crynhoi ym mharagraff 4 yr adroddiad. Maent wedi derbyn hyfforddiant arbenigol er mwyn ymgymryd â'r gwaith.
- Mae'n rhaid i holl staff y Cyngor dderbyn hyfforddiant Llywodraethu Gwybodaeth sylfaenol sy'n cael ei ddiweddarau bob dwy flynedd. Dechreuodd yr hyfforddiant hwn ym mis Mehefin 2014 a dilynwyd proses i sicrhau fod pob aelod o staff yn cymryd rhan. Mae canran cydymffurfiaeth yn agos i 90%.
- Sefydlwyd ystod o bolisiau LIG allweddol (cyfeirir atynt ym mharagraff 5.2 yr adroddiad) ac mae copïau ohonynt i'w cael ar fewnwyd y Cyngor. Mae'r Bwrdd Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol (BLIGC) yn adolygu a diweddarau'r polisiau hyn yn rheolaidd. Yn dilyn adnabod cyllid mae'r Cyngor erbyn hyn wedi caffael ac yn y broses o weithredu system rheoli polisi fydd yn rhoi sicrwydd i'r BLIGC bod y polisiau LIG allweddol yn cael eu darllen, eu deall a'u derbyn yn ffurfiol gan aelodau staff unigol. Bydd y system rheoli polisi yn cael ei defnyddio'n ehangach, a'r syniad yw y bydd llyfrgell ddigidol o bolisiau cyfredol ar draws pob gwasanaeth corfforaethol ar gael i staff.
- Mae cydymffurfiaeth diogelu data y Cyngor yn ei gyfanrwydd wedi cael ei asesu fel risg canolig gan Archwilio Mewnol. Mae'r UBRG yn anelu at gynhyrchu Datganiad Rheoli yn ystod y 3 mlynedd nesaf yn ddibynnol ar weithredu a phrofi'r camau a ddisgrifir yn yr adroddiad yn llwyddiannus. Y prif ffactor mewn perthynas â gwella lefel risg ganolig y Cyngor yw'r Gofrestr Asedau Gwybodaeth gan mai hon yw'r adnodd allweddol ar gyfer deall pa wybodaeth a gedwir gan sefydliad a'r risgiau allweddol cysylltiedig. Nid yw Cofrestr y Cyngor wedi datblygu i'r graddau bod gwybodaeth ddigonol am y risgiau i'r asedau yn cael eu casglu ar lefel fanwl. Bydd rhaid gwneud y gwaith o fewn yr adnoddau presennol gan ddilyn dull sy'n seiliedig ar risg.
- Cyfeiria'r adroddiad hefyd at y gwaith sy'n gysylltiedig â Swyddfa'r Comisiynydd Arwylio a Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio.
- Mae'r UBRG yn gallu dod i'r canlyniad bod trefniadau'r Cyngor ar gyfer LIG a chydymffurfiaeth diogelu data yn rhesymol effeithiol.

Ystyriodd y Pwyllgor yr adroddiad a gwnaethpwyd y pwyntiau canlynol -

- Nododd y Pwyllgor bod llawer iawn o gynnydd wedi digwydd o ran gweithredu gwaith archwiliad SCG a gweithgarwch gorfodi, er bod y gwaith wedi cychwyn o lefel isel iawn.
- Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad, mewn amgylchedd ble mae pwyslais cynyddol ar ddigideiddio gwasanaethau ac ar ryngweithio'n ddigidol, e.e. drwy ddefnyddio Skype i ymgysylltu â chleientiaid a defnyddwyr gwasanaeth, am y camau sy'n cael eu cymryd i roi mesurau diogelu yn eu lle wrth weithredu arferion newydd o'r fath. Dywedodd yr UBRG y

byddai'r gwasanaethau unigol yn arwain gan dderbyn cyngor gan yr UBRG a TGCHh ac yna ei adrodd drwy'r BLICG.

- Nododd y Pwyllgor er bod llawer wedi ei wneud ar lefel gorfforaethol i fynd i'r afael â gwendidau yn y trefniadau LIG yn yr Awdurdod, mae nifer o achosion o dramgwyddo'n gallu codi oherwydd esgeulustod ac arfer gwael. Gofynnodd y Pwyllgor am sicrwydd bod yr un lefel o sylw yn cael ei roi i sicrhau fod y pethau sylfaenol yn eu lle e.e. bod mecanwaith ar gyfer gwirio a sicrhau cywirdeb e-byst/cyfeiriadau a gwybodaeth a gedwir ar gronfeydd data. Dywedodd yr UBRG bod SCG yn cydnabod bod gwallau dynol yn bosib ac nad oes modd cael gwared â hynny'n gyfan gwbl; y disgwyl felly yw bod risgiau'n cael eu rheoli'n effeithiol yn hytrach na pheidio â chael yr un achos o dramgwyddo data ac i ddysgu o unrhyw ddigwyddiadau sy'n digwydd. Er nad oes yr un system all ddileu'r holl risgiau, y nod ddylai fod i reoli'r risgiau a'i lleihau i'r lefel isaf bosib ac i lefel y gall yr Awdurdod ei goddef ar sail weithredol. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 fod y Cyngor wedi rhyddhau cyllid i wella prosesau busnes ac y cymeradwywyd dau fid, un i gysylltu systemau'r Awdurdod i'r mynegai eiddo cenedlaethol (rhestr o rifau cyfeirnod eiddo ar gyfer pob cyfeiriad yn y DU) fydd yn arwain at wella cywirdeb, ac un i weithredu system Rheoli Cysylltiadau Cwsmer sydd hefyd yn gwirio gwybodaeth e.e. cyfeiriadau.
- Nododd y Pwyllgor bod amrywiaeth rhwng gwasanaethau yn nhermau llywodraethu gwybodaeth a diogelu data a gofynnwyd am sicrwydd ynghylch y camau a gymerir i sicrhau'r un lefel o fedrusrwydd a chydymffurfiaeth ar draws yr holl wasanaethau. Cadarnhaodd y UBRG bod lefel medrusrwydd a chydymffurfiaeth yn gwahaniaethu rhwng gwasanaethau gyda rhai gwasanaethau'n well am wneud rhai pethau na'i gilydd e.e. oherwydd eu bod yn aml yn gymhleth, mae ymateb i geisiadau am fynediad pwnc yn gallu bod yn broses araf yn y Gwasanaethau Cymdeithasol ond y consensws yn y cyswllt hwnnw yw bod cywirdeb yn well na chyflymder er mwyn lleihau'r risg bod gwybodaeth sensitif yn cael ei rannu a pherson anawdurdodedig drwy amryfusedd.

Penderfynwyd derbyn Adroddiad Blynyddol yr UBRG ar gyfer 2015/16 ac i nodi y lefelau cydymffurfiaeth a risg y manylir arnynt yn yr adroddiad yn unol â chanfyddiad yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth.

DIM GWEITHREDU PELLACH I DDILYN.

5 ADRODDIAD CYNNYDD ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Archwilio Mewnol ar waith y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar gyfer y cyfnod o 1 Ebrill i 31 Awst, 2016 er ystyriaeth gan y Pwyllgor. Roedd yr adroddiad yn cynnwys crynodeb o'r holl aseiniadau archwilio a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn; lefel y sicrwydd a ddarparwyd; amserlen archwiliadau dilyn i fyny yr ymgymerydd â hwy ynghyd â rhestr o'r holl argymhellion Archwilio Mewnol sydd angen sylw.

Cadarnhaodd y Rheolwr Archwilio Mewnol bod lefelau perfformiad yr Adain Archwilio Mewnol ar darged. Amlygodd y Swyddog y ffaith bod y raddfa gweithredu ar gyfer argymhellion graddfa Uchel a Chanolig wedi codi i 83% erbyn hyn.

Nododd y Pwyllgor y diweddariad a gynhwyswyd yn yr adroddiad gan gynnig y sylwadau canlynol:

- Nodwyd a chrosawyd perfformiad yr adain Archwilio Mewnol hyd yma yn erbyn y DP allweddol a gofnodir yn Atodiad A yr adroddiad.
- Nododd y Pwyllgor yr adrannau hynny yn Atodiad D mewn perthynas â rheolaethau allweddol Budd-dal Tai a Diogelu Corfforaethol ble'r barnwyd bod lefel sicrwydd yn gyfyngedig a chodwyd pryder penodol bod y prosesau a dulliau rheoli gwariant mewn perthynas â'r olaf yn cael eu barnu'n annigonol mewn maes sydd â risg arbennig o uchel sy'n ymwneud â gofalu am a diogelu unigolion bregus. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr (Partneriaethau, y Gymuned a Gwella Gwasanaethau) fod y Dirprwy Brif Weithredwr (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) wedi cyfarfod â phob Pennaeth Gwasanaeth i symud diogelu corfforaethol yn ei flaen. Cytunodd y Pwyllgor i ofyn i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol sgriwteiddio'r canfyddiadau ymhellach mewn perthynas â diogelu corfforaethol.
- Nododd y Pwyllgor bod materion rheoli sylfaenol penodol, e.e. cwblhau cais am archeb cyn derbyn y nwyddau, yn cael eu hadnabod yn rheolaidd yn sgil canfyddiadau adolygiadau archwilio yn arbennig mewn perthynas ag ysgolion. Er y derbynnir bod rhai arferion yn cymryd amser i sefydlu, gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch a oes angen monitro ehangach o safbwynt

canfyddiadau adolygiadau archwilio mewn perthynas â rhai sefydliadau, e.e. ysgolion. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 ei bod yn anodd sicrhau bod pob sefydliad yn glynu'n gaeth i'r rheolau yn arbennig yng nghyd-destun ysgolion gan fod adnoddau, cymhwysedd a phwysau yn amrywio o ysgol i ysgol. Mae gan gyrrff llywodraethu rôl allweddol o ran monitro arferion a sicrhau bod penaethiaid yn cael eu gwneud yn atebol am sicrhau cydymffurfiaeth.

- Nododd y Pwyllgor bod argymhelliad yr archwiliad mewnol mewn perthynas â staff asiantaeth yn parhau i fod ar y rhestr o faterion sy'n sefyll a gofynnwyd am sicrwydd bod y drefn a gytunwyd arni ar gyfer cyflogi staff asiantaeth yn cael ei dilyn. Cadarnhaodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 bod hyn yn digwydd yn unol â'r argymhelliad a bod angen diweddarau'r system er mwyn adlewyrchu'r hyn sy'n cael ei weithredu. Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol y byddai'n codi'r mater gyda'r Prif Weithredwr.

Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol, mewn perthynas â'r meysydd hynny yn Atodiad D ble'r oedd canlyniadau'r adolygiad archwilio yn dangos barn o sicrwydd cyfyngedig neu ble mae cynnydd o ran gweithredu yn ymddangos yn araf, bod gwasanaethau yn derbyn mwy o amser i ymateb i ganfyddiadau archwilio mewnol. Os nad yw'r argymhellion wedi eu gweithredu i lefel dderbyniol ar ddiwedd yr adolygiad dilyn i fyny mewn chwe mis bydd y diffyg cynnydd yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio sydd â'r gallu i wneud y Pennaeth Gwasanaeth perthnasol yn atebol. Mewn perthynas â Diogelu Corfforaethol canfu'r adolygiad, er bod y sylfeini mewn lle, nid yw amcanion diogelu wedi eu gwreiddio'n gyson ar draws prosesau cynllunio busnes gwasanaethau.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a bod y Pwyllgor yn cymryd sicrwydd o'r wybodaeth a ddarparwyd ynghylch y prosesau rheolaethau mewnol, rheoli risgiau a llywodraethiant corfforaethol sydd ar waith yn ddarostyngedig i sgrwtineiddio Diogelu Corfforaethol ymhellach.

CAMAU GWEITHREDU SY'N CODI: Canfyddiadau adolygiad archwilio Diogelu Corfforaethol i'w cyfeirio at y Pwyllgor Sgrwtineiddio Corfforaethol ar gyfer sgrwtineiddio.

**Y Cynghorydd R. Llewelyn Jones
Cadeirydd**

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD	6 RHAGFYR, 2016
PWNC	CYDYMFFURFIO Â SAFONAU ARCHWILIO MEWNOL YN Y SECTOR CYHOEDDUS (SAMSC)
SWYDDOG ARWEINIOL	PENNAETH ARCHWILIO MEWNOL - MIKE HALSTEAD
SWYDDOG CYSWLLT	RHEOLWR ARCHWILIO - SIONED PARRY
<p>Natur a rheswm dros adrodd - Yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus Sector (SAMSC) 2013, rhaid i'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol gynnal hunanasesiadau o bryd i'w gilydd i werthuso cydymffurfiaeth â'r <i>Diffiniad o Archwilio, y Côd Moeseg a'r Safonau</i>. Mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio adrodd ar ganlyniadau'r Rhaglen Sicrhau a Gwella Ansawdd (RhSGA) ac unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio â SAMSC i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.</p>	

1 RHAGARWEINIAD

- 1.1 Cynhyrchir yr adroddiad hwn yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (2013) sy'n nodi bod rhaid i Bwyllgorau Archwilio a Llywodraethu adolygu Rhestr Wirio Archwilio Mewnol ar gyfer Asesu Cydymffurfiaeth â SAMSC a'r Nodyn Gweithredu ar gyfer Llywodraeth Leol (**Atodiad 1**). Mae'r rhestr wirio wedi ei datblygu i gwrdd â'r gofynion a nodir yn SAMSC 1311 ar gyfer hunanasesiadau cyfnodol fel rhan o'r RhSGA.
- 1.2 Mae'r adroddiad yn rhoi sicrwydd bod Gwasanaeth Archwilio Mewnol Cyngor Sir Ynys Môn yn cydymffurfio'n llwyr â 97% o'r 334 o ofynion unigol. Nododd yr hunanasesiad 5 maes sy'n cydymffurfio'n rhannol a 6 maes nad ydynt yn cydymffurfio o gwbl. Darperir Cynllun Gwella yn **Atodiad 2**, sy'n dangos y meysydd nad ydynt yn cydymffurfio â'r Safonau, yr argymhellion a wnaed i fynd i'r afael â nhw, y camau gweithredu a gynigir gan y Pennaeth Gwasanaeth a'r amserlen ar gyfer eu cwblhau.

2 ARGYMHELLIAD

- 2.1 Gofynnir i'r Aelodau ystyried yr hunanasesiad o ran y meysydd sy'n cydymffurfio'n llawn, yn rhannol neu ddim o gwbl ac i gytuno nad yw'r meysydd sy'n cydymffurfio'n rhannol neu nad ydynt yn cydymffurfio o gwbl yn cael effaith sylweddol ar allu'r Gwasanaeth i ddangos cydymffurfiaeth gyffredinol.
- 2.2 Bod Aelodau yn ystyried ac yn cymeradwyo'r Cynllun Gwella ar gyfer 2016/17.

3 GWYBODAETH GEFNDIR

- 3.1 Mae'n ofyniad statudol i'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol weithio yn unol ag arferion archwilio priodol. Daeth Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a'r Nodyn Gweithredu ar gyfer Llywodraeth Leol gan CIPFA i rym ar 1 Ebrill 2013, gan ddisodli'r *Côd Ymarfer ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol* a gyhoeddwyd gan CIPFA yn 2006. Cynhyrchwyd y safonau newydd hyn gan y Pennwyr Safonau Perthnasol ar gyfer Archwilio Mewnol (RIASS), gan gynnwys y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ac maent yn orfodol ac yn berthnasol i wahanol rannau o'r sector cyhoeddus yn y DU, gan gynnwys Llywodraeth Leol.

- 3.2 Bwriad y safonau yw hyrwyddo gwelliant pellach o ran proffesiynoldeb, ansawdd ac effeithiolrwydd gwasanaethau archwilio mewnol ar draws y sector cyhoeddus. Maent yn cadarnhau pwysigrwydd trefniadau archwilio mewnol cadarn, annibynnol a gwrthrychol i roi'r sicrwydd allweddol y mae uwch reolwyr a'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ei angen i'w helpu i reoli'r sefydliad ac i gynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 3.3 Mae RIASS wedi datblygu rhestr wirio i fodloni'r gofynion a nodir yn SAMSC 1311 a 1312 ar gyfer hunanasesiadau cyfnodol a hunanasesiadau a ddilysir yn allanol fel rhan o'r Rhaglen Sicrhau a Gwella Ansawdd. Mae'n ymgorffori gofynion SAMSC yn ogystal â'r Nodyn Gweithredu er mwyn rhoi sylw cynhwysfawr i'r ddwy ddogfen. Rhaid ticio pob gofyniad i ddangos cydymffurfiaeth lawn neu rannol gyda'r Safon neu ddiffyg cydymffurfiaeth. Rhaid darparu tystiolaeth ar gyfer pob ymateb, yn ogystal â rhesymau dros unrhyw ddiffyg cydymffurfiaeth neu gydymffurfiaeth rannol, ynghyd ag unrhyw fesurau a sefydlwyd neu gamau sydd ar waith i fynd i'r afael â'r fath faterion.
- 3.4 Cwblhawyd y rhestr wirio o arferion gorau i ddarparu asesiad blynyddol ar gyfer 2016/17. Gellir ei gweld yn **Atodiad 1** ac mae'n dangos bod y Gwasanaeth yn cydymffurfio'n llawn â **97%** o'r **334** o ofynion unigol. Mae canlyniadau'r rhestr wirio wedi eu crynhoi yn y tabl isod:
- 3.5 Mae **Tabl 1** isod yn crynhoi gweithrediad yr argymhellion fel yr oeddynt ar 31 Awst 2016:

Tabl 1 – Cydymffurfiaeth â'r Safonau yn 2016/17

Cydymffurfiaeth â'r Safonau yn 2016/17			
	Ydi	Rhannol	Nac ydi
1. Diffiniad o Archwilio Mewnol	3	0	0
2. Côt Moeseg	13	0	0
3. Safonau Priodoleddau			
1000 Pwrpas, Awdurdod a Chyfrifoldeb	21	0	0
1100 Annibyniaeth a Gwrthrychedd	29	0	2
1200 Hyfedredd a Gofal Proffesiynol Dyledus	21	0	0
1300 Rhaglen Sicrhau a Gwella Ansawdd	25	0	2
4. Safonau Perfformiad			
2000 Rheoli'r Gweithgarwch Archwilio Mewnol	41	4	1
2100 Natur y Gwaith	31	0	0
2200 Cynllunio Ymgysylltiad	57	1	0
2300 Perfformio'r Ymgysylltiad	22	0	0
2400 Cyfathrebu Canlyniadau	54	0	1
2500 Monitro Cynnydd	4	0	0
2600 Cyfathrebu Dderbyn Risgiau	2	0	0
Cyfanswm	323	5	6
Canran	97%	1%	2%

- 3.5 Mae'r **6** maes nad ydynt yn cydymffurfio yn ymwneud â'r canlynol:

- **Safon 1100** *Annibyniaeth a Gwrthrychedd*: Mae'r Safonau yn ei gwneud yn ofynnol i'r Siarter Archwilio Mewnol ddiffinio natur gwasanaethau ymgynghori. Dywed Para. 3.3 y Siarter - "*Internal Audit may undertake consulting services at the request of the organisation, subject to there being no impact on the core assurance work*". Nid yw'n ymhelaethu nac yn diffinio natur y gwasanaethau ymgynghori.

Mae'r safonau hefyd yn dweud bod raid i'r Siarter gydnabod natur orfodol SAMSC. Mae'r Siarter yn nodi bod y Cyngor wedi mabwysiadu SAMSC ond nid yw'n ymhelaethu ar natur orfodol SAMSC.

Bydd y Siarter Archwilio Mewnol yn cael ei ddiwygio i adlewyrchu gofynion SAMSC ac fe'i cyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i'w gymeradwyo ar 9 Chwefror 2017 (**Atodiad 2 – Argymhellion 1 a 2**).

- **Safon 1320** *Adrodd ar y Rhaglen Sicrhau a Gwella Ansawdd*: Mae'r safonau yn ei gwneud yn ofynnol i'r Prif Swyddog Archwilio (PSA) gynnwys canlyniadau'r RhSGA a'r cynnydd yn erbyn unrhyw gynlluniau gwella yn yr Adroddiad Blynyddol. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn rhoi sicrwydd bod gwaith y Gwasanaeth wedi ei wneud mewn modd sy'n cydymffurfio â'r Safonau ond nid yw'n cynnwys manylion am unrhyw ddiffyg cydymffurfio neu unrhyw gynnydd yn erbyn cynlluniau gwella.

Mae hefyd yn ofynnol i adrodd o leiaf bob blwyddyn i uwch reolwyr a'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu am yr Hunanasesiad RhSGA a'r cynllun gwella sy'n deillio ohono. Nid yw hyn wedi bod yn cael ei wneud hyd yma. Trefnwyd i adrodd ar yr Hunanasesiad RhSGA ar gyfer 2016/17 a'r cynllun gwella i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ar 28 Tachwedd 2016 ac i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 6 Rhagfyr 2016. Cynhwysir y canlyniadau yn Adroddiad Blynyddol 2016/17 (**Atodiad 2 – Argymhellion 3 a 4**).

- **Safon 2050** *Cydlyn*: Mae'n ofynnol i'r PSA gynnal ymarfer mapio sicrwydd fel rhan o nodi a phenderfynu'r dull o ddefnyddio ffynonellau sicrwydd eraill. Cynhelir ymarfer mapio sicrwydd fel rhan o'r broses gynllunio ar gyfer 2017/18 i sicrhau bod y cynllun Archwilio Mewnol yn canolbwyntio ar y ffynonellau sicrwydd cywir i gwrdd ag anghenion ac amgylchiadau'r Awdurdod. (**Atodiad 2 – Argymhelliad 8**).

- **Safonau 2450** *Barn gyffredinol*: Mae'r Safon hon yn nodi bod raid i'r adroddiad blynyddol gynnwys canlyniadau'r RhSGA a'r cynnydd yn erbyn unrhyw gynlluniau gwella sy'n deillio o'r RhSGA. Bydd yr Hunanasesiad RhSGA am 2016/17 a'r cynllun gwella yn cael eu cynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2016/17 ac adroddir arnynt i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym Mai 2017 (**Atodiad 2 - Argymhelliad 11**).

3.6 Yn ogystal, mae 5 maes yr aseswyd eu bod yn **cydymffurfio'n rhannol**:

- **Safon 2010** *Cynllunio*: Rhaid i gynllun risg y Gwasanaeth gymryd i ystyriaeth fframwaith sicrwydd y sefydliad. Cynhelir ymarfer mapio sicrwydd fel rhan o broses gynllunio 2017/18 i sicrhau ymhellach bod y Cynllun Archwilio yn canolbwyntio ar y ffynonellau cywir o sicrwydd i gwrdd ag anghenion ac amgylchiadau'r Awdurdod (**Atodiad 2 – Argymhelliad 5**).

- **Safon 2040 Polisiau a Gweithdrefnau:** Dylai'r PSA ddatblygu a sefydlu polisiau a gweithdrefnau i lywio'r gweithgarwch archwilio mewnol. Mae'r Llawlyfr Archwilio Mewnol yn cynnwys canllawiau ar gyfer ymgymryd â gweithgarwch archwilio mewnol, ond mae'n dyddio'n ôl i gyfnod pan oedd y gwasanaeth yn cael ei ddarparu gan ymgynghorwyr allanol, sef Baker Tilly. Mae angen diweddarau'r Llawlyfr i adlewyrchu arferion cyfredol (**Atodiad 2 - Argymhelliad 6**).

Dylid adolygu a diweddarau'r polisiau a'r gweithdrefnau yn rheolaidd i adlewyrchu newidiadau mewn arferion a safonau gwaith (**Atodiad 2 – Argymhelliad 7**).

- **Safon 2050 Cydlynu:** Mae'n ofynnol i'r PSA gyfarfod yn rheolaidd gyda chynrychiolydd y gwasanaeth archwilio allanol enwebedig i gydlynu ac ymgynghori ar eu cynlluniau archwilio perthnasol. Gwahoddir cynrychiolydd yr Archwiliwr Allanol i fynyachu cyfarfodydd chwarterol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'r rhag-gyfarfodydd. Mae'r PSA yn ceisio cael mwy o ran mewn cyfarfodydd gyda Swyddfa Archwilio Cymru (**Atodiad 2 - Argymhelliad 9**).

- **Safonau 2200 Cynllunio Gwaith:** Dylai'r cynllun ar gyfer pob gwaith archwilio gynnwys nifer y dyddiau a neilltuwyd ar gyfer gwaith o'r fath. Mae Taflen Cynllunio Aseiniadau'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar hyn o bryd yn nodi'r archwilwyr a aseiniwyd. Fodd bynnag, nid yw'n nodi nifer y dyddiau archwilio a neilltuwyd ar gyfer y gwaith. Adolygir y Daflen hon i gynnwys y dyddiau archwilio a neilltuwyd a bydd yn dod i rym ar unwaith (**Atodiad 2 – Argymhelliad 10**).

3.7 Dylid nodi hefyd bod y Gwasanaeth ar hyn o bryd yn cydymffurfio â'r Safonau canlynol: **1100 Annibyniaeth a Gwrthrychedd**, **1110 Annibyniaeth Sefydliadol** a **1130 Amhariad ar Annibyniaeth neu Wrthrychedd**. Nid oes gan y PSA unrhyw gyfrifoldebau gweithredol heblaw am Archwilio Mewnol. Mae swydd Pennaeth Archwilio a Risg wedi cael ei hysbysebu'n ddiweddar ac mae bellach yn cynnwys cyfrifoldebau am faterion yswiriant a risg. Nid yw hyn yn cydymffurfio â'r Safonau ac yn y dyfodol bydd angen i'r PSA ddatgan gwrthdaro diddordeb a diffyg cydymffurfiaeth â **Safon 1100 Annibyniaeth a Gwrthrychedd** i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

3.8 Mae'r Safonau (**1130.A2**) yn ei gwneud yn ofynnol bod rhywun y tu allan i'r gweithgaredd archwilio mewnol yn goruchwyllo unrhyw waith sicrwydd mewn meysydd y mae gan y PSA gyfrifoldeb gweithredol amdanynt.

4. CASGLIAD

4.1 Yn unol â'r Safonau, mae Cynllun Gwella wedi ei gynnwys yn **Atodiad 2**, sy'n dangos y meysydd nad ydynt yn cydymffurfio â'r Safonau, yr argymhellion a wnaed i fynd i'r afael â'r materion, y camau gweithredu arfaethedig gan y PSA a'r amserlen. Adroddir ar gynnydd yn erbyn y camau gweithredu arfaethedig yn Adroddiad Blynyddol 2016/17.

4.2 Yn unol â'r Safonau rhaid cynnal asesiad allanol o leiaf bob pum mlynedd gan 'aseswr annibynnol cymwys neu dîm asesu o'r tu allan i'r sefydliad.' Cytunodd Prif Grŵp Archwilwyr Mewnol Cymru ar hunanasesu gyda dilysu allanol annibynnol ac mae wedi sefydlu sgôp yr asesiad a'r cylch gorchwyl. Mae'r Asesiad Cymheiriaid ar gyfer Gwasanaethau Archwilio Mewnol Ynys Môn wedi ei raglennu i'w gynnal yn gynnar yn

2017 gan Bennaeth Archwilio Mewnol, Cyngor Sir Ddinbych. Adroddir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym mis Mai 2017 ar ganlyniadau gwerthusiad yr aseswr o lefelau cydymffurfiaeth CSYM gyda SAMSC.

Checklist for Assessing Conformance with the PSIAS and the Local Government Application Note

This checklist has been developed to satisfy the requirements set out in PSIAS 1311 and 1312 for periodic self-assessments and externally validated self-assessments as part of the Quality Assurance and Improvement Programme. It incorporates the requirements of the PSIAS as well as the Application Note in order to give comprehensive coverage of both documents.

Please tick to indicate Y = YES, P = PARTIAL, N = NO. Evidence for each response must be provided and reasons for any partial or full non-conformance should be given, together with any compensating measures in place or actions in progress to address this.

Tudalen 14

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
1	Definition of Internal Auditing				
	Using evidence gained from assessing conformance with other Standards, is the internal audit activity: a) Independent?	✓			<p>Internal Audit (IA) Annual Report 2015/16 – Para. 6.6</p> <p>IA Charter – Para. 6 Independence</p> <p>Para. 4.4 – The (Chief Audit Executive) CAE is also free to report directly to any member of the Senior Leadership Team or Heads of Service including the Chief Executive and the Monitoring Officer.</p> <p>IA Manual – Declaration of Personal Interests & Auditor independence – All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	b) Objective?	✓			<p>annual declaration of Independence and Confidentiality.</p> <p>Internal Auditors appointed from within the Council are not permitted to perform an audit, which is any way related to their previous post for at least 1 year after appointment.</p> <p>As above.</p>
	Using evidence gained from assessing conformance with other Standards, does the internal audit activity use a systematic and disciplined approach to evaluate and improve the effectiveness of risk management, control and governance processes within the organisation?	✓			<p>IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6</p> <p>The IA Protocol and Manual ensures a systematic and disciplined approach – Internal Audit Strategy 2016/17 Internal Audit Strategic Plan 2016/19 Internal Audit Charter – Para. 5 Internal Audit (IA) Annual Report 2015/16</p>
2	Code of Ethics				
	<p>Integrity</p> <p>Using evidence gained from assessing conformance with other Standards, do internal auditors:</p> <p>a) Perform their work with honesty, diligence and responsibility?</p>	✓			<p>IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6</p> <p>IA Manual - Legal Requirements & Professional Standards</p> <p>All Internal Audit Staff members have signed a Declaration that they have read the PSIAS and that they understand that they must comply with the Standards and its Code of Ethics.</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					<p><u>G:\ Audit\Shared\001 IA Audit Manual Resource\Current Versions\Code of Ethics - PSIAS</u></p> <p>IA Manual - Declaration of Personal Interests & Auditor Independence - All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an annual declaration of Independence and Confidentiality.</p> <p>Qualified staff and staff undergoing professional training are bound by respective Code of Ethics and their professional body.</p>
	b) Observe the law and make disclosures expected by the law and the profession?	✓			See above.
	c) Not knowingly partake in any illegal activity nor engage in in acts that are discreditable to the profession of internal auditing or to the organisation?	✓			See above.
	d) Respect and contribute to the legitimate and ethical objectives of the organisation?	✓			See above.
	<p>Objectivity</p> <p>Using evidence gained from assessing conformance with other Standards, do internal auditors display objectivity by not:</p> <p>a) Taking part in any activity or relationship that may impair or be presumed to impair their unbiased assessment?</p>	✓			<p>IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6</p> <p>IA Manual - Legal Requirements & Professional Standards IA Manual – Declaration of Personal Interests & Auditor Independence - All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an annual dec-</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					laration of Independence and Confidentiality. Declarations of Personal / Business Interests Declarations of Auditor Independence & Confidentiality
	b) Accepting anything that may impair or be presumed to impair their professional judgment?	✓			IoAC Constitution 5.2 Officers' Code of Conduct - Para. 5.2.8.2 http://www.anglesey.gov.uk/council-and-democracy/councillors-democracy-and-elections/constitution/constitution-part-5-codes-and-protocols/constitution-52-officers-code-of-conduct
	c) Disclosing all material facts known to them that, if not disclosed, may distort the reporting of activities under review?	✓			As above.
	Confidentiality Using evidence gained from assessing conformance with other Standards, do internal auditors display objectivity by:				IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6 IA Manual - Legal Requirements & Professional Standards IA Manual - Declaration of Personal Interests & Auditor Independence - All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an annual declaration of Independence and Confidentiality. Declarations of Personal / Business Interests Declarations of Auditor Independence & Confidentiality
	a) Acting prudently when using information acquired in the course of their duties and protecting that information?	✓			
	b) Not using information for any personal gain or in any manner that would be contrary to the law or detrimental to the legitimate and ethical objectives of the organisation?	✓			As above.
	Competency				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Using evidence gained from assessing conformance with other Standards, do internal auditors display objectivity by: a) Only carrying out services for which they have the necessary knowledge, skills and experience?	✓			The Audit Manager allocates work on a monthly basis, based on the knowledge, skills and experience of individual auditors. IA Protocol - Para. 1 – Audit Planning IA Charter – Para. 9 – Audit Resources IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6
	b) Performing services in accordance with the PSIAS?	✓			IA Manual - Legal Requirements & Professional Standards All Internal Audit Staff members have signed a Declaration that they have read the PSIAS and that they understand that they must comply with the Standards and its Code of Ethics.
	c) Continually improving their proficiency and effectiveness and quality of their services, for example through CPD schemes?	✓			IA Charter – Para. 10 – Audit Training
	Do internal auditors have regard to the on Standards of Public Life's <i>Seven Principles of Public Life</i> ?	✓			IA Manual - Legal Requirements & Professional Standards Audit staff have made a declaration agreeing to abide the Code of Ethics, including the Seven Principles of Public Life
	Standards				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
3	Attribute Standards				
3.1	1000 Purpose, Authority and Responsibility				
	<p>Does the internal audit charter include a formal definition of:</p> <p>a) the purpose</p> <p>b) the authority, and</p> <p>c) the responsibility</p> <p>of the internal audit activity consistent with the Public Sector Internal Audit Standards (PSIAS)?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>IA Charter – Approved by Audit & Governance Committee 27 April 2015.</p> <p>IA Charter - Para. 5</p> <p>IA Charter - Para. 6.3</p> <p>IA Charter - Para. 4</p>
LGAN	<p>Does the internal audit charter define the terms ‘board’ and ‘senior management’, for the purposes of the internal audit activity?</p> <p><i>Note that it is expected that the audit committee will fulfil the role of the board in the majority of instances.</i></p>	<p>✓</p>			<p>IA Charter - Para. 4.2 – ‘Board’ and ‘Audit Committee’ & Para. 4.4 - ‘Senior Management’</p> <p>IoAC has delegated to its Audit & Governance Committee in its Terms of Reference responsibility for: “ensuring that the authority has a sound system of internal control which facilitates the effective exercise of functions and which includes arrangements for the management of risk and adequate and effective financial management.”</p> <p>Audit & Governance Committee Terms of Reference – approved by Council 14 May 2015.</p>
	<p>Does the internal audit charter also:</p> <p>a) Set out the internal audit activity’s position within the organisation?</p>	<p>✓</p>			<p>IA Charter</p> <p>Para. 1.1 – Introduction – outlines the statutory basis for Internal Audit.</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	b) Establish the CAE's functional reporting relationship with the board?	✓			Para.11 – Audit Reporting
LGAN	c) Establish the accountability, reporting line and relationship between the CAE and those to whom the CAE may report administratively?	✓			Para. 4.4 – 'Senior Management'
LGAN	d) Establish the responsibility of the board and also the role of the statutory officers (such as the CFO, the monitoring officer and the head of paid service) with regards to internal audit?	✓			Para. 4.2 'Board' and Audit Committee' & 4.4 'Senior Management'.
	e) Establish internal audit's right of access to all records, assets, personnel and premises and its authority to obtain such information and explanations as it considers necessary to fulfil its responsibilities?	✓			Para. 6.3 – Independence Council's Constitution 4.8.5.3.2
LGAN	f) Define the scope of internal audit activities?	✓			Para. 5.1 – Purpose of Internal Audit
LGAN	g) Recognise that internal audit's remit extends to the entire control environment of the organisation?	✓			Para. 5.1 – Purpose of Internal Audit
LGAN	h) Identify internal audit's contribution to the review of effectiveness of the control environment, as set out in the Accounts and Audit (Wales) Regulations 2014?	✓			Para. 1.2 - Introduction
LGAN	i) Establish the organisational independence of internal audit?	✓			Para. 6.2 - Independence
	j) Cover the arrangements for appropriate resourcing?	✓			Para. 9 – Audit Resources
	k) Define the role of internal audit in any fraud-related work?	✓			Para. 7 – Counter Fraud Role
	l) Set out the existing arrangements within the organisation's anti-fraud	✓			Para. 7.3 – Counter Fraud Role

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	and anti-corruption policies, to be notified of all suspected or detected fraud, corruption or impropriety?				Policy for the Prevention of Fraud & Corruption - Para. 6.5. Approved by the Council 6 December 2012.
	m) Include arrangements for avoiding conflicts of interest if internal audit undertakes non-audit activities?	✓			Para. 6.4 - Independence Members of the Internal Audit Service do not undertake any non-audit duties.
	n) Define the nature of assurance services provided to the organisation, as well as assurances provided to parties external to the organisation?	✓			Paras. 1.2 - Introduction, 3.3 – Definition of Internal Audit, 5 – Purpose of Internal Audit. IA does not currently provide assurance to parties external to the organisation.
	o) Define the nature of consulting services?			✓	Para. 3.3 - Definition of Internal Audit - states that <i>IA may undertake consulting service at the request of the organisation, subject to there being no impact on the core assurance work</i> but it does not elaborate. Action Plan – Rec 1
	p) Recognise the mandatory nature of the PSIAS?			✓	Para. 1.3 – Introduction - states that the council has adopted PSIAS but does not reference their mandatory nature. Action Plan – Rec 2
	Does the chief audit executive (CAE) periodically review the internal audit charter and present it to senior management and the board for approval?	✓			Last reviewed and approved by Audit & Governance Committee on 27 April 2015. Next review due April 2018.
	Does the CAE attend audit committee meetings?	✓			See minutes of the Audit & Governance Committee meetings. Audit Manager attends all Audit & Governance Committee meetings.
	Does the CAE contribute to audit committee agendas?	✓			See Agenda Sheet for Audit & Governance Committee meetings. The Audit Manager reports to the Audit & Governance Committee – IA Annual Report, IA Strategy & Annual Plan and Quarterly Progress Reports.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
3.2	1100 Independence and Objectivity				
	Does the CAE have direct and unrestricted access to senior management and the board?	✓			IA Charter- Para. 4.4 – Roles & Responsibilities, 6.3 - Independence
	Does the CAE have free and unfettered access to, as well as communicate effectively with, the chief executive or equivalent and the chair of the audit committee?	✓			As above.
	Are threats to objectivity identified and managed at the following levels: a) Individual auditor?	✓			<p>The IA activity complies with the definition of Internal Auditing, the Code of Ethics, Mission and Standards contained in the PSIAS, which came into force in April 2013 and were reviewed in March 2016.</p> <p>IA Manual - Declaration of Personal Interests & Auditor Independence - All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an annual declaration of Independence and Confidentiality. Declarations of Personal / Business Interests Declarations of Auditor Independence & Confidentiality</p> <p>All IA staff members have signed a Declaration that they have read the PSIAS and that they understand that they must comply with the Standards and its Code of Ethics.</p> <p>IoAC Constitution 5.2 Officers' Code of Conduct Para. 5.2.8.2</p>
	b) Engagement?	✓			IA Manual - Audit Manager assess possible conflicts of interest during the planning process. Internal Auditors are refrained from assessing specific operations for which they were previously responsible within the pre-

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					vious year.
	c) Functional?	✓			<p>IA Charter – Para. 6 – Independence – IA is currently independent of the audited activities.</p> <p>N.B. The Head of Audit & Risk post has been recently advertised and the CAE will now have responsibility for insurance and risk. In order to ensure independence and objectivity of the audit function the CAE will have to declare to the Audit & Governance Committee a conflict of interest and non-compliance with PSIAS 1130.A2.</p> <p>See Action Plan.</p>
	d) Organisation?	✓			<p>IA Charter – Para. 4.4 – ‘Senior Management’ The CAE is also free to report directly to any member of the Senior Leadership Team (SLT) or Heads of Services including the Chief Executive and the Monitoring Officer and any Member of the Executive and Members of the Audit & Governance Committee.</p> <p>The Audit & Governance Committee approves the IA Charter, IA Strategy and Annual Plan, Annual Report and receives quarterly reports from the Audit Manager to monitor progress against the Annual Plan and performance of the service against approved targets.</p> <p>The functional reporting does not include the remuneration of the CAE – See Public Sector Interpretation – underlying principle is that the independence is safeguarded by ensuring the remuneration of CAE or assessment is not inappropriately influenced by those subject to the audit.</p>
	<i>1110 Organisational Independence</i>				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Does the CAE report to an organisational level equal or higher to the corporate management team?	✓			IA Charter - Para. 4.4 – ‘Senior Management’ See above.
LGAN	Does the CAE report to a level within the organisation that allows the internal audit activity to fulfil its responsibilities?	✓			IA Charter - Para. 11.1 – Audit Reporting Audit & Governance Committee Terms of Reference The CAE reports quarterly to the Audit & Governance Committee to monitor progress against the Annual Plan and performance of the service against approved targets. The Committee approves the IA Charter, IA Strategy and Annual Plan, Annual Report and receives quarterly reports.
LGAN	Have reporting and management arrangements been put in place that preserves the CAE’s independence and objectivity? This is of particular importance when the CAE is line managed by another officer of the authority.	✓			CAE is currently an employee of Conwy County Borough Council who are contracted to provide strategic and operational management to the Internal Audit Service. N.B. The Head of Audit & Risk post has been recently advertised and the CAE will now have responsibility for insurance and risk. In order to ensure independence and objectivity of the audit function the CAE will have to declare to the Audit & Governance Committee a conflict of interest and non-compliance with PSIAS 1130.A2.
LGAN	Does the CAE’s position in the management structure: a) Reflect the influence he or she has on the control environment?	✓			IoAC Constitution 4.8.5.3.2 IA Charter – Para. 4.4 ‘Senior Management’, Para. 6 – Independence. IA has unrestricted access to all council activities, records, assets, SMT, Members and all employees.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					<p>IA Manual - The scope of IA allows for unrestricted access to all records and asserts deemed necessary by auditors in the course of an audit and IA have unrestricted access to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Audit & Governance Committee • The Chief Executive • Members of the Council. • Individual Directors & Hos • All Authority employees.
	b) Provide the CAE with sufficient status to ensure that audit plans, reports and action plans are discussed effectively with the board?	✓			<p>Audit plans, reports and action plans are all discussed with the Audit Committee.</p> <p>IA Charter – Part Para. 11.1 – Audit Reporting Audit & Governance Committee Terms of Reference</p> <p>The CAE reports to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis. The Committee approves the:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IA Charter • IA Strategy & Annual Plan • IA Annual Report • Quarterly update on the IA performance relative to its plan and targets.
	c) Ensure that he or she is sufficiently senior and independent to be able to provide credibly constructive challenge to senior management?	✓			<p>IA Manual – Reporting Lines & Relationships IA Charter – Para. 4.4 – ‘Senior Management’</p>
	<p>Does the CAE confirm to the board, at least annually, that the internal audit activity is organisationally independent?</p> <p><i>The following examples can be used by the CAE when assessing the organisational independence of the internal audit activity:</i></p>	✓			<p>Internal Audit Report 2015/16 - Para. 7.1.2</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p>The board:</p> <p>a) approves the internal audit charter</p> <p>b) approves the risk-based audit plan</p> <p>c) approves the internal audit budget and resource plan</p> <p>d) receives communications from the CAE on the activity's performance (in relation to the plan, for example)</p> <p>e) approves decisions relating to the appointment and removal of the CAE</p> <p>f) seeks reassurance from management and the CAE as to whether there are any inappropriate scope or resource limitations.</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>WP 3.2.2 Audit and Governance Committee Minutes 27/04/2015 - Para.3.</p> <p>WP 3.2.3 Audit and Governance Committee Minutes 15/03/2016 - Para.9.</p> <p>IA Strategy & Annual Plan 2016/17 WP 3.2.4 Audit and Governance Committee Terms of Reference - Para. 3.4.8.5.4. The IA financial budget is approved by the Council in accordance with the normal budget setting cycle.</p> <p>IA Charter - Para. 4.5 The Audit & Governance Committee receives quarterly reports from the Audit Manager to monitor progress against the Annual Plan and the performance of the service against approved targets.</p> <p>WP 3.2.4 Audit & Governance Committee Terms of Reference - Para. 3.4.8.5.2 state that the Committee will <i>"Approve decisions regarding the appointment and removal of the chief audit executive and the remuneration of the chief audit executive"</i>.</p> <p>Any resource constraints are highlighted in the CAE's Annual Report. The CAE is responsible for ensuring resources of the service are sufficient to meet its responsibilities and objectives. If resources are insufficient the CAE would formally report to the Section 151 Officer and the Audit & Governance Committee. Audit & Governance Committee Minutes 15/03/2016 -</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					Para.8: <i>Assistant Chief Executive to raise the Committee's concern about the resourcing of the Internal Audit Service with the Senior Leadership Team.</i>
	Does the chief executive or equivalent undertake, countersign, contribute feedback to or review the performance appraisal of the CAE?	✓			N/A CAE currently is an employee of Conwy County Borough Council. Performance appraisal process undertaken by Head of Internal Audit & Procurement Services, CCBC. When a new CAE is appointed the CAE's Appraisal will be undertaken by the Head of Function (Resources) & S151 Officer.
	Is feedback sought from the chair of the audit committee for the CAE's performance appraisal?			✓	See above. Internal Audit are currently subject to the biannual Resources Service Performance Reviews where performance is monitored by: <ul style="list-style-type: none"> • Chief Executive • Leader • Portfolio Holder – Finance • Portfolio Holder – Council Business, Performance, Transformation, HR & IT • Shadow Portfolio Holder – Corporate Services • Head of Service • SLT
	<i>1111 Direct Interaction with the Board</i>				
	Does the CAE communicate and interact directly with the board?	✓			IA Charter - Para. 6.3 <i>"IA has full and free access to the Audit and Governance Committee via the Audit Manager".</i>
	<i>1120 Individual Objectivity</i>				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Do internal auditors have an impartial, unbiased attitude?	✓			IA Manual - Declaration of Personal Interests & Auditor Independence - All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an annual declaration of Independence and Confidentiality. Declarations of Personal / Business Interests Declarations of Auditor Independence & Confidentiality
	Do internal auditors avoid any conflict of interest, whether apparent or actual?	✓			Audit manager will take into account any declarations during the planning process and when assigning engagements. Audit staff have agreed to abide the Code of Ethics.
	<i>1130 Impairment to Independence or Objectivity</i>				
	If there has been any real or apparent impairment of independence or objectivity, has this been disclosed to appropriate parties (depending on the nature of the impairment and the relationship between the CAE and senior management/the board as set out in the internal audit charter)?	✓			There have been no instances of an auditor's independence or objectivity being impaired. N.B. The Head of Audit & Risk post has been recently advertised and the CAE will now have responsibility for insurance and risk. In order to ensure independence and objectivity of the audit function the CAE will have to declare to the Audit & Governance Committee a conflict of interest and non-compliance with PSIAS 1130.A2.
	Have internal auditors assessed specific operations for which they have been responsible within the previous year?			✓	The CAE assesses possible conflicts of interest during the planning process and are precluded from audits where necessary. Internal auditors refrain from auditing areas for which the auditor had responsibility within the previous year as per PSIAS 1130.A1.
	If there have been any assurance engagements in areas over which the CAE also has operational responsibility, have these engagements been				N/A <i>CAE currently only has responsibility for the IA service.</i>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	overseen by someone outside of the internal audit activity?				
LGAN	Are assignments for ongoing assurance engagements and other audit responsibilities rotated periodically within the internal audit team?	✓			The CAE ensures assignments are rotated as far as possible within a small audit team – with consideration for staff capabilities.
LGAN	Have internal auditors declared interests in accordance with organisational requirements?	✓			IA Manual - Declaration of Personal Interests & Auditor Independence - All auditors are required to declare any Personal / Business Interests and make an annual declaration of Independence and Confidentiality. Declarations of Personal / Business Interests Declarations of Auditor Independence & Confidentiality
LGAN	Where any internal auditor has accepted any gifts, hospitality, inducements or other benefits from employees, clients, suppliers or other third parties (other than as may be allowed by the organisation's own policies), has this been declared and investigated fully?				N/A – Auditors have not accepted and gifts or hospitality and are aware of the Council's Code of Conduct and the Gifts & Hospitality Policy.
LGAN	Have any instances been discovered where an internal auditor has used information obtained during the course of duties for personal gain?			✓	No evidence to suggest auditors have used information obtained during the course of duties for personal gain.
LGAN	Have internal auditors disclosed all material facts known to them which, if not disclosed, could distort their reports or conceal unlawful practice, subject to any confidentiality agreements?	✓			IA Manual - Declaration of Personal Interests & Auditor Independence Declarations of Auditor Independence & Confidentiality
LGAN	Have internal auditors complied with the Bribery Act 2010?	✓			All officers are required to comply with the Authority's Policy for the Prevention of Fraud & Corruption, which includes the requirements of the Bribery Act 2010. Audit staff have attended Bribery training provided by CIPFA. All auditors are aware of the Bribery Act 2010.
	If there has been any real or apparent impairment of independence or			✓	N/A – No impairment of independence or objectivity.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	objectivity relating to a proposed consulting services engagement, was this disclosed to the engagement client before the engagement was accepted?				
	Where there have been significant additional consulting services agreed during the year that were not already included in the audit plan, was approval sought from the board before the engagement was accepted?	✓			IA Annual Report 2015/16 – Para. 4.3 The CAE reports any significant matters e.g. any additional consultancy work or non-audit duties, which result in slippage from the Annual Plan to the Audit 7 Governance Committee.
3.3	1200 Proficiency and Due Professional Care				
	<i>1210 Proficiency</i>				
	Does the CAE hold a professional qualification, such as CMIIA/CCAB or equivalent?	✓			The CAE is CIPFA qualified
	Is the CAE suitably experienced?	✓			CAE has 14 years' experience in local government audit.
LGAN	Is the CAE responsible for recruiting appropriate internal audit staff, in accordance with the organisation's human resources processes?	✓			IA Manual - Organisational Structure of IA Recruitment & Selection undertaken in accordance with the Corporate Human Resources Recruitment & Selection Policy. http://monitor.anglesey.gov.uk/corporate-resource/human-resources/hr-policies-and-guidelines/hr-policies/recruitment-and-selection-policy/
LGAN	Does the CAE ensure that up-to-date job descriptions exist that reflect roles and responsibilities and that person specifications define the required qualifications, competencies, skills, experience and personal attributes?	✓			Job descriptions updated January 2015 as part of the Job Evaluation process and have been independently evaluated. Person specifications define the required qualifications, competencies, skills, experience and personal attributes

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Does the internal audit activity collectively possess or obtain the skills, knowledge and other competencies required to perform its responsibilities?	✓			IA Charter – Para. 9 – Audit Resources IA Manual – Organisational Structure illustrates the structure as of January 2015 and the auditors’ professional qualifications. Strategic Plan 2016/17-2018/19 & Annual Plan 2016/17 Para. 1.4.2: <i>Some expertise may need to be outsourced with regards to IT audits</i>
	Where the internal audit activity does not possess the skills, knowledge and other competencies required to perform its responsibilities; does the CAE obtain competent advice and assistance?	✓			IA Charter - Para. 9.3 – Audit Resources
	Do internal auditors have sufficient knowledge to evaluate the risk of fraud and anti-fraud arrangements in the organisation?	✓			IA Manual – Fraud, Corruption & Investigations IA Manual – Development & Review IA Charter – Para. 7 – Counter Fraud Role IA has a dedicated Counter-Fraud officer. Auditors have previously attended Proceeds of Crime training. All IA employees undergo annual appraisal process, which uses a competency framework to identify training requirements. See individual PDR files.
	Do internal auditors have sufficient knowledge of key information technology risks and controls?	✓			See above.
	Do internal auditors have sufficient knowledge of the appropriate computer-assisted audit techniques that are available to them to perform their work, including data analysis techniques?	✓			See above. Auditors consider the use of technology based audit and other data analysis techniques – IDEA training. One internal auditor has received IDEA training.
	<i>1220 Due Professional Care</i>				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Do internal auditors exercise due professional care by considering the:				<p>There is a statutory requirement for IA to work in accordance with the “proper audit practices”. The PSIAS and the CIPFA Local Government Application Note which came into force 1 April 2013. The Standards have been adopted by the IoAC’s IA Section. All IA employees have agreed to work in accordance with PSIAS – which includes the need to exhibit due professional care.</p> <p>IA Charter IA Manual – Legal Requirements & Professional Standards.</p>
	a) Extent of work needed to achieve the engagement’s objectives?	✓			<p>Assignment Planning Sheets (APS) and Evaluations of Objective Risks and Controls (ORCs) are completed before each audit and approved by the CAE.</p> <p>These outline knowledge required to undertake a particular audit in terms of risks, governance arrangements, scope of audit and relevant legislation. Key risks are highlighted.</p>
	b) Relative complexity, materiality or significance of matters to which assurance procedures are applied?	✓			See above.
	c) Adequacy and effectiveness of governance, risk management and control processes?	✓			See above.
	d) Probability of significant errors, fraud, or non-compliance?	✓			See above.
	e) Cost of assurance in relation to potential benefits?	✓			<p>During the audit planning process the amount of resources allocated to an engagement, i.e. man-days are equated to the relative risk to the Authority.</p> <p>Regular monitoring of audit progress is undertaken by the Audit Manager and audit areas can be curtailed if in</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					<p>danger of exceeding planned target days to ensure that all high and medium risks are reviewed ensuring that the cost of assurance does not outweigh the benefit.</p> <p>This issue was raised at the WCIAG September 2016 – no representative from authorities attending had a formal costing and benefits as difficult to quantify.</p>
	<p>Do internal auditors exercise due professional care during a consulting engagement by considering the:</p> <p>a) Needs and expectations of clients, including the nature, timing and communication of engagement results?</p> <p>b) Relative complexity and extent of work needed to achieve the engagement's objectives?</p> <p>c) Cost of the consulting engagement in relation to potential benefits?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>Consulting engagements if they result in a piece of work being undertaken are referred to as Additional Un-planned Work and are reported to the Audit & Governance Committee in the IA Annual Report – Para. 4.3. 6 additional jobs were performed during 2015/16 accounting for 37.88 days.</p> <p>IA Strategy & Plan 2016/17 identify resource budget of 120 days.</p> <p>Assignment Planning Sheets are signed by clients to indicate agreement before the engagement begins – see above.</p> <p>Included on the APS & ORC and approved by CAE – see above.</p> <p>IA Strategy & Annual Plan 2016/17 - Paras. 19 & 20 – IA provide a range of consultancy services to management, which includes advice and guidance ; number of days allocated, including special investigations, amounts to 150 days.</p> <p>IA Annual Report 2015/16 – Paras. 4.5.2 & 4.5.2 - As with all activities, the cost (in man-days) of a potential consulting engagement in resources will be assessed in comparison with the potential benefits. A consulting engagement will only be performed of the potential benefits outweigh the cost.</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<i>1230 Continuing Professional Development</i>				
LGAN	Has the CAE defined the skills and competencies for each level of auditor?	✓			IA Manual – Development & Review Job descriptions and Person Specifications updated January 2015. Advice was sought from CCBC which used the Excellent Auditor Skills Matrix.
LGAN	Does the CAE periodically assess individual auditors against the predetermined skills and competencies?	✓			All staff undergo annual performance appraisals in which skills and competencies for each level of auditor are compared to the Competency Framework.
	Do internal auditors undertake a programme of continuing professional development?	✓			IA Charter - Para. 10 – Audit Training CPD training requirements are discussed as part of annual PDRs. CPD is also requirement of various professional bodies, of which audit staff are members e.g. ACCA. In the Annual Plan 2016/17, there is a budget of 10 days for training.
	Do internal auditors maintain a record of their professional development and training activities?	✓			Training records maintained on each individual auditor's file.
3.4	1300 Quality Assurance and Improvement Programme				
	Has the CAE developed a Quality Assurance and Improvement Programme (QAIP) that covers all aspects of the internal audit activity and enables conformance with all aspects of the PSIAS to be evaluated?	✓			Annual Report 2015/16 – Para. 6.6 & 6.7 A Self-Assessment to ensure compliance with PSIAS is conducted on an annual basis – <u>G:\Audit\Shared\PSIAS Self-Assessment</u> IA Manual IA has a quality assurance programme that is designed to provide assurance both internally and externally that: <ul style="list-style-type: none"> • The work of IA is compliant with Standards • Achieves its objectives, and • Sustain a commentary on compliance with the Standards and in the Annual Audit Report.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					The Service Review process and Resources Service Plan also identify improvements.
	Does the QAIP assess the efficiency and effectiveness of the internal audit activity and identify opportunities for improvement?	✓			<p>See PSIAS Self-Assessment above.</p> <p>IA performance is reviewed by management and reported to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis e.g. Performance Targets developed in consultation with All Wales IA Benchmarking Group. All PIs are monitored and reported by the Transformation Team and reviewed as part of the Service Performance Reviews.</p> <p>IA Charter – Para. 7 – Quality Control – A quality questionnaire is issued to the relevant senior manager with each Final Report to allow the standard of the service to be monitored and to identify any improvements.</p> <p>An annual review of all files is undertaken to ensure conformance with the Definition of IA and the Standards and an evaluation of whether the auditors apply the Code of Ethics.</p>
	Does the CAE maintain the QAIP?	✓			The PSIAS Self-Assessment is undertaken by the CAE and reported to the Audit & Governance Committee annually.
LGAN	If the organisation is a 'larger relevant body' in England, does it conduct a review of the effectiveness of its internal audit at least annually, in accordance with the Accounts and Audit (England) Regulations 2011 section 6(3)?				N/A

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<i>1310 Requirements of the Quality Assurance and Improvement Programme</i>				
	Does the QAIP include both internal and external assessments?	✓			Internal Assessments – A Self-Assessment to ensure compliance with PSIAS is conducted on an annual basis G:\Audit\Shared\PSIAS Self-Assessment External Assessment – by Denbighshire Council is scheduled for early 2017.
	<i>1311 Internal Assessments</i>				
LGAN	Does the CAE ensure that audit work is allocated to staff with the appropriate skills, experience and competence?	✓			IA Charter – Para. 9 – Resources IA Manual – Allocation & Monitoring of Audit Projects. Work is allocated by the CAE who have appropriate skills, experience and knowledge. APS and ORCs are completed before each audit and approved by the CAE. These outline knowledge required to undertake a particular audit in terms of risks, governance arrangements, scope of audit and relevant legislation. Key risks are highlighted.
	Do internal assessments include ongoing monitoring of the internal audit activity, such as: a) Routine quality monitoring processes? b) Periodic assessments for evaluating conformance with the PSIAS?	✓ ✓			IA Protocol – Para. 7 – Quality Control IA Report 2015/16 Para. 6.6 & 6.7 For example, client satisfaction questionnaires, review of working papers & reports, annual appraisals. Annual PSAIS self-assessment conducted.
LGAN	Does ongoing performance monitoring include comprehensive performance targets?	✓			Strategic & Annual Plans 2016/17 - Appendix A para. 23; Appendix E IA Annual Report 2015/16 – Appendix A

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					IA performance reviewed by management and reported to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis e.g. Performance Targets developed in consultation with All Wales IA Benchmarking Group.
LGAN	Are the performance targets developed in consultation with appropriate parties and included in any service level agreement?	✓			Targets developed in consultation with All Wales IA Benchmarking Group.
LGAN	Does the CAE measure, monitor and report on progress against these targets?	✓			CAE reports progress in quarterly reports to the Audit & Governance Committee. IA Annual Report 2015/16 compares performance against targets set for the year.
LGAN	Does ongoing performance monitoring include obtaining stakeholder feedback?	✓			IA Protocol - Para. 7.2 – Quality Control
	Are the periodic self-assessments or assessments carried out by people external to the internal audit activity undertaken by those with a sufficient knowledge of internal audit practices? Sufficiency would require knowledge of the PSIAS and the wider guidance available such as the Local Government Application Note and/or IIA practice advisories, etc.	✓			Internal self-assessment conducted by CAE. External Assessment scheduled for early 2017 by a qualified, independent assessor or assessment team from outside the organisation.
LGAN	Does the periodic assessment include a review of the activity against the risk-based plan and the achievement of its aims and objectives?	✓			IA Annual Report 2015/16 – report includes review of activity against annual risk based plan.
	<i>1312 External Assessments</i>				
	Has an external assessment been carried out, or is planned to be carried out, at least once every five years?	✓			External assessment due to be conducted in early 2017.
LGAN	Has the CAE considered the pros and cons for the different types of				N/A - The Welsh Chief Internal Auditors Group (WCIAG)

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	external assessment (i.e. 'full' or self-assessment plus 'independent validation')?				<p>considered the pros and cons of the types of assessment and agreed upon self-assessment with independent external verification.</p> <p>Peer assessments are being planned for 2016/17 and WCIAG Peer Review Packs have been produced which include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terms of Reference • Report\template • PSIAS LG Application Note • Table of Assessors
	Has the CAE discussed the proposed form of the external assessment and the qualifications and independence of the assessor or assessment team with the board?	✓			Now that more details about the process – such as the Terms of Reference – have been received, the external self-assessment will be discussed with the Audit & Governance Committee on 6 December 2016.
LGAN	Has the CAE agreed the scope of the external assessment with an appropriate sponsor, such as the chair of the audit committee, the CFO or the chief executive?	✓			<p>As above.</p> <p>The external assessment will be discussed at the Audit & Governance Committee 6 December 2016.</p> <p>The CAE has already agreed the scope of the assessment with the Head of Function (Resources) and Section 151 Officer and will be reported to SLT.</p>
	Has the CAE agreed the scope of the external assessment with the external assessor or assessment team?	✓			The WCIAG has established the scope.
	<p>Has the assessor or assessment team demonstrated its competence in both areas of professional practice of internal auditing and the external assessment process?</p> <p>Competence can be determined in the following ways:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) experience gained in organisations of similar size b) complexity c) sector (i.e. the public sector) 	✓			The External Assessor is Head of Internal Audit at Denbighshire County Borough Council and is competent in all areas to undertake the assessment.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p>d) industry (i.e. local government), and</p> <p>e) technical experience.</p> <p><i>Note that if an assessment team is used, competence needs to be demonstrated across the team and not for each individual member.</i></p>				
	How has the CAE used his or her professional judgement to decide whether the assessor or assessment team demonstrates sufficient competence to carry out the external assessment?	✓			N/A – The WCIAG has established the scope of the assessment and the Terms of Reference identifies that the assessors must be appropriately qualified and competent.
	Does the assessor or assessment team have any real or apparent conflicts of interest with the organisation? This may include, but is not limited to, being a part of or under the control of the organisation to which the internal audit activity belongs.			✓	Employee of Denbighshire County Borough Council – no apparent conflicts of interest.
	<i>1320 Reporting on the Quality Assurance and Improvement Programme</i>				
	Has the CAE reported the results of the QAIP to senior management and the board?			✓	<p>The PSIAS Self-assessment will be reported to SLT on 28 November 2016 and to the Audit & Governance Committee 6 December 2016.</p> <p>IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6 – States compliance with IA Standards but the QAIP and Improvement Plan not reported.</p> <p>Action Plan – Rec 3</p>
	<p><i>Note that:</i></p> <p>a) <i>the results of both external and periodic internal assessment must be communicated upon completion</i></p> <p>b) <i>the results of ongoing monitoring must be communicated at least</i></p>				<p>As above.</p> <p>As above.</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p><i>annually</i></p> <p>c) <i>the results must include the assessor's or assessment team's evaluation with regards to the degree of the internal audit activity's conformance with the PSIAS.</i></p>				As above.
	Has the CAE included the results of the QAIP and progress against any improvement plans in the annual report?			✓	<p>IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.6 confirm compliance with PSIAS but result of the self-assessment have not been included.</p> <p>Action Plan – Rec 4</p>
	<i>1321 Use of 'Conforms with the International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing'</i>				
	Has the CAE stated that the internal audit activity conforms with the PSIAS only if the results of the QAIP support this?	✓			The results of the 2016/17 PSIAS Self-assessment confirm compliance of IA activity with the Standards.
	<i>1322 Disclosure of Non-conformance</i>				
	Has the CAE reported any instances of non-conformance with the PSIAS to the board?	✓			PSIAS non-conformance and improvement action plan reported to the Audit & Governance Committee 6 December 2016.
	Has the CAE considered including any significant deviations from the PSIAS in the governance statement and has this been evidenced?	✓			N/A – no significant deviations from PSIAS but will be included where appropriate.
4	Performance Standards				
4.1	2000 Managing the Internal Audit Activity				
	Do the results of the internal audit activity's work achieve the purposes	✓			IA Annual Report 2015/16

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	and responsibility of the activity, as set out in the internal audit charter?				
	Does the internal audit activity conform with the <i>Definition of Internal Auditing</i> and the <i>Standards</i> ?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Para. 6.6
	Do individual internal auditors, who are part of the internal audit activity, demonstrate conformance with the <i>Code of Ethics</i> and the <i>Standards</i> ?	✓			All audit staff have signed a Declaration that they have read PSAIS and that they understand and must comply with the Standards and its Code of Ethics – Appendix A. IA Report 2015/16 - Para. 7.1.1
	Does the internal audit activity add value to the organisation and its stakeholders by a) Providing objective and relevant assurance? b) Contributing to the effectiveness and efficiency of the governance, risk management and internal control processes?	✓ ✓			IA Annual Report 2015/16 IA Charter The Council is required annually to conduct a review of the effectiveness of the system of internal control. IA is an integral part of that system and is a significant contributor to the Annual Governance Statement (AGS) The role of IA is to provide assurances that the key risks of the Council are being adequately mitigated and to examine and evaluate the adequacy of the effectiveness of the system of internal control, governance and risk management as operated in all areas of the Council.
	<i>2010 Planning</i>				
	Has the CAE determined the priorities of the internal audit activity in a risk-based plan and are these priorities consistent with the organisation's goals?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 & Annual Plan 2016/17

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Does the risk-based plan take into account the requirement to produce an annual internal audit opinion?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 - Para. 1.1.2
	Does the risk-based plan take into account the organisation's assurance framework?		✓		Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.2 Audit Needs Assessment The CAE membership of the Performance Review Group allows the plan to take account of the external regulators and the organisation's assurance framework. An assurance mapping exercise will be undertaken as part of the 2017/18 planning process to further ensure that the plan is focused on the right sources of assurance to meet the Authority's needs and circumstance. Action Plan – Rec 5
	Does the risk-based plan incorporate or is it linked to a strategic or high-level statement of: a) How the internal audit service will be delivered? b) How the internal audit service will be developed in accordance with the internal audit charter? c) How the internal audit service links to organisational objectives and priorities?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 & Annual Plan 2016/17
	Does the risk-based plan set out how internal audit's work will identify and address local and national issues and risks?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 & Annual Plan 2016/17
	In developing the risk-based plan, has the CAE taken into account the	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.2.6

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	organisation's risk management framework and relative risk maturity of the organisation?				Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 & Annual Plan 2016/17
	If such a risk management framework does not exist, has the CAE used his or her judgement of risks after input from senior management and the board and evidenced this?	✓			N/A – Risk Management Framework exists.
LGAN	Does the risk-based plan set out the: a) Audit work to be carried out? b) Respective priorities of those pieces of audit work? c) Estimated resources needed for the work?	✓ ✓ ✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 & Annual Plan 2016/17 The Strategy & Annual Plan is approved by the Audit & Governance Committee every February. It is a risk based plan which sets out the audit work to be performed, the priorities and the resources required. Annual Plan 2016/17
LGAN	Does the risk-based plan differentiate between audit and other types of work?	✓			Operational Plan 2016/17 - Appendix B
LGAN	Is the risk-based plan sufficiently flexible to reflect the changing risks and priorities of the organisation?	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 31
	Does the CAE review the plan on a regular basis and has he or she adjusted the plan when necessary in response to changes in the organisation's business, risks, operations, programmes, systems and controls?	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 31. The CAE reports any changes to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis.
	Is the internal audit activity's plan of engagements based on a	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.2.4. – Audit Needs Assessment Process

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	documented risk assessment?				<i>IA plans based on Council's Corporate Risk Register & Service Risk Register.</i>
	Is the risk assessment used to develop the plan of engagements undertaken at least annually?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.2.4. – Audit Needs Assessment Process – Ongoing.
LGAN	In developing the risk-based plan, has the CAE also considered the following: a) Any declarations of interest (for the avoidance for conflicts of interest)? b) The requirement to use specialists, e.g. IT or contract and procurement auditors? c) Allowing contingency time to undertake ad hoc reviews or fraud investigations as necessary? d) The time required to carry out the audit planning process effectively as well as regular reporting to and attendance of the board, the development of the annual report and the CAE opinion?	✓ ✓ ✓ ✓			The CAE takes into account any declarations during the planning process. Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.4.2 Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 31. Counter Fraud Work – 150 days Contingency – 120 days Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 31. Operational Plan 2016/17 - Appendix B Planning – 20 days Administration – 40 days Liaison HoS etc. – 15 days
	Is the input of senior management and the board considered in the risk assessment process?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.3 Consultation with Directors, Heads of Functions and HoS prior to developing the annual plan.
	Does the CAE identify and consider the expectations of senior	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.3 Consultation with Directors, Heads of Functions and

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	management, the board and other stakeholders for internal audit opinion and any other conclusions?				HoS prior to developing the annual plan. Pre Audit & Governance Committee briefings with Chair & Vice. CAE is keen for IA to have more involvement with SMT as currently does not attend SMT.
	Does the CAE take into consideration any proposed consulting engagement's potential to improve the management of risks, to add value and to improve the organisation's operations before accepting them?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Paras. 1.2 & 1.3. Quarterly meetings with Performance Review Group to discuss Corporate Risk Register and external regulators' reports. Cumulative knowledge of the Organisation through previous IA work.
	Are consulting engagements that have been accepted included in the risk-based plan?	✓			Operational Plan 2016/17 - Appendix B Consultancy work - 30 days.
	<i>2020 Communication and Approval</i>				
	Has the CAE communicated the internal audit activity's plans and resource requirements to senior management and the board for review and approval?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.2.6 Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 & Annual Plan 2016/17 Presented and approved by SLT 26 January 2016 and Audit & Governance Committee 15 March 2016.
	Has the CAE communicated any significant interim changes to the plan and/or resource requirements to senior management and the board for review and approval, where such changes have arisen?	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 31. IA Performance Reports are submitted to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis with any changes to the plan reported and approved.
	Has the CAE communicated the impact of any resource limitations to	✓			IA Charter – Para. 9 - Resources IA Annual Report 2015/16 - Paras. 3.2.2 & 3.5.1

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	senior management and the board?				IA Performance Reports are submitted to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis
	<i>2030 Resource Management</i>				
	Does the risk-based plan explain how internal audit's resource requirements have been assessed?	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 32 & 33 explain how the plan has been compiled. Appendix C details the needs of each area, the current assurance rating and the number of audit days required. Appendix D identifies available IA Resource 2016/17.
LGAN	Has the CAE planned the deployment of resources, especially the timing of engagements, in conjunction with management to minimise abortive work and time?	✓			IA Protocol - Para.1.2 Senior managers are informed of each area under their control that will be audited. There will also be discussions on broad indications of dates in order to avoid peak times and cause the least disruption to Services.
LGAN	If the CAE believes that the level of agreed resources will impact adversely on the provision of the internal audit opinion, has he or she brought these consequences to the attention of the board? This may include an imbalance between the work plan and resource availability and/or other significant matters that jeopardise the delivery of the plan or require it to be changed.	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 28. Where resources available are not considered adequate it will be reported through the Audit and Governance Committee. IA Annual Report 2015/16 - Para. 3.5.1 - identifies slippage of 316 days.
	<i>2040 Policies and Procedures</i>				
	Has the CAE developed and put into place policies and procedures to guide the internal audit activity?		✓		IA Manual Includes guidelines for undertaking IA activities, however as the manual dates from when IA was provided by Baker Tilly it no longer reflects current practices in all areas. See Action Plan - Rec 6

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
LGAN	Has the CAE established policies and procedures to guide staff in performing their duties in a manner than conforms to the PSIAS? Examples include maintaining an audit manual and/or using electronic management systems.	✓			IA Manual IA Protocol IA Manual & Protocol reflects the need to conform to the PSIAS.
LGAN	Are the policies and procedures regularly reviewed and updated to reflect changes in working practices and standards?		✓		IA Protocol – Revised and approved by Audit & Governance Committee 8/12/15. IA Manual - As noted above, the current IA Manual needs to be updated as it no longer reflects current working practices due to recent management changes. See Action Plan – Rec 7
	<i>2050 Coordination</i>				
	Does the risk-based plan include the approach to using other sources of assurance and any work that may be required to place reliance upon those sources?	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A - Para. 29 IA Annual Report 2015/16 – Paras. 6.1.2 & 6.4 The work performed by WAO, PwC and other external regulators. Quarterly meetings of Performance Review Group
LGAN	Has the CAE carried out an assurance mapping exercise as part of identifying and determining the approach to using other sources of assurance?			✓	Following the Audit manager's attendance as an <i>Assurance Mapping in the Public Sector</i> Workshop in October 2015 – Assurance mapping exercise will be carried out as part of the 2017/18 planning process to further ensure that the Internal Audit plan is focused on the right sources of assurance to meet the Authority's needs and circumstance. See Action Plan – Rec 8
	Does the CAE share information and coordinate activities with other	✓			Quarterly meetings of Performance Review Group

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	internal and external providers of assurance and consulting services?				WAO invited to attend pre Audit and Governance Committee meetings with Chair, Section 151 and CAE and Audit Manager.
LGAN	Does the CAE meet regularly with the nominated external audit representative to consult on and coordinate their respective audit plans?		✓		<p>IA Charter - Para.8</p> <p>External audit representative invited to attend quarterly Audit & Governance Committee meetings and the pre meeting.</p> <p>IA seeking more involvement in meetings with WAO.</p> <p>See Action Plan – Rec 9</p>
	<i>2060 Reporting to Senior Management and the Board</i>				
	Does the CAE report periodically to senior management and the board on the internal audit activity's purpose, authority, responsibility and performance relative to its plan?	✓			<p>Audit & Governance Committee Terms of Reference IA Charter – Para. 4.5</p> <p>The Audit Committee receives quarterly progress reports from the CAE.</p> <p>Performance and progress relative to the plan is reported to the Audit & Governance Committee on a quarterly basis.</p>
	Does the periodic reporting also include significant risk exposures and control issues, including fraud risks, governance issues and other matters needed or requested by senior management and the board?	✓			As above.
	Is the frequency and content of such reporting determined in discussion with senior management and the board and are they dependent on the importance of the information to be communicated and the urgency of the related actions to be taken by senior management or the board?	✓			<p>As above.</p> <p>Quarterly reporting to the Audit & Governance Committee, as per the IA Charter and Audit & Governance Committee Terms of Reference.</p> <p>Additional meetings may be called as required in excep-</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					tional circumstances.
	<i>2070 External Service Provider and Organisational Responsibility for Internal Auditing</i>				
	Where an external internal audit service provider acts as the internal audit activity, does that provider ensure that the organisation is aware that the responsibility for maintaining and effective internal audit activity remains with the organisation?				N/A
4.2	2100 Nature of Work				
	Does the internal audit activity evaluate and contribute to the improvement of the organisation's governance, risk management and internal control processes?	✓			IA Charter - Para. 5 – Purpose of IA IA Annual Report 2015/16 – CAE provides the Audit & Governance Committee with assurance on the whole system of internal Control, including the adequacy of risk management and corporate governance arrangements.
	Does the internal audit activity evaluate and contribute to the improvement of the above using a systematic and disciplined approach and is this evidenced?	✓			The following documents provide a systematic and disciplined approach: <ul style="list-style-type: none"> • IA Charter • IA Manual • IA Annual Report 2015/16 • IA Strategy & Annual Plan
	<i>2110 Governance</i>				
	Does the internal audit activity: <p>a) Promote appropriate ethics and values within the organisation?</p>	✓			IA Annual Report 2015/16 All auditors must comply with the Code of Ethics as set out in the PSIAS to promote an ethical culture in the profession of IA. The CAE provides the Audit & Governance Committee with assurance on the whole system of

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p>b) Ensure effective organisational performance management and accountability?</p> <p>c) Communicate risk and control information to appropriate areas of the organisation?</p> <p>d) Coordinate the activities of and communicate information among the board, external and internal auditors and management?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>internal control, including the adequacy of risk management and corporate governance arrangements.</p> <p>The Performance Management processes of services and functions are assessed during the conduct of individual audits.</p> <p>IA Protocol - Para. 6 – Issuing Final Reports.</p> <p>IA reports communicate risk and control information to the Organisation. All reports issued to relevant HoS and available to Members of the Audit & Governance Committee on request. The Audit & Governance Committee receives details of all Final IA Reports that have received a Limited or Minimal Assurance rating.</p> <p>As above.</p>
	Does the internal audit activity assess and make appropriate recommendations for improving the governance process as part of accomplishing the above objectives?	✓			<p>IA Manual – Audit Recommendations & Audit Opinion.</p> <p>IA Protocol – Para. 6 – Issuing Final Reports – Audit Opinions</p> <p>IA Annual Report 2015/16 – Appendix G details outstanding recommendations.</p> <p>The IA Annual Report relevant issues and overall opinion feeds into the AGS.</p>
	Has the internal audit activity evaluated the:				<p>Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A</p> <p>Strategic Plan - Appendix C</p>
	a) design	✓			

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	b) implementation, and	✓			15 days a year are allocated to an audit of Ethical Culture from 2016/17.
	c) effectiveness of the organisation's ethics-related objectives, programmes and activities?	✓			Policies & Procedures, Gifts & Hospitality and Declaration of Interests previously reviewed.
	Has the internal audit activity assessed whether the organisation's information technology governance supports the organisation's strategies and objectives?	✓			IT audits are programmed each year to enable IA to assess whether the Authority's IT governance supports its strategies and objectives (40 days). IA has dedicated a lot of time to ICT Disaster & Recovery – a key focus of the Audit & Governance Committee. Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para.1.4.2 identifies the need to outsource some expertise with regards to IT audits.
LGAN	Has the CAE considered the proportionality of the amount of work required to assess the ethics and information technology governance of the organisation when developing the risk-based plan?	✓			Annual Plan 2016/17 – Appendix B Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 – Appendix C In 2016/17 Operational Plan, 15 days are allocated to an audit of Ethical Culture and 40 days to IT, out of a total of 924 operational days.
	<i>2120 Risk Management</i>				
	Has the internal audit activity evaluated the effectiveness of the organisation's risk management processes by determining that: a) Organisational objectives support and align with the organisation's mission?	✓			Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 - Appendix A – Para. 16 – Risk Management. IA Annual Report 2015/16 – Para. 4.6 Audit Plan & Strategy Report 2016/17 Para. 1.2 - Audit Needs Assessment – following considered: <ul style="list-style-type: none"> Corporate Plan 2013 – 2017

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p>b) Significant risks are identified and assessed?</p> <p>c) Appropriate risk responses are selected that align risks with the organisation's risk appetite?</p> <p>d) Relevant risk information is captured and communicated in a timely manner across the organisation, thus enabling the staff, management and the board to carry out their responsibilities?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<ul style="list-style-type: none"> WAO - Corporate Assessment December 2015 and Annual Improvement Report 2014/15 Consultancy Work and preparatory work for AGS. <p>Corporate & Service Risk Registers. The Risk Management process is reviewed as part of individual audit assignments.</p> <p>Quarterly Performance Review Meetings with Transformation Team and Risk Manager.</p> <p>IA Annual Report 2015/16 – Para. 1.2.4 - Needs Assessment. Resources targeted to higher risk areas based on risk profile. Assurance mapping will ensure assurance gained from the control measures in place.</p> <p>IA Protocol - Audit reports issued on a timely basis. Quarterly reports to the Audit Committee.</p>
	<p>Has the internal audit activity evaluated the risks relating to the organisation's governance, operations and information systems regarding the:</p> <p>a) Achievement of the organisation's strategic objectives?</p>	<p>✓</p>			<p>IA uses a risk-based approach. All will be evaluated as part of each individual audit assignment</p> <p>IA Manual IA Charter IA Annual Report 2015/16 Audit Plan & Strategy Report 2016/17 - Planning Process</p> <p>All audits assess compliance Review Corporate & Service Risk Registers IA consultancy work with Performance Review Group – to assess external regulatory reports and risk assessment.</p> <p>Audit Plan & Strategy Report 2016/17 Para. 1.2 - Audit Needs Assessment – following considered:</p> <ul style="list-style-type: none"> Corporate Plan 2013 – 2017 WAO - Corporate Assessment December 2015

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	b) Reliability and integrity of financial and operational information? c) Effectiveness and efficiency of operations and programmes? d) Safeguarding of assets? e) Compliance with laws, regulations, policies, procedures and contracts?	 ✓ ✓ ✓ ✓			and Annual Improvement Report 2014/15 <ul style="list-style-type: none"> Consultancy Work and preparatory work for AGS
	Has the internal audit activity evaluated the potential for fraud and also how the organisation itself manages fraud risk?	✓			Audit Plan & Strategy Report 2016/17 Annual Plan 2016/17 – Appendix B – Counter Fraud Work - 150 days Strategic IA Plan 2016/17 to 2018/19 – Appendix C IA will review the robustness of the Authority's arrangements, the counter fraud framework and the identification of areas of fraud risk. The Authority's Policy for the Prevention of Fraud & Corruption was last updated in 2012 and is now due for review. Annual Report 2015/16 - Appendix H – Summary of Irregularity Work – 72.34 days.
	Do internal auditors address risk during consulting engagements consistently with the objectives of the engagement?	✓			Risk is considered during all audit assignments. Corporate & Service Risk Registers Project Briefs - ORCs Discussions with management prior to audit.
	Are internal auditors alert to other significant risks when undertaking consulting engagements?	✓			See above.
	Do internal auditors successfully avoid managing risks themselves, which	✓			IA advise and consult but would not directly manage risk

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	would in effect lead to taking on management responsibility, when assisting management in establishing or improving risk management processes?				management process.
	<i>2130 Control</i>				
	<p>Has the internal audit activity evaluated the adequacy and effectiveness of controls in the organisation's governance, operations and information systems regarding the:</p> <p>a) Achievement of the organisation's strategic objectives?</p> <p>b) Reliability and integrity of financial and operational information?</p> <p>c) Effectiveness and efficiency of operations and programmes?</p> <p>d) Safeguarding of assets?</p> <p>e) Compliance with laws, regulations, policies, procedures and contracts?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>IA Annual Report 2015/16 – evaluated and provided assurance to the Audit & Governance Committee on the adequacy of controls in the Authority's governance, operations and information systems.</p> <p>Para. 7.1 Statement of Assurance</p>
	Do internal auditors utilise knowledge of controls gained during consulting engagements when evaluating the organisation's control processes?	✓			<p>IA Annual Report 2015/16 Audit Plan & Strategy Report 2016/17 – Para. 1.2 – Audit Needs Assessment Process</p>
4.3	2200 Engagement Planning				
	Do internal auditors develop and document a plan for each engagement?	✓			<p>IA Manual - <i>Assignment Planning Sheet completed for each audit.</i></p> <p>Assignment Planning Sheets (APS) and Evaluations of Objective Risks and Controls (ORCs) are completed be-</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					fore each audit and approved by the CAE.
	Does the engagement plan include the engagement's:				
	a) Objectives?	✓			
	b) Scope?	✓			
	c) Timing?	✓			
	d) Resource allocations?		✓		Assigned auditors are noted but the number of audit days allocated to the engagement is not. See Action Plan – Rec 10
	Do internal auditors consider the following in planning an engagement, and is this documented:				IA Protocol – Para. 1 – Audit Planning
	a) The objectives of the activity being reviewed?	✓			Included on the Audit Planning Sheet.
	b) The means by which the activity controls its performance?	✓			Performance measures included on the Audit Planning Sheet.
	c) The significant risks to the activity being audited?	✓			Service Risk Register consulted. Key risks included on Audit Planning Sheet.
	d) The activity's resources?	✓			APS
	e) The activity's operations?	✓			APS
	f) The means by which the potential impact of risk is kept to an acceptable level?	✓			Service Risk Register and mitigating actions consulted.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p>g) The adequacy and effectiveness of the activity's governance, risk management and control processes compared to a relevant framework or model?</p> <p>h) The opportunities for making significant improvements to the activity's governance, risk management and control processes?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>			<p>Recommendations and the associated risks are currently classified in accordance with the Corporate Risk Assessment matrix.</p> <p>An Action Plan is created for each report and contains recommendations to management agreed with the client to address any internal control issues that have been identified during the course of the review.</p> <p>Action Plans identify the relevant risks with the report.</p>
	<p>Where an engagement plan has been drawn up for an audit to a party outside of the organisation, have the internal auditors established a written understanding with that party about the following:</p> <p>a) Objectives?</p> <p>b) Scope?</p> <p>c) The respective responsibilities and other expectations of the internal auditors and the outside party (including restrictions on distribution of the results of the engagement and access to engagement records)?</p>				N/A
	<p>For consulting engagements, have internal auditors established an understanding with the engagement clients about the following:</p> <p>a) Objectives?</p> <p>b) Scope?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>			An Assignment Planning Sheet would be completed as with assurance engagements.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	c) The respective responsibilities of the internal auditors and the client and other client expectations?	✓			
	For significant consulting engagements, has this understanding been documented?				IA Protocol - Para. 1.9 All Assignment Planning Sheets should be signed off by the senior manager or nominated Contact Officer prior to the start of the fieldwork.
	<i>2210 Engagement Objectives</i>				
	Have objectives been agreed for each engagement?	✓			IA Protocol - Para. 1.9 Assignment Planning Sheets set out the objectives of the review and should be signed off by the senior manager or nominated Contact Officer prior to the start of the field work.
	Have internal auditors carried out a preliminary risk assessment of the activity under review?	✓			IA Protocol - Para. 1.1
	Do the engagement objectives reflect the results of the preliminary risk assessment that has been carried out?	✓			IA Protocol - Para. 1.4
	Have internal auditors considered the probability of the following, when developing the engagement objectives: a) Significant errors? b) Fraud? c) Non-compliance? d) Any other risks?	✓ ✓ ✓ ✓			IA Protocol – Para. 1 APS & ORCs completed for each assignment.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Have internal auditors ascertained whether management and/or the board have established adequate criteria to evaluate and determine whether objectives and goals have been accomplished?	✓			IA Manual – Conduct of an Audit IA Annual Report 2015/16 – Audit & Governance Committee to provide scrutiny those objectives archived. IA Charter – Pars. 4.2 & 4.5 – Audit & Governance Committee receive quarterly reports to monitor progress against the annual plan and the performance of the device against approved targets. AGS & resulting action plan approved by Audit & Governance Committee.
	If the criteria have been deemed adequate, have the internal auditors used the criteria in their evaluation of governance, risk management and controls?	✓			IA Manual – Conduct of an Audit APS and ORCs are completed before each audit and approved by the CAE. These outline knowledge required to undertake a particular audit in terms of risks, governance arrangements, scope of audit and relevant legislation. Key risks are highlighted.
	If the criteria have been deemed inadequate, have the internal auditors worked with management and/or the board to develop appropriate evaluation criteria?	✓			IA Protocol – Para. 1.4 – scoping meeting carried out with HoS or designated key contact prior to issuing of APS APS and ORCs are completed before each audit and approved by the CAE.
LGAN	If the value-for-money criteria have been referred to, has the use of all the organisation's main types of resources been considered; including money, people and assets?	✓			IA charter – Para. 5 – Purpose of Internal Audit IA Manual – Organisational Structure of IA outlines the types of audit undertaken including VFM. VFM intrinsic to all audits and includes all resources.
	Do the objectives set for consulting engagements address governance, risk management and control processes as agreed with the client?	✓			As with assurance engagements.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Are the objectives set for consulting engagements consistent with the organisation's own values, strategies and objectives?	✓			As with assurance engagements.
	<i>2220 Engagement Scope</i>				
	Is the scope that is established for the engagement sufficient to satisfy the engagement's objectives?	✓			IA Protocol - Para. 1.9 The Audit Planning Sheet includes the objectives of the review and the limitations to its scope and is with the relevant manager before the audit begins.
	Does the engagement scope include consideration of the following relevant areas of the organisation: a) Systems? b) Records? c) Personnel? d) Premises?	✓ ✓ ✓ ✓			See Audit Planning Sheets.
	Does the engagement scope include consideration of the following relevant areas under the control of outside parties, where appropriate: a) Systems? b) Records? c) Personnel? d) Premises?	✓ ✓ ✓ ✓			See Audit Planning Sheets.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Where significant consulting opportunities have arisen during an assurance engagement, was a specific written understanding as to the objectives, scope, respective responsibilities and other expectations drawn up?	✓			N/A
	Where significant consulting opportunities have arisen during an assurance engagement, were the results of the subsequent engagement communicated in accordance with the relevant consulting Standards?	✓			N/A
	For a consulting engagement, was the scope of the engagement sufficient to address any agreed-upon objectives?	✓			IA Protocol - Para. 1.9 The Audit Planning Sheet includes the objectives of the review and the limitations to its scope and is with the relevant manager before the audit begins.
	If the internal auditors developed any reservations about the scope of a consulting engagement while undertaking that engagement, did they discuss those reservations with the client and therefore determine whether or not to continue with the engagement?	✓			IA Protocol - Para. 2.2 If initial findings identify significant areas of risk, problems or unexpected factors then these will be referred back to the relevant senior manager and any additional work necessary will be discussed.
	During consulting engagements, did internal auditors address the controls that are consistent with the objectives of those engagements?	✓			IA Manual Key risks and controls within the scope of the engagement will be identified
	During consulting engagements, were internal auditors alert to any significant control issues?	✓			IA Protocol - Para. 2.2 As above.
	<i>2230 Engagement Resource Allocation</i>				
	Have internal auditors decided upon the appropriate and sufficient level of resources required to achieve the objectives of the engagement based on:				IA Manual IA Protocol – Para. 1.9 - APS and ORCs are completed before each audit and approved by the CAE. These outline knowledge required to undertake a particular audit

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<p>a) The nature and complexity of each individual engagement?</p> <p>b) Any time constraints?</p> <p>c) The resources available?</p>	✓			in terms of risks, governance arrangements, scope of audit and relevant legislation. Key risks are highlighted.
	<i>2240 Engagement Work Programme</i>				
	Have internal auditors developed and documented work programmes that achieve the engagement objectives?	✓			ORC Evaluation sheets are completed for each audit. <u>G:\Audit\Shared\1 - Working Papers</u>
	<p>Do the engagement work programmes include the following procedures for:</p> <p>a) Identifying information?</p> <p>b) Analysing information?</p> <p>c) Evaluating information?</p> <p>d) Documenting information?</p>	✓			See ORC evaluation sheets. <u>G:\Audit\Shared\1 - Working Papers</u>
	Were work programmes approved prior to implementation for each engagement?	✓			IA Protocol – Para. 1.9 APS & ORC approved by Audit Manager before work begins.
	Were any adjustments required to work programmes approved promptly?	✓			As above.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
4.4	2300 Performing the Engagement				
	<p>Have internal auditors carried out the following in order to achieve each engagement's objectives:</p> <p>a) Identify sufficient information?</p> <p>b) Analyse sufficient information?</p> <p>c) Evaluate sufficient information?</p> <p>d) Document sufficient information?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>IA Protocol - Para. 2.3 All audit work is reviewed by the Audit Manager to ensure all the work identified in the APS has been carried out satisfactorily and that the standard of the audit is in accordance with the requirements of the Audit Manual and the PSIAS.</p> <p>IA Manual</p>
	<i>2310 Identifying Information</i>				
	<p>Have internal auditors identified the following in order to achieve each engagement's objectives:</p> <p>a) Sufficient information?</p> <p>b) Reliable information?</p> <p>c) Relevant information?</p> <p>d) Useful information?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			As above.
	<i>2320 Analysis and Evaluation</i>				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Have internal auditors based their conclusions and engagement results on appropriate analyses and evaluations?	✓			As above.
LGAN	Have internal auditors remained alert to the possibility of the following: a) intentional wrongdoing b) errors and omissions c) poor value for money d) failure to comply with management policy, and e) conflicts of interest when performing their individual audits, and has this been documented?	✓ ✓ ✓ ✓ ✓			As above.
	<i>2330 Documenting Information</i>				
	Have internal auditors documented the relevant information required to support engagement conclusions and results?	✓			IA Manual Sufficient supporting documentation must be obtained by the auditor and referenced and retained on the audit file, to support all test results and findings.
LGAN	Are working papers sufficiently complete and detailed to enable another experienced internal auditor with no previous connection with the audit to ascertain what work was performed, to re-perform it if necessary and to support the conclusions reached?	✓			IA Manual Testing should be documented with sufficient detail to allow the test to be re-performed. All files reviewed by CAE or Principal Internal Auditor.
	Does the CAE control access to engagement records?	✓			All files kept in filing cabinets within the IA office. Access to the office requires a code so only IA staff have access.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Has the CAE obtained the approval of senior management and/or legal counsel as appropriate before releasing such records to external parties?	✓			IA Protocol – Para. 6 – Issuing Final Reports IA reports are confidential but IA Protocol states that reports may be given to the external auditors on request. The CAE would only release information subsequent to advice from the Authority's Information Governance Manager.
	Has the CAE developed and implemented retention requirements for all types of engagement records?	✓			IA Manual – Management Review Process IA has established a Retention Schedule for all types of audit documentation. All records held for at least 3 financial years or until the same area has been audited again.
	Are the retention requirements for engagement records consistent with the organisation's own guidelines as well as any relevant regulatory or other requirements?	✓			IoAC Retention Guidelines.
	<i>2340 Engagement Supervision</i>				
	Are all engagements properly supervised to ensure that objectives are achieved, quality is assured and that staff are developed?	✓			IA Protocol - Para. 2.3 All audit work is reviewed by the CAE to ensure all the work identified in the APS has been carried out satisfactorily and that the standard of the audit is in accordance with the requirements of the Audit Manual and the PSIAS.
	Is appropriate evidence of supervision documented and retained for each engagement?	✓			IA Manual All completed internal audit files must be reviewed by the Internal Audit Manager at the same time as reviewing the Draft Report.
4.5	2400 Communicating Results				
	Do internal auditors communicate the results of engagements?	✓			IA Protocol -Para. 6.3 Final reports are issued to the relevant senior manage-

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
					ment [...] and to the S.151 Officer.
	<i>2410 Criteria for Communicating</i>				
	<p>Do the communications of engagement results include the following:</p> <p>a) The engagement's objectives?</p> <p>b) The scope of the engagement?</p> <p>c) Applicable conclusions?</p> <p>d) Recommendations and action plans, if appropriate?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>See Final Reports G:\Audit\Shared\Final Reports</p> <p>IA Manual – Internal Audit Reports – all reports include the scope & objectives, conclusions and recommendations of the audit.</p>
LGAN	Has the internal auditor discussed the contents of the draft final report with the appropriate levels of management to confirm factual accuracy, seek comments and confirm the agreed management actions?	✓			<p>IA Charter - Para 11.2 IA Protocol – Para. 5.2</p>
LGAN	If recommendations and an action plan have been included, are recommendations prioritised according to risk?	✓			<p>Strategic & Annual Plans Appendix A - Para. 32 <i>All recommendations are ranked as Critical, major, Moderate or Minor. This is in accordance with the way the Authority assesses and measures risk. It has been decided that recommendations and the associated risk should be categorised in accordance with the Corporate Risk Assessment Template.</i></p>
LGAN	If recommendations and an action plan have been included, does the communication also state agreements already reached with management,	✓			<p>IA Protocol - Para. 5.1 After draft reports are issued management are expected to return a completed action plan including timescales</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	together with appropriate timescales?				and the nominated responsible employee. This completed action plan is then included in the final report.
LGAN	If there are any areas of disagreement between the internal auditor and management, which cannot be resolved by discussion, are these recorded in the action plan and the residual risk highlighted?	✓			IA Protocol - Para. 6.2 Any disagreements will be noted in the Management Action Plan where the CAE will detail why they believe significant or material risk remains.
LGAN	Do communications disclose all material facts known to them in their audit reports which, if not disclosed, could distort their reports or conceal unlawful practice, subject to confidentiality requirements?	✓			Audit staff have agreed to abide the Code of Ethics
LGAN	Do the final communications of engagement results contain, where appropriate, the internal auditor's opinions and/or conclusions, building up to the annual internal audit opinion on the control environment?	✓			IA Protocol – Para. 6.6 All audit reports include an audit opinion and a definition of the relevant assurance level.
	When an opinion or conclusion is issued, are the expectations of senior management, the board and other stakeholders taken into account?	✓			IA Protocol – Paras. 4 & 5 Managers are given an opportunity to state whether or not they agree with recommendations made, and this is included in the final report.
	When an opinion or conclusion is issued, is it supported by sufficient, reliable, relevant and useful information?	✓			IA Manual Internal audit files need to include sufficient, reliable, relevant and useful evidence in order to support our findings and conclusions.
	Where appropriate, do engagement communications acknowledge satisfactory performance of the activity in question?	✓			IA Manual – IA Reports IA Protocol Reports include results of all audit tests performed whether positive or negative.
	When engagement results have been released to parties outside of the organisation, does the communication include limitations on the distribution and use of the results?				N/A External auditors are the only 'outside party' who may receive copies of a report. However, in theory, once a report is 'final' it is considered to be a public document, available on request.

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
LGAN	If the CAE has been required to provide assurance to other partnership organisations, has he or she also demonstrated that their fundamental responsibility is to the management of the organisation to which they are obliged to provide internal audit services?	✓			N/A
	<i>2420 Quality of Communications</i>				
	<p>Are communications:</p> <p>a) Accurate?</p> <p>b) Objective?</p> <p>c) Clear?</p> <p>d) Concise?</p> <p>e) Constructive?</p> <p>f) Complete?</p> <p>g) Timely?</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>			<p>IA Manual – Conduct of an Audit IA Manual – IA Reports IA Manual – Management Review Process</p> <p>Audit Planning Sheets and reports are reviewed by Audit Manager before being issued.</p> <p>PIs monitor timely communications and the management review process ensures the quality of the communications.</p> <p>IA Report for 2015/16 - Appendix A Timeliness measured as part of IA performance indicators. Draft reports issued in 6.61 days and final reports in 2.41 days on average in 2015/16.</p>

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	<i>2421 Errors and Omissions</i>				
	If a final communication has contained a significant error or omission, did the CAE communicate the corrected information to all parties who received the original communication?	✓			N/A Should a significant error occur the correction would be communicated.
	<i>2430 Use of 'Conducted in Conformance with the International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing'</i>				
	Do internal auditors report that engagements are ' <i>conducted in conformance with the PSIAS</i> ' only if the results of the QAIP support such a statement?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Paras. 6.6 & 6.7 - Compliance with Internal Audit Standards, reports that the work of the IA Service has been performed in accordance with the PSIAS.
	<i>2431 Engagement Disclosure of Non-conformance</i>				
	Where any non-conformance with the PSIAS has impacted on a specific engagement, do the communication of the results disclose the following: a) The principle or rule of conduct of the <i>Code of Ethics</i> or <i>Standard(s)</i> with which full conformance was not achieved? b) The reason(s) for non-conformance? c) The impact of non-conformance on the engagement and the engagement results?	✓ ✓ ✓			N/A Any non-conformance would be reported in accordance with PSIAS 2431 Engagement Disclosure of Non-conformance.
	<i>2440 Disseminating Results</i>				

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Has the CAE determined the circulation of audit reports within the organisation, bearing in mind confidentiality and legislative requirements?	✓			IA Charter - Para. 11 Formal reports issued to the relevant manager, Head of Service and the Section 151 Officer.
	Has the CAE communicated engagement results to all appropriate parties?	✓			IA Charter - Para. 11 Debrief meetings, draft reports & final reports. A summary of all reports is presented to the Audit & Governance Committee in the quarterly Progress Reports.
	Before releasing engagement results to parties outside the organisation, did the CAE: a) Assess the potential risk to the organisation? b) Consult with senior management and/or legal counsel as appropriate? c) Control dissemination by restricting the use of the results?	✓ ✓ ✓			N/A – external auditors are the only ‘outside parties’ who currently receive reports. However, in theory, once the final report is published it is considered a public document, available on request. Should a request be made by an external party, the CAE would consult the Legal team for advice.
	Where any significant governance, risk management and control issues were identified during consulting engagements, were these communicated to senior management and the board?	✓			IA Manual Any significant weaknesses are reported to SLT and highlighted in the reports to the Audit & Governance Committee.
	<i>2450 Overall Opinion</i>				
	Has the CAE delivered an annual internal audit opinion?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Para. 7.2
	Does the annual internal audit opinion conclude on the overall adequacy and effectiveness of the organisation’s framework of governance, risk management and control?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Para. 2.1

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	Does the annual internal audit opinion take into account the expectations of senior management, the board and other stakeholders?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Para. 7.2 Where appropriate – senior management expectations may not align with IA expectations.
	Is the annual internal audit opinion supported by sufficient, reliable, relevant and useful information?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Para. 4.2
	Does the communication identify the following: a) The scope of the opinion, including the time period to which the opinion relates? b) Any scope limitations? c) The consideration of all related projects including the reliance on other assurance providers? d) The risk or control framework or other criteria used as a basis for the overall opinion?	✓ ✓ ✓			IA Annual Report 2015/16: Para. 7.2 Paras. 4.1, 6.1.1, 6.1.2 Paras. 4.5.3, 6.4.1 Paras.7.1.3, 7.2
	Where a qualified or unfavourable annual internal audit opinion is given, are the reasons for that opinion stated?	✓			N/A
	Has the CAE delivered an annual report that can be used by the organisation to inform its governance statement?	✓			IA Annual Report 2015/16 - Para. 7.2
	Does the annual report incorporate the following: a) The annual internal audit opinion? b) A summary of the work that supports the opinion?	✓ ✓			IA Annual Report 2015/16: Para. 7.2 Paras. 4.2.1 – 4.7.1
LGAN					

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
LGAN	c) A disclosure of any qualifications to the opinion?	✓			Para. 6.1
LGAN	d) The reasons for any qualifications to the opinion?	✓			Para. 6.1
LGAN	e) A disclosure of any impairments or restriction in scope?	✓			Para. 3.5
LGAN	f) A comparison or work actually carried out with the work planned?	✓			Paras. 3.2.2, 3.2.3
	g) A statement on conformance with the PSIAS?	✓			Para. 7.1.1
LGAN	h) The results of the QAIP?			✓	The results of the previous year's QAIP have not been reported to the Audit & Governance Committee. The QAIP Self-Assessment 2016/17 and improvement plan is scheduled to be reported to the Audit & Governance Committee on 6 December 2016.
LGAN	i) Progress against any improvement plans resulting from the QAIP?			✓	As above. See Action Plan – Rec 11
LGAN	j) A summary of the performance of the internal audit activity against its performance measures and targets?	✓			Para. 3.2
	k) Any other issues that the CAE judges is relevant to the preparation of the governance statement?	✓			IA Annual Report 2015/16
4.6	2500 Monitoring Progress				
	Has the CAE established a process to monitor and follow up management actions to ensure that they have been effectively implemented or that senior management have accepted the risk of not taking action?	✓			IA Protocol - Para. 10 A follow up normally takes place within 6 months of the issue of the final report to assess managerial action taken and establish its effectiveness.
	Where issues have during the follow-up process, has the CAE considered	✓			IA Protocol - Para. 10.7

Ref	Conformance with the Standard	Y	P	N	Evidence
	revising the internal audit opinion?				Where appropriate a revised audit opinion will be provided and reported to management.
	Do the results of monitoring management actions inform the risk-based planning of future audit work?	✓			IA Manual – Planning, Controlling Audit Work Results of follow-ups inform the risk assessment criteria managed by the CAE.
	Does the internal audit activity monitor the results of consulting engagements as agreed with the client?	✓			Any recommendations that arise are entered into the 4Action system as with those from assurance engagements and progress will be monitored in the same way.
4.7	2600 Communicating the Acceptance of Risks				
	If the CAE has concluded that management has accepted a level of risk that may be unacceptable to the organisation, has he or she discussed the matter with senior management?	✓			IA Manual – Recommendations & the Audit Opinion Where management disagree with recommendations made by IA is recorded in the performance indicator (PI) schedule and the percentage of recommendations accepted by management in the year is one of the service PIs reported to the Audit & Governance Committee in the Annual Report. IA Annual Report 2015/16 – Para. 6.3 Only had disagreements over very low level risks to date. Although all refusal to agree recommendations is reported to the Audit & Governance Committee it would be further escalated (up to WAO if necessary) if management were deemed to be accepting a high level of risk.
	If, after discussion with senior management, the CAE continues to conclude that the level of risk may be unacceptable to the organisation, has he or she communicated the situation to the board?	✓			N/A See above.

Chief Internal Auditor

Date:

Report Distribution
Audit & Governance Committee
Section 151 Officer
WAO

Safonau Archwilio Mewnol yn y Sector Cyhoeddus (SAMSC) a'r Nodyn

Gweithredu ar gyfer Awdurdodau Lleol

Cyf	Safon	Camau i roi sylw i gydymffurfiaeth rannol/ diffyg cydymffurfiaeth	Y sawl sy'n gyfrifol am gymryd y camau	Targed Dyddiad Cwblhau
	Safonau			
3.1	1100 Annibyniaeth a Gwrthrychedd			
Arg 1	A yw'r siarter archwilio mewnol hefyd yn diffinio natur y gwasanaethau ymgynghori?	Diwygio'r Siarter AM i gynnwys natur y gwasanaethau ymgynghori	Rheolwr Archwilio	31/12/16
Arg 2	A yw'r siarter archwilio mewnol hefyd yn cydnabod natur orfodol y SAMSC?	Diwygio'r Siarter AM i wneud yn glir bod cydymffurfio â'r SAMSC yn orfodol.	Rheolwr Archwilio	31/12/16
3.3	1300 Rhaglen Sicrwydd a Gwella Ansawdd (RhSGA)			
	1320 Adrodd ar y Rhaglen Sicrwydd a Gwella Ansawdd			
Arg 3	Ydi'r PSA wedi adrodd ar ganlyniadau'r RhSGA i uwch	Adroddir ar ganlyniadau'r RhSGA i'r: <ul style="list-style-type: none"> Uwch Dîm Arweinyddiaeth 	Rheolwr Archwilio	28/11/16

	reolwyr a'r bwrdd?	<ul style="list-style-type: none"> Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu 		6/12/16
Arg 4	Ydi'r PSA wedi cynnwys canlyniadau'r RhSGA a'r cynnydd yn erbyn unrhyw gynlluniau gwella yn yr adroddiad blynyddol?	Bydd canlyniadau'r RhSGA a'r cynnydd yn erbyn y cynllun gwella yn cael eu cynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2016/17.	Rheolwr Archwilio	30/4/17
4.1	2000 Rheoli'r Gweithgarwch Archwilio Mewnol			
	2010 Cynllunio			
Arg 5	A yw'r cynllun sy'n seiliedig ar risg yn ystyried fframwaith sicrwydd y sefydliad?	Cynhelir ymarfer mapio sicrwydd fel rhan o broses gynllunio 2017/18 i sicrhau bod y Cynllun Archwilio Mewnol yn canolbwyntio ar y ffynonellau cywir o sicrwydd i gwrdd ag anghenion ac amgylchiadau'r Awdurdod.	Rheolwr Archwilio	31/03/17
	2040 Polisiâu a Gweithdrefnau			
Arg 6	Ydi'r PSA wedi datblygu a sefydlu polisiâu a gweithdrefnau i lywio'r gweithgarwch archwilio mewnol?	Diweddarau'r Llawlyfr AM i adlewyrchu arferion gwaith cyfredol ar gyfer ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 9/2/17.	Rheolwr Archwilio	31/12/16
Arg 7	A yw'r polisiâu a'r gweithdrefnau'n cael eu hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd i adlewyrchu newidiadau mewn arferion gwaith a safonau?	Adolygu'r Llawlyfr AM bob blwyddyn i adlewyrchu arferion gwaith cyfredol a'r Safonau.	Rheolwr Archwilio	Parhaus
	2050 Cydlynu			
Arg 8	Ydi'r PSA wedi cynnal ymarfer mapio sicrwydd fel rhan o nodi a phenderfynu'r dull o ddefnyddio	Gweler 2010 Cynllunio uchod.	Rheolwr Archwilio	31/03/17

	ffynonellau eraill o sicrwydd?			
Arg 9	Ydi'r PSA yn cyfarfod yn rheolaidd gyda chynrychiolydd enwebedig yr archwilwyr allanol i gydlynu ac ymgynghori ar eu cynlluniau archwilio perthnasol?	PSA i geisio mwy o gyfranogiad yn y maes AM trwy gael mwy o gyfarfodydd rheolaidd gyda Swyddfa Archwilio Cymru.	Rheolwr Archwilio	31/03/17
4.3	2200 Cynllunio Ymgysylltu			
Arg 10	A yw'r cynllun yn cynnwys yr adnoddau a neilltuwyd ar gyfer ymgysylltiadau?	Cynnwys nifer y dyddiau archwilio a neilltuwyd i'r ymgysylltiad ym mhob cynllun ymgysylltu.	Rheolwr Archwilio	Ar unwaith.
4.5	2400 Cyfathrebu Canlyniadau			
	2450 Barn gyffredinol			
Arg 11	A yw'r adroddiad blynyddol yn cynnwys y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> • Canlyniadau'r RhSGA • Cynnydd yn erbyn unrhyw gynlluniau gwella sy'n deillio o'r RhSGA 	Bydd Hunanasesiad RhSGA 2016/17 a'r cynllun gwella yn cael eu cynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2016/17 ac adroddir arnynt i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym mis Mai 2017.	Rheolwr Archwilio	30/04/17

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Wales Audit Office / Swyddfa Archwilio Cymru

24 Cathedral Road / Heol y Gadeiriau
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 20 320500
Fax / Ffacs: 029 20 320600
Email / Epost: wales@wao.gov.uk
www.wao.gov.uk

Dr Gwynne Jones
Cyngorydd Ieuan
Williams
Cyngor Sir Ynys Môn
Swyddfeydd y Cyngor
Llangefni

Dyddiad: 1 Rhagfyr 2016

Cyfeirnod: IH15-16

Annwyl Gwynne a Ieuan

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Sir Ynys Môn 2015-16

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r broses o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 30 Medi 2016, rhoddais farn archwilio ddiamedig ar y datganiadau cyfrifyddu, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor.

Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon. Nodwyd y materion allweddol a oedd yn deillio o'r archwiliad o gyfrifon i aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn fy adroddiadau ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 27 Medi 2016. Nid oes angen i mi ddwyn unrhyw beth at eich sylw yn y llythyr hwn.

Hysbyswyd y pwyllgorau perthnasol am y materion allweddol a oedd yn deillio o'r archwiliadau hyn lle roedd yn briodol gwneud hynny. Unwaith eto, nid oes angen i mi ddwyn unrhyw beth at eich sylw yn y llythyr hwn.

Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon ac rwyf hefyd wedi dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd fel rhan o'r Asesiad Gwella o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn tynnu sylw at feysydd lle nad yw effeithiolrwydd y trefniadau hyn wedi'i ddangos eto neu lle y gellid gwneud gwelliannau pan mae'n cyhoeddi ei Adroddiad Gwella Blynnyddol.

Rwyf wedi cyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau bod y broses o archwilio'r cyfrifon wedi'i chwblhau ar 30 Medi 2016.

Nid wyf eto wedi cyhoeddi tystysgrif yn cwblhau'r archwiliad am fod mater heb ei benderfynu a oedd yn ymwneud â gwrthwynebiad a godwyd gan etholwr. Fodd bynnag, rwyf wedi cwblhau fy ngwaith ar y mater hwn ac wedi ymateb i'r etholwr gan nodi nad wyf yn bwriadu cymryd unrhyw gamau archwilio ffurfiol pellach.

Gan na fu unrhyw newidiadau i'r cyfrifon ers i mi roi fy marn ar 30 Medi 2016, rwyf yn bwriadu cyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau, ar ôl i'r Pwyllgor Archwilio ystyried fy adroddiad terfynol ac ailgymeradwyo'r cyfrifon. Rwy'n disgwyl i hyn ddigwydd ar ddechrau mis Rhagfyr 2016.

Nid yw'r gwaith a wnaed gennyf hyd yma yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2016-17 na systemau ariannol allweddol

Mae fy rhaglen o waith archwilio ar hawliadau grant 2015-16 ym mynd rhagddi ar hyn o bryd. Hyd yma nid wyf wedi nodi unrhyw faterion a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2015-16 na systemau ariannol allweddol.

Mae'r tal archwiliad ariannol am 2015-16 yn cael eu thrafod efo Swyddog Adran 151 oherwydd y gwaith ychwanegol sydd ei angen i gwblhau y archwiliad.

Yn gywir

Ian Howse

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Reference: 596A2016

Cyhoeddwyd: Tachwedd 2016

Archwiliad o asesiad o berfformiad 2015-16 Cyngor Sir Ynys Môn

Tystysgrif

Rwyf yn ardystio fy mod i wedi archwilio asesiad Cyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) o'i berfformiad yn 2015-16, yn dilyn y cyhoeddiad ar 18 Hydref 2016, yn unol ag adran 17 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'm Cod Ymarfer Archwilio.

O ganlyniad i'm harchwiliad, rwyf o'r farn bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau dan adrannau 15(2), (3), (8) a (9) y Mesur a'i fod wedi ymddwyn yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Priod gyfrifoldebau'r Cyngor a'r Archwilydd Cyffredinol

Dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi asesiad yn flynyddol sy'n disgrifio ei berfformiad o ran y canlynol:

- cyflawni ei ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni ei swyddogaethau;
- cyflawni'r amcanion gwella y mae wedi'u pennu iddo'i hun;
- trwy gyfeirio at ddangosyddion perfformiad a nodwyd gan Weinidogion Cymru a dangosyddion perfformiad a bennwyd gan y Cyngor ei hun; a
- chyflawni unrhyw safonau perfformiad a nodwyd gan Weinidogion Cymru a safonau perfformiad a bennwyd gan y Cyngor ei hun.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi ei asesiad cyn 31 Hydref yn ystod y flwyddyn ariannol yn dilyn y flwyddyn ariannol y mae'r wybodaeth yn ymwneud â hi, neu erbyn unrhyw ddyddiad arall a allai gael ei bennu trwy orchymyn gan Weinidogion Cymru.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried canllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru, wrth gyhoeddi ei asesiad.

Fel archwilydd y Cyngor, mae'n ofynnol dan adrannau 17 ac 19 y Mesur i mi gynnal archwiliad er mwyn penderfynu a yw'r Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswydd i gyhoeddi asesiad o berfformiad, ardystio fy mod i wedi gwneud hynny ac adrodd ynghylch a wyf o'r farn bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau'n unol â'r gofynion statudol a eglurir yn adran 15 ac mewn canllawiau statudol.

Cwmpas yr archwiliad

At ddibenion fy ngwaith archwilio byddaf yn derbyn, os yw awdurdod yn bodloni ei ofynion statudol, y bydd hefyd wedi cydymffurfio â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Ar gyfer yr archwiliad hwn, nid yw'n ofynnol i mi ffurfio barn ynghylch pa mor gyflawn neu gywir yw'r wybodaeth. Mae'n bosibl y bydd gwaith asesu arall y byddaf yn ymgymryd ag ef dan adran 18 y Mesur yn ystyried y materion hynny. Felly, roedd fy archwiliad o asesiad o berfformiad y Cyngor yn cynnwys adolygu cyhoeddiad y Cyngor er mwyn gweld a oedd yn cynnwys yr elfennau a bennir mewn deddfwriaeth. Euthum ati hefyd i asesu a oedd y trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r asesiad yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth, ac a oedd y Cyngor wedi ystyried canllawiau statudol wrth baratoi a chyhoeddi ei asesiad.

Nid yw'r gwaith yr wyf i wedi'i gyflawni er mwyn adrodd a gwneud argymhellion yn unol ag adrannau 17 ac 19 y Mesur yn waith y gellir dibynnu'n gyfan gwbl arno i nodi pob gwendid neu bob cyfle i wella.

HUW VAUGHAN THOMAS

ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

CC: Mark Drakeford, Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol
Andy Bruce, Rheolwr
Gwilym Bury, Swyddog Arweiniol Archwilio Perfformiad

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	06 RHAGFYR 2016
PWNC:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2017/18
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL:	MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	GARETH ROBERTS (FFÔN: EST. 2675)
<p>Natur a rheswm dros adrodd</p> <p>Ar gyfer sgrwtini – yn gyson â chyfarwyddyd proffesiynol.</p>	

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth (CIPFA) ar faterion Rheoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell y dylai'r Aelodau sgrwtineiddio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys cyn iddo gael ei fabwysiadu (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Datganiad Polisi MRP Blynyddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys). Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon.
2. Mae Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Bolisiâu Rheoli Trysorlys a'r atodlenni cysylltiedig ac mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Yn y gorffennol, nid oedd gan yr Awdurdod Bolisiâu Rheoli Trysorlys wedi eu dogfennu ond mae'r Awdurdod bellach wedi cynhyrchu Polisiâu Rheoli Trysorlys ac fe'u cyflwynir i'r pwyllgor hwn mewn adroddiad ar wahân yn unol â Chynllun Dirprwyo 2016/17 ar gyfer Rheoli Trysorlys.
3. O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, yr unig newid y bwriedir ei wneud i egwyddorion a pholisiâu craidd Datganiad 2016/17 yw cynnwys Cronfeydd Marchnad Ariannol fel opsiwn buddsoddi ychwanegol i'r Meini Prawf Gwrth-barti (Atodiad 6). Y rheswm dros hyn yw creu opsiynau diogel ychwanegol ar gyfer buddsoddiadau'r Cyngor. Dim ond Cronfeydd Marchnad Ariannol graddfa AAA fydd yn cael eu defnyddio.
4. Ar 10 Tachwedd 2016, cyfanswm benthyciadau allanol y Cyngor oedd £110.7m, disgwylir mai hyn fydd y sefyllfa ar 31 Mawrth, 2017. Mae'r benthyciadau yn cynnwys rhai cyfradd sefydlog a chyfradd amrywiol. Roedd y benthyciadau graddfa sefydlog yn £110.5m gydag oes gyfartalog o 22 blynedd a graddfa log o 5.41% ar gyfartaledd. Roedd y benthyciadau graddfa amrywiol yn £0.2m gydag oes gyfartalog o 9 mlynedd a graddfa log o 9.41% ar gyfartaledd. Rhagwelir mai £6.0 fydd cost benthycia, sef y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau cyfredol, ar gyfer 2016/17 a hynny ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (£4.0m) a'r CRT (£2.0m). Yn ogystal, bydd Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP), sef taliad refeniw i dalu elfen o'r gwariant cyfalaf sydd wedi cronni bob blwyddyn (Atodiad 2). Yn 2016/17, bydd y taliad hwn yn £4.4m ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (£3.5m) a'r CRT (£0.9m). Golyga hyn y bydd y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (sef yr angen sylfaenol i fenthycia i gyllido'r rhaglen gyfalaf) yn £135.5m ar ddiwedd y flwyddyn ac y bydd y Cyngor wedi benthycia'n fewnol £24.8m erbyn diwedd y flwyddyn.

Ar 10 Tachwedd 2016, roedd cyfanswm buddsoddiadau'r Cyngor yn £20.3m, gyda graddfa dychwelyd gyfartalog o 0.33% a'r cyfanswm cyfartalog ar gyfer y flwyddyn hyd yma yw £20.8m. Wrth i fenthycia mewnol gynyddu, mae balansau buddsoddiadau'n lleihau.

5. Argymhellion:

- Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn;
- Cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (gan gynnwys y Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys) [Atodiad A] ar gyfer 2017/18; a
- Cyflwyno unrhyw argymhellion a/neu sylwadau i'r Pwyllgor Gwaith.

DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS**DATGANIAD AR Y STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y DATGANIAD POLISI AR Y DDARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A'R DATGANIAD AR Y STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2017/18****1. Rhagarweiniad****1.1 Cefndir**

Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys sy'n golygu bod rhaid i gyfanswm yr incwm sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn ariannol fod yn ddigonol i gwrdd â gwariant a hefyd, rhaid i'r arian gwirioneddol a ddaw i mewn Fod yn ddigonol i gydbwysu'r arian a fydd yn mynd allan. Rhan allweddol o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan mae ei angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrth-bartion neu offerynnau risg isel sy'n cydfynd â pholisi'r Cyngor i leihau risg gan sicrhau hylifedd digonol cyn ystyried y dychweliad ar fuddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu canllawiau ar gyfer anghenion benthycar'r Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian am dymor hwy. O bryd i'w gilydd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

Yn benodol, rhaid i awdurdod lleol glandro ei ofynion cyllidebol ar gyfer pob blwyddyn ariannol i gynnwys y costau refeniw sy'n llifo o benderfyniadau ynghylch cyllido cyfalaf. Mae hyn yn golygu cyfyngu:-

- cynnydd mewn costau refeniw yn sgil ffioedd llog uwch, oherwydd benthycia ychwanegol i gyllido gwariant cyfalaf, ac
- unrhyw gynnydd mewn costau rhedeg prosiectau cyfalaf newydd, i lefel sy'n fforddiadwy o ran incwm rhagamcanedig y Cyngor.

Mae'r Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio'r polisiau ac amcanion y gweithgareddau rheoli trysorlys. Gweler Atodiad 10.

1.2 Gofynion o ran cyflwyno adroddiadau

Rhaid i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri phrif adroddiad bob blwyddyn sy'n ymgorffori amrediad o bolisiau, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Rhaid i'r adroddiadau hyn gael eu sgriftnieddio'n ddigonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am gyflawni'r swyddogaeth hon.

Dangosyddion Pwylllog a Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Trysorlys - Mae'r adroddiad cyntaf a'r un pwysicaf yn cynnwys:-

- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (sut bydd y buddsoddiadau a'r benthyciadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
- Strategaeth Fuddsoddi (canllawiau ynghylch sut y dylid rheoli buddsoddiadau);
- Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (sut mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei drosglwyddo i refeniw dros gyfnod o amser); a
- Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o'r polisiau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
- Cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion darbodus cysylltiedig).

Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn - Bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ynghylch cynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, gan ddiwygio'r dangosyddion pwylllog yn ôl yr angen gan nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i amcanion ynteu a oes angen adolygu unrhyw bolisiau.

Adroddiad Trysorlys Blynyddol – Yn hwn, ceir manylion ynghylch detholiad o ddangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol a gweithgareddau rheoli trysorlys gwirioneddol o gymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

1.3 Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2017/18

Mae'r strategaeth ar gyfer 2017/18 yn ymwneud â dau brif faes:-

Materion Cyfalaf

- y cynlluniau cyfalaf a'r dangosyddion pwylllog; a
- y strategaeth darpariaeth refeniw isaf (DRI).

Materion Rheoli Trysorlys

- y sefyllfa gyfredol o ran y trysorlys;
- dangosyddion rheoli trysorlys a fydd yn cyfyngu ar risg a gweithgareddau trysorlys y Cyngor;
- y rhagolygon o ran cyfraddau llog;
- y strategaeth fenthyca;
- polisi ar fenthyca cyn i'r angen godi;
- ail-raglennu dyledion;
- y strategaeth fuddsoddi;
- polisi teilyngdod credyd; a
- polisi ar ddefnyddio darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'r elfennau hyn yn cwrdd â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2003, Côd Darbodus CIPFA, Canllawiau DRI Llywodraeth Cymru, Côt Rheoli Trysorlys CIPFA a Chanllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru.

1.4 Hyfforddiant

Dan Côt CIPFA mae'n ofynnol fod y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod Aelodau â chyfrifoldeb am reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol mewn materion rheoli trysorlys. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn eu swyddogaeth sgrwtini, cafodd aelodau'r pwyllgor hyfforddiant ar faterion rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys penodedig ar 9 Tachwedd 2016. Bydd hyfforddiant pellach yn cael ei drefnu pan fydd angen hynny.

Mae anghenion hyfforddi swyddogion rheoli trysorlys yn cael eu hadolygu ac yn cael sylw'n rheolaidd.

1.5 Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys

Mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services, Treasury Solutions (cyfeirir atynt o hyn ymlaen fel Capita) fel ymgynghorwyr allanol ar faterion rheoli trysorlys. Yn unol â rheoliadau caffael, cafodd y tendr ar gyfer y gwasanaeth ymgynghori ar Reoli Trysorlys ei hysbysebu ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn y cytundeb am 2 flynedd a Capita Asset Services gyflwynodd y tendr llwyddiannus.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn fater i'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau nad yw'n dibynnu gormod ar ein darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'n cydnabod hefyd bod gwerth mewn cyflogi darparwyr allanol ar gyfer gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn cael mynediad i adnoddau a sgiliau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir ar gyfer asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd hefyd.

1.6 Mabwysiadu'r Côd

Rhaid i'r Cyngor nodi a yw wedi mabwysiadu Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys. Mae'r Côt cyfredol, sef un 2011 eisoes wedi cael ei fabwysiadu gan y Cyngor ac o'r herwydd, nid oes angen diweddariad ar gyfer 2016/17. Yn ogystal, mae'r awdurdod yn dilyn y canllawiau yng Nghôd Darbodus CIPFA 2013 sy'n ategu'r côd ymarfer ar Reoli Trysorlys.

2. Ystyriaethau Cyfalaf

Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor yw gyrrwyr allweddol gweithgareddau rheoli trysorlys. Caiff allbwn y cynlluniau gwariant cyfalaf ei adlewyrchu yn y dangosyddion darbodus sydd wedi eu dylunio i gynorthwyo'r aelodau i gael trosolwg o'r cynlluniau gwariant cyfalaf a'u cadarnhau.

Caiff y rhagamcanion ynghylch gwariant cyfalaf yr Awdurdod ar gyfer 2016/17 i 2019/20 eu hadlewyrchu yn y Dangosyddion Darbodus (Atodiad 11). Mae'r gwariant rhagamcanedig ar gyfer 2017/18 i 2019/20 yn seiliedig ar y rhaglen gyfalaf ddrafft a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ei chymeradwyo ar 7 Tachwedd 2016 yn unol â'r Strategaeth Gyfalaf. Mae'r rhagamcanion ar gyfer y blynyddoedd hynny hefyd yn cynnwys y rhagdybiaeth y bydd llithriad o 2016/17 yn cael ei wario'n llawn yn 2017/18.

Bydd y rhaglenni'n gyffredinol yn cael eu cyfyngu i'r hyn sy'n fforddiadwy, o ran y gwariant cyfalaf gwirioneddol ac o ran y goblygiadau refeniw (gweler 1.1 uchod). Gweler y dangosyddion darbodus yn Atodiad 11.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r cynlluniau cyfalaf uchod a'r modd y caiff y cynlluniau hyn eu cyllido drwy adnoddau cyfalaf neu refeniw. Bydd unrhyw ddiffyg o ran adnoddau'n arwain at yr angen i fenthycu, fel y gwelir yn nhabl 3.1.

Gwariant Cyfalaf £'000m	2015/16 Gwirioneddol	2016/17 Amcangyfrif	2017/18 Amcangyfrif	2018/19 Amcangyfrif	2019/20 Amcangyfrif
Dim CRT	16,368	30,911	35,797	38,573	29,031
CRT	27,608	12,151	9,889	7,283	7,523
Cyfanswm	43,976	43,062	45,602	45,856	36,554
Ariennir drwy:					
Derbyniadau cyfalaf	3,818	6,585	1,763	500	500
Grantiau cyfalaf	13,998	14,375	24,942	33,685	24,450
Arian wrth gefn Cyfalaf	115	888	1,070	0	0
Refeniw	2,905	8,936	9,377	4,618	4,858
Angen cyllido net am y flwyddyn	23,140	12,278	8,450	7,053	6,746

3. Benthycia

Bydd y cynlluniau gwariant cyfalaf a nodir yn rhan 2 (uchod) yr adroddiad hwn yn darparu manylion ynghylch gweithgaredd gwasanaeth y Cyngor. Mae'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn sicrhau bod arian parod y Cyngor wedi ei drefnu yn unol â'r codau proffesiynol perthnasol, i sicrhau fod arian parod digonol ar gael i gwrdd â'r gweithgaredd gwasanaeth yma. Bydd hyn yn cynnwys trefnu'r llif arian parod a, lle mae'r cynlluniau cyfalaf ei angen, trefnu'r cyfleusterau benthycia priodol. Mae'r strategaeth yn rhoi sylw i'r dangosyddion trysorlys / darbodus perthnasol, y sefyllfa o ran dyledion rŵan ac yn y dyfodol, a'r strategaeth fuddsoddi flynyddol.

3.1 Gofynion ar gyfer Benthycia yn Awr ac i'r Dyfodol a Benthyciadau Gwirioneddol

Mae'r symudiadau a ragwelir o ran gofynion cyllid cyfalaf y Cyngor fel a ganlyn:-

AMCANGYFRIF O'R SYMUDIADAU YN Y GOFYNION CYLLIDO CYFALAF A BENTHYCA NEWYDD 2016/17 I 2019/20				
	2016/17 Rhagamcanedig £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000	2018/19 Amcangyfrif £'000	2019/20 Amcangyfrif £'000
Symudiad yn y Gofyn am Gyllid Cyfalaf				
Benthycia newydd i gefnogi gwariant cyfalaf				
<i>Benthycia gyda Chefnogaeth</i>	6,375	3,472	3,416	3,339
<i>Benthycia Di-gefnogaeth</i>	5,903	4,978	3,637	3,407
Cyfanswm	12,278	8,450	7,053	6,746
<i>Gostwng gan: Darpariaeth Refeniw Isaf a derbyniadau cyfalaf a roddwyd o'r neilltu</i>	(4,455)	(4,688)	(4,718)	(4,762)
Symudiad Net yn y GCC gyllid Cyfalaf	7,823	3,762	2,335	1,984
Symudiadau posib yn y benthyciadau gwirioneddol				
Symudiadau yn y GCC (uchod)	-	3,762	2,335	1,984
Allanoli benthycia mewnol cyn 2017/18	-	24,740	-	-
Benthycia newydd	-	5,509	5,010	5,011
Benthycia newydd posib Cyfanswm	-	34,011	7,345	6,995

3.2 Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor wedi penodi Capita Asset Services fel ei ymgynghorydd trysorlys a rhan o'r gwasanaeth yw cynorthwyo'r Cyngor i lunio barn ar gyfraddau llog. Yn Atodiad 3, dygir ynghyd nifer o ragolygon cyfredol y Ddinas ar gyfer cyfraddau llog tymor byr (Cyfradd y Banciau) a chyfraddau sefydlog tymor hwy. Yn y tabl isod, ceir barn Capita.

Cyfartaledd Blynnyddol (%)	Cyfraddau Banc (%)	Cyfraddau Benthycia BBGC (yn cynnwys addasiad graddfa sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 mlynedd	50 mlynedd
Rhagfyr 2016	0.25	1.60	2.90	2.70
Mawrth 2017	0.25	1.60	2.90	2.70
Mehefin 2017	0.25	1.60	2.90	2.70
Medi 2017	0.25	1.60	2.90	2.70
Rhagfyr 2017	0.25	1.60	3.00	2.80
Mawrth 2018	0.25	1.70	3.00	2.80
Mehefin 2018	0.25	1.70	3.00	2.80
Medi 2018	0.25	1.70	3.10	2.90
Rhagfyr 2018	0.25	1.80	3.10	2.90
Mawrth 2019	0.25	1.80	3.20	3.00
Mehefin 2019	0.50	1.90	3.20	3.00
Medi 2019	0.50	1.90	3.30	3.10
Rhagfyr 2019	0.75	2.00	3.30	3.10
Mawrth 2020	0.75	2.00	3.40	3.20

The Monetary Policy Committee, (MPC), cut Bank Rate from 0.50% to 0.25% on 4th August in order to counteract what it forecast was going to be a sharp slowdown in growth in the second half of 2016. It also gave a strong steer that it was likely to cut Bank Rate again by the end of the year. However, economic data since August has indicated much stronger growth in the second half 2016 than that forecast; also, inflation forecasts have risen substantially as a result of a continuation of the sharp fall in the value of sterling since early August. Consequently, Bank Rate was not cut again in November and, on current trends, it now appears unlikely that there will be another cut, although that cannot be completely ruled out if there was a significant dip downwards in economic growth. During the two-year period 2017 – 2019, when the UK is negotiating the terms for withdrawal from the EU, it is likely that the MPC will do nothing to dampen growth prospects, (i.e. by raising Bank Rate), which will already be adversely impacted by the uncertainties of what form Brexit will eventually take. Accordingly, a first increase to 0.50% is not tentatively pencilled in, as in the table above, until quarter 2 2019, after those negotiations have been concluded, (though the period for negotiations could be extended). However, if strong domestically generated inflation, (e.g. from wage increases within the UK), were to emerge, then the pace and timing of increases in Bank Rate could be brought forward.

Economic and interest rate forecasting remains difficult with so many external influences weighing on the UK. The above forecasts, (and MPC decisions), will be liable to further amendment depending on how economic data and developments in financial markets transpire over the next year. Geopolitical developments, especially in the EU, could also have a major impact. Forecasts for average investment earnings beyond the three-year time horizon will be heavily dependent on economic and political developments.

The overall longer run trend is for gilt yields and PWLB rates to rise, albeit gently. It has long been expected that at some point, there would be a start to a switch back from bonds to equities after a historic long term trend over about the last twenty five years of falling bond yields. The action of central banks since the financial crash of 2008, in implementing substantial quantitative easing purchases of bonds, added further impetus to this downward trend in bond yields and rising prices of bonds. The opposite side of this coin has been a rise in equity values as investors searched for higher returns and took on riskier assets. The sharp rise in bond yields since the US Presidential election, has called into question whether, or when, this trend has, or may, reverse, especially when America is likely to lead the way in reversing monetary policy. Until 2015, monetary policy was focused on providing stimulus to economic growth but has since started to refocus on countering the threat of rising inflationary pressures as strong economic growth becomes more firmly established. The expected substantial rise in the Fed. rate over the next few years may make holding US bonds much less attractive and cause their prices to fall, and therefore bond yields to rise. Rising bond yields in the US would be likely to exert some upward pressure on bond yields in other developed countries but the degree of that upward pressure is likely to be dampened by how strong, or weak, the prospects for economic growth and rising inflation are in each country, and on the degree of progress in the reversal of monetary policy away from quantitative easing and other credit stimulus measures.

PWLB rates and gilt yields have been experiencing exceptional levels of volatility that have been highly correlated to geo-political, sovereign debt crisis and emerging market developments. It is likely that these exceptional levels of volatility could continue to occur for the foreseeable future.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK is to the downside, particularly in view of the current uncertainty over the final terms of Brexit and the timetable for its implementation.

Apart from the above uncertainties, downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:-

- Monetary policy action by the central banks of major economies reaching its limit of effectiveness and failing to stimulate significant sustainable growth, combat the threat of deflation and reduce high levels of debt in some countries, combined with a lack of adequate action from national governments to promote growth through structural reforms, fiscal policy and investment expenditure.*
- Major national polls:*
- Italian constitutional referendum 4.12.16;*
- Spain has a minority government with only 137 seats out of 350 after already having had two inconclusive general elections in 2015 and 2016. This is potentially highly unstable.*
- Dutch general election 15.3.17;*
- French presidential election April/May 2017;*
- French National Assembly election June 2017;*
- German Federal election August – October 2017.*
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis, with Greece being a particular problem, and stress arising from disagreement between EU countries on free movement of people and how to handle a huge influx of immigrants and terrorist threats*
- Weak capitalisation of some European banks, especially Italian.*
- Geopolitical risks in Europe, the Middle East and Asia, causing a significant increase in safe haven flows.*
- UK economic growth and increases in inflation are weaker than we currently anticipate.*

- *Weak growth or recession in the UK's main trading partners - the EU and US. The potential for upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PwLB rates, especially for longer term PwLB rates, include: -*
- *UK inflation rising to significantly higher levels than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium in gilt yields.*
- *A rise in US Treasury yields as a result of Fed. funds rate increases and rising inflation expectations in the USA, dragging UK gilt yields upwards.*
- *The pace and timing of increases in the Fed. funds rate causing a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds as opposed to equities and leading to a major flight from bonds to equities.*
- *A downward revision to the UK's sovereign credit rating undermining investor confidence in holding sovereign debt (gilts).*

Investment and borrowing rates

Investment returns are likely to remain low during 2017/18 and beyond;

Borrowing interest rates have been on a generally downward trend during most of 2016 up to mid-August; they fell sharply to historically phenomenally low levels after the referendum and then even further after the MPC meeting of 4th August when a new package of quantitative easing purchasing of gilts was announced. Gilt yields have since risen sharply due to a rise in concerns around a 'hard Brexit', the fall in the value of sterling, and an increase in inflation expectations. The policy of avoiding new borrowing by running down spare cash balances, has served well over the last few years. However, this needs to be carefully reviewed to avoid incurring higher borrowing costs in later times when authorities will not be able to avoid new borrowing to finance capital expenditure and/or to refinance maturing debt;

There will remain a cost of carry to any new long-term borrowing that causes a temporary increase in cash balances as this position will, most likely, incur a revenue cost – the difference between borrowing costs and investment returns.

3.3 Y Strategaeth Fenthyca

Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf), heb ei ariannu'n llawn ac mae dyledion benthyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae'r driniaeth hon yn un ddarbodus oherwydd bod dychweliadau ar fuddsoddiadau yn isel a risg o ran gwrthbartïon yn uchel a bwriedir glynu wrthi lle mae'n briodol (gweler 3.3.1 isod am ddadansoddiad manylach o fenthyca mewmol ac allanol). Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 3.1 yn dangos y byddai o bosib angen benthyca £24.740m petai angen brys amdano. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthyciadau.

Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2017/18. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig at amgylchiadau sy'n newid:-

- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir, e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant, yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.

- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer mwy yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr na'r rhagolygon cyfredol, efallai oherwydd cyflymu'r dyddiad cychwyn a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn y UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn parhau i fod yn is nac y byddent yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.

Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r pwyllgor hwn ar y cyfle cyntaf.

3.3.1 Benthycia Mewnol yn erbyn Benthycia Allanol

Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthycia mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisi blaenorol i allanoli'r holl fenthycia yn parhau i fod yn ddilys, e.e. :-

- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.

Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, e.e.:-

- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu ar y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
- Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthycia a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch buddsoddiadau.

O blaid mewnnoli, dros y tymor canolog, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthycia allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthycia mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.

Fodd bynnag, rhaid pwysu a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2016/17 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn sylweddol uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol ar lif arian a bydd hynny'n cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnol.

Yn erbyn y cefndir hwn, byddir yn wylidwrus gyda gweithgareddau trysorlys 2017/18. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro'r farchnad cyfraddau llog ac yn cymryd agwedd ymarferol tuag at amgylchiadau sy'n newid ac yn rhoi gwybod am unrhyw benderfyniadau i'r corff gwneud penderfyniadau priodol ar y cyfle cyntaf.

3.4 Y Polisi ynghylch Benthycia Ymlaen Llaw i gwrdd ag anghenion

Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon Gofynion Cyllido Cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.

Wrth benderfynu a ddylid benthycu cyn bod angen gwneud hynny bydd y Cyngor yn:-

- sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrydd y portffolio dyled cyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycu cyn i'r angen godi;
- sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol wedi eu hystyried;
- pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycu;
- ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
- ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio; a
- ystyried effaith benthycu ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrth barti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.

Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd benthycu cyn bod angen yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

3.5 Ad-drefnu Dyled

Gan y bydd cyfraddau benthycu tymor byr yn sylweddol rhatach na chyfraddau llog tymor sefydlog hwy, efallai y bydd cyfleoedd i wneud arbedion trwy symud o ddyledion tymor hir i ddyled tymor byr. Fodd bynnag, bydd angen ystyried yr arbedion hyn yn wyneb sefyllfa gyfredol y trysorlys a maint a chost ad-dalu dyledion (h.y. y premiymau a godir).

Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-

- Cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- Cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys;
- Gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalarwydd ariannol).

Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes unrhyw bosibilrwydd o gwbl o wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi ostwng trwy ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf wedi i hynny ddigwydd. Mewn adolygiad o hyn yn ddiweddar, amlygwyd y ffaith y byddai'n costio mwy i'r Cyngor ad-drefnu'r ddyled na'r swm y byddai'n ei arbed mewn llog oherwydd y premiymau sylweddol a orfodir gan BBGC am ad-dalu'n fuan.

4. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Polisi Buddsoddi

Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau") a Chôd Ymarfer Diwygiedig CIPFA 2011 ar gyfer Awdurdodau Lleol ynghylch Rheolaeth Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Nodiadau Canllawiau i'r Sectorau eraill ("Côd TM CIPFA"). Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd yn ail ac wedyn elw.

Yn unol â'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA ac er mwyn gostwng risgiau i fuddsoddiadau i'r eithaf, mae'r Cyngor wedi nodi'n glir yr ansawdd credyd isaf sy'n dderbyniol yn achos gwrth-bartïon i'w cynnwys ar y rhestr er mwyn creu rhestr o wrth-bartïon sydd â theilyngdod credyd uchel sydd hefyd yn caniatáu arallgyfeirio ac atal risg dwysedd. Y cyfraddau allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrth-bartïon yw'r cyfraddau Tymor Byr a Thymor Hir.

Fel o'r blaen, nid graddfeydd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad ac mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau yn gweithredu y tu mewn iddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sydd yn adlewyrchu barn y marchnadoedd. I'r perwyl hwn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i fonitro prisiau marchnad fel trosglwyddo risgiau credyd ac yn troshaenu'r wybodaeth honno am ben y graddfeydd credyd.

Bydd ffynonellau gwybodaeth eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfraddau a gwybodaeth arall mewn perthynas â'r sector bancio er mwyn sefydlu proses sgrwtini gadarn ynghylch addasrwydd gwrthbartïon buddsoddi posib.

Mae offerynnau buddsoddi a nodwyd i'w defnyddio yn y flwyddyn ariannol wedi eu rhestru yn Atodiad 5 dan y categorïau Buddsoddiadau 'Penodedig' a 'Amhenodedig'.

O bryd i'w gilydd, bydd y Cyngor hefyd yn gwneud benthyciadau, adneuon a buddsoddiadau i bwrpas darparu ei wasanaethau (buddsoddiadau polisi). Bydd y trafodion yma angen awdurdod y Cyngor Sir ar gyfer symiau dros £100k. Bydd yr holl drafodion yn amodol ar ansawdd credyd digonol a chymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Deilydd Portffolio Cyllid.

4.2 Polisi Teilyngdod Credyd

Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau er bod cynhyrchion neu ddychweliad ar fuddsoddiad hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i hynny, bydd y Cyngor yn sicrhau:-

- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig; a
- Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn gosod allan y gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion darbodus y Cyngor sy'n ymwneud ag uchafswm y symiau y gellir eu buddsoddi.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartïon yn unol â'r meini prawf a osodir allan yn Atodiad 6 ac adolygir y meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor eu cymeradwyo pan fo'r angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu ar y mathau o offerynnau buddsoddi sy'n benodedig neu'n amhenodedig oherwydd mae'n darparu cronfa gyffredinol o wrth-bartïon yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio yn hytrach na diffinio'r math o offerynnau buddsoddi y dylid eu defnyddio.

Caiff gwybodaeth am y graddfeydd credyd ei darparu gan Capita Asset Services, ein hymgyngorwyr trysorlys, yn achos yr holl wrth-bartïon sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrth-barti sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrth-bartïon. Bydd manylion unrhyw newidiadau i'r graddfeydd (Watches), gwybodaeth ynghylch unrhyw newidiadau sy'n debygol (Outlook) a manylion mewn perthynas â newidiadau posibl yn y tymor hwy'n cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrth-barti sydd yn cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, gwaherddir eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.

Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Bydd y Cyngor yn cael gwybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y 3 asiantaeth drwy ddefnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Capita.

Fel haen ychwanegol i'r meini prawf isafswm graddfa credyd a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Capita Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn defnyddio dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth graddfeydd credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu graddfeydd credyd gwrth bartïon:-

- Ystyrir rhagolygon credyd a gweithgareddau monitro credyd gan asiantaethau graddfeydd credyd;
- Trosglwyddo Risgiau Credyd i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartïon o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng i gredyd yn unig.

Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd a rhagolygon credyd mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o TRC a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartïon. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgresiwn y Swyddog A 151, i gynorthwyo i benderfynu ar gyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartïon o fewn y cyfnodau canlynol:-

- Melyn 5 mlynedd *
- Pinc tywyll 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.25
- Pinc golau 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.5
- Piws 2 flynedd
- Glas 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led wladolwyd)
- Oren 1 flwyddyn
- Coch 6 mis
- Gwyrdd 100 diwrnod
- Dim Lliw Dim i'w ddefnyddio

Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Capita Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n rhoi pwysau gormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.

Cyfeirir hefyd at ddata a gwybodaeth arall ynglŷn â'r farchnad fel y bydd ar gael ac fel sy'n briodol.

4.3 Cyfyngiadau Gwlad

Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartion cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran o AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu asiantaethau cyfatebol eraill os na fydd Fitch yn eu darparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad yn Atodiad 7. Bydd swyddogion yn ychwanegu neu'n tynnu oddi ar y rhestr pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

4.4 Strategaeth Fuddsoddi

Cronfeydd mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif ariannol a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd buddsoddi hyd at 12 mis).

Disgwyliadau o ddychweliadau ar fuddsoddiadau: Rhagwelir y bydd Graddfa Llog y Banciau yn aros fel y mae ar raddfa o 0.25% tan chwarter 2 2019 ac na fydd yn codi uwchlaw 0.75% erbyn chwarter 1 2020. Mae'r rhagolygon am raddfa'r Banc am y flwyddyn ariannol a ddaw i ben ym Mawrth fel a ganlyn:-

- 2016/17 0.25%
- 2017/18 0.25%
- 2018/19 0.25%
- 2019/20 0.50%

Mae'r cyfraddau enillion a gyllidebwyd ar fuddsoddiadau am gyfnodau o hyd at gant o ddyddiau yn ystod pob blwyddyn ariannol am y pedair blynedd nesaf fel a ganlyn:-

2017/18 - 0.25%
2018/19 - 0.25%
2019/20 - 0.50%
2020/21 - 0.75%
2021/22 - 1.00%
2022/23 - 1.50%
2023/24 - 1.75%
Blynnyddoedd diweddarach 2.75%

Mae'n debyg bod balans cyffredinol y rhagolygon hyn wedi ei sgiwio rhywfaint at i lawr yn dilyn yr ansicrwydd ynghylch telerau terfynol Brexit. Os bydd y disgwyliadau o ran twf yn siomedig a phwysau o ran chwyddiant yn fychan iawn, gellid gwthio'n ôl gychwyn y cynnydd yng nghyfraddau'r banciau. Ar y llaw arall, petai twf yn cyflymu ac / neu'r rhagolygon ar gyfer cynnydd mewn chwyddiant yn codi, gallai hynny greu risg at i fyny, h.y. byddai'r cynnydd yng Nghyfraddau'r Banciau yn cychwyn yn gynt ac/neu yn gyflymach.

Ar gyfer ei falansau sy'n cael eu cynhyrchu gan lif arian, bydd y Cyngor yn ceisio defnyddio ei gyfrifon busnes mynediad ar unwaith ac wrth gefn, ac adneuron cyfnod byr (dros nos i 100 diwrnod) er mwyn elwa o log cyfansawdd.

4.5 Adroddiad Buddsoddi Diwedd Blwyddyn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, bydd y Cyngor yn adrodd yn ôl ar ei weithgareddau buddsoddi fel rhan o'i Adroddiad Trysorlys Blynnyddol.

4.6 Rheolwyr Cronfeydd Allanol

Nid yw'r Cyngor wedi penodi rheolwyr cronfeydd allanol. Byddir yn cadw'r angen i wneud hyn dan sylw ac yn adrodd arno yn y modd priodol cyn y gwneir unrhyw benodiad o'r fath.

4.7 Polisi ar ddefnyddio Darparwyr Gwasanaeth Allanol

Er mwyn gallu prynu sgiliau ac adnoddau arbenigol, mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar reoli'r trysorlys. Mae telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir i asesu eu gwerth wedi'u cytuno a'u cofnodi'n gywir ac maent yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.

Mae'r cyfrifoldeb terfynol am benderfyniadau rheoli'r trysorlys yn parhau gyda'r Cyngor.

4.8 Dirprwyo

Fe welir cynllun dirprwyo Rheoli'r Trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151 yn Atodiad 8.

ATODIADAU

1. Proffil aeddfedu benthyciadau
2. Datganiad Polisi DRI
3. Rhagolygon cyfraddau llog
4. Cefndir economaidd
5. Buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig
6. Rheolau Gwrthbartion
7. Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
8. Cynllun dirprwyo rheoli'r trysorlys a rôl y swyddog cyllid 151
9. Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
10. Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys
11. Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys
12. Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU YN AEDDFEDU 2016/17 YMLAEN/ LOANS MATURITY ANALYSIS 2016/17 ONWARDS						
	PWLB Aeddefedu/ PWLB Maturity £'000	PWLB EIP/ Annuity/ PWLB EIP/ Annuity £'000	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans £'000	PWLB Amrywiol/ PWLB Variable £'000	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing £'000	%Yn Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding %
2016/17	0	4	0	0	4	0.0
2017/18	5,500	9	0	0	5,509	5.0
2018/19	5,000	10	0	0	5,010	4.5
2019/20	5,000	11	0	0	5,011	4.5
2020/21	4,500	12	0	0	4,512	4.1
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.7
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	2.1
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,381	22	0	0	1,403	1.3
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	2.0
2028/29	262	26	0	0	288	0.3
2029/30	1,538	21	0	0	1,559	1.4
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.8
2032/33	315	8	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.6
2034/35	624	0	0	0	624	0.6
2035/36	611	0	0	0	611	0.6
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.5
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	3.2
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.9
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.9
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.9
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	10.3
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.8
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	25.4
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.7
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	3.2
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.5
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	7.7
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.6
	110,483	255	0	0	110,739	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynnyddoedd)/ Average life(years)	22.31	8.80	0.00	0.00	22.27	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	5.41	9.41	0.00	0.00	5.42	

Datganiad Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm 2017/18

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GAC) drwy daliad refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os yw'n dymuno (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad GAC ymlaen llaw bob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth bwylloch. Argymhellir fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Yn achos cyfalaf a wariwyd cyn 1 Ebrill 2008 neu ar gyfer gwariant cyfalaf o 1 Ebrill 2008 a ddefnyddiwyd i gefnogi gwariant cyfalaf i bwrpas y Grant Cymorth Refeniw, y polisi DRI fydd codi 4% o'r GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol (yn unol ag opsiwn 2 y canllawiau statudol).

O 1 Ebrill 2008, y polisi DRI a fydd yn cael ei ddefnyddio ar gyfer yr holl fenthyca digefnogaeth (gan gynnwys PFI a phrydlesau ariannol) fydd y dull Bywyd Ased, gyda'r DRI yn seiliedig ar yr amcangyfrif o fywyd yr asedau, yn unol â'r rheoliadau (rhaid defnyddio'r opsiwn hwn yn achos unrhyw wariant sydd wedi ei gyfalafu dan Gyfarwyddyd Cyfalafu (yn unol ag opsiwn 3 y canllawiau statudol). Bydd y Swyddog A151 yn penderfynu ar y cyfnodau bywyd rhagdygiedig yn seiliedig ar y cyngor a gaiff gan y swyddogion perthnasol.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd bywydau ased yn cael eu hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol y cyfnodau o fudd y rhagwelir y byddant yn codi o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd yn cael ei rannu ond mewn achosion lle ceir dwy neu fwy o brif elfennau gyda bywydau economaidd defnyddiol sy'n sylweddol wahanol.

Mae rhan y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad o ran Ariannu Cyfalaf yn gyffredinol yn destun taliad 2% DRI yn seiliedig ar y GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau eraill sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau arian yn rhai GAC.

Rhagolygon Graddfeydd Llog 2016/2019 Interest Rate Forecasts 2016/2019

PWLB rates and forecast shown below have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012.

Capita Asset Services Interest Rate View													
	Dec-16	Mar-17	Jun-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18	Jun-18	Sep-18	Dec-18	Mar-19	Jun-19	Dec-19	Mar-20
Bank Rate View	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.50%	0.75%	0.75%
3 Month LIBID	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.40%	0.50%	0.60%	0.80%	0.90%
6 Month LIBID	0.40%	0.40%	0.40%	0.40%	0.40%	0.40%	0.40%	0.40%	0.50%	0.60%	0.70%	0.90%	1.00%
12 Month LIBID	0.70%	0.70%	0.70%	0.70%	0.70%	0.70%	0.80%	0.80%	0.90%	1.00%	1.10%	1.30%	1.40%
5yr PWLB Rate	1.60%	1.60%	1.60%	1.60%	1.60%	1.70%	1.70%	1.70%	1.80%	1.80%	1.90%	2.00%	2.00%
10yr PWLB Rate	2.30%	2.30%	2.30%	2.30%	2.30%	2.30%	2.40%	2.40%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%	2.70%
25yr PWLB Rate	2.90%	2.90%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%
50yr PWLB Rate	2.70%	2.70%	2.70%	2.70%	2.80%	2.80%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.20%
Bank Rate													
Capita Asset Services	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.50%	0.75%	0.75%
Capital Economics	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.50%	0.75%
5yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	1.60%	1.60%	1.60%	1.60%	1.60%	1.70%	1.70%	1.70%	1.80%	1.80%	1.90%	2.00%	2.00%
Capital Economics	1.60%	1.70%	1.80%	1.90%	1.95%	2.05%	2.20%	2.30%	2.40%	2.60%	2.80%	3.20%	3.30%
10yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	2.30%	2.30%	2.30%	2.30%	2.30%	2.30%	2.40%	2.40%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%	2.70%
Capital Economics	2.30%	2.35%	2.45%	2.50%	2.55%	2.60%	2.70%	2.70%	2.80%	3.00%	3.20%	3.60%	3.70%
25yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	2.90%	2.90%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%
Capital Economics	2.90%	3.00%	3.05%	3.10%	3.15%	3.25%	3.30%	3.35%	3.45%	3.55%	3.75%	4.15%	4.35%
50yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	2.70%	2.70%	2.70%	2.70%	2.80%	2.80%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.20%
Capital Economics	2.80%	2.85%	2.95%	3.00%	3.05%	3.10%	3.15%	3.20%	3.30%	3.50%	3.70%	4.10%	4.20%

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Economic Background

United Kingdom

GDP growth rates in 2013, 2014 and 2015 of 2.2%, 2.9% and 1.8% were some of the strongest rates among the G7 countries. Growth is expected to have strengthened in 2016 with the first three quarters coming in respectively at +0.4%, +0.7% and +0.5%. The latest Bank of England forecast for growth in 2016 as a whole is +2.2%. The figure for quarter 3 was a pleasant surprise which confounded the downbeat forecast by the Bank of England in August of only +0.1%, (subsequently revised up in September, but only to +0.2%). During most of 2015 and the first half of 2016, the economy had faced headwinds for exporters from the appreciation of sterling against the Euro, and weak growth in the EU, China and emerging markets, and from the dampening effect of the Government's continuing austerity programme.

The referendum vote for Brexit in June 2016 delivered an immediate shock fall in confidence indicators and business surveys at the beginning of August, which were interpreted by the Bank of England in its August Inflation Report as pointing to an impending sharp slowdown in the economy. However, the following monthly surveys in September showed an equally sharp recovery in confidence and business surveys so that it is generally expected that the economy will post reasonably strong growth numbers through the second half of 2016 and also in 2017, albeit at a slower pace than in the first half of 2016.

The Monetary Policy Committee, (MPC), meeting of 4th August was therefore dominated by countering this expected sharp slowdown and resulted in a package of measures that included a cut in Bank Rate from 0.50% to 0.25%, a renewal of quantitative easing, with £70bn made available for purchases of gilts and corporate bonds, and a £100bn tranche of cheap borrowing being made available for banks to use to lend to businesses and individuals.

The MPC meeting of 3 November left Bank Rate unchanged at 0.25% and other monetary policy measures also remained unchanged. This was in line with market expectations, but a major change from the previous quarterly Inflation Report MPC meeting of 4 August, which had given a strong steer, in its forward guidance, that it was likely to cut Bank Rate again, probably by the end of the year if economic data turned out as forecast by the Bank.

The latest MPC decision included a forward view that Bank Rate could go either up or down depending on how economic data evolves in the coming months. Our central view remains that Bank Rate will remain unchanged at 0.25% until the first increase to 0.50% in quarter 2 2019 (unchanged from our previous forecast). However, we would not, as yet, discount the risk of a cut in Bank Rate if economic growth were to take a significant dip downwards, though we think this is unlikely. We would also point out that forecasting as far ahead as mid 2019 is highly fraught as there are many potential economic headwinds which could blow the UK economy one way or the other as well as political developments in the UK, (especially over the terms of Brexit), EU, US and beyond, which could have a major impact on our forecasts.

The pace of Bank Rate increases in our forecasts has been slightly increased beyond the three year time horizon to reflect higher inflation expectations.

The August quarterly Inflation Report was based on a pessimistic forecast of near to zero GDP growth in quarter 3 i.e. a sharp slowdown in growth from +0.7% in quarter 2, in reaction to the shock of the result of the referendum in June. However, consumers have very much stayed in a 'business as usual' mode and there has been no sharp downturn in spending; it is consumer expenditure that underpins the services sector which comprises about 75% of UK GDP. After a fairly flat three months leading up to October, retail sales in October surged at the strongest rate since September 2015. In addition, the GfK consumer confidence index has recovered quite strongly to -3 in October after an initial sharp plunge in July to -12 in reaction to the referendum result.

Bank of England GDP forecasts in the November quarterly Inflation Report were as follows, (August forecasts in brackets) - 2016 +2.2%, (+2.0%); 2017 1.4%, (+0.8%); 2018 +1.5%, (+1.8%). There has, therefore, been a sharp increase in the forecast for 2017, a marginal increase in 2016 and a small decline in growth, now being delayed until 2018, as a result of the impact of Brexit.

Capital Economics' GDP forecasts are as follows: 2016 +2.0%; 2017 +1.5%; 2018 +2.5%. They feel that pessimism is still being overdone by the Bank and Brexit will not have as big an effect as initially feared by some commentators.

The Chancellor has said he will do 'whatever is needed' i.e. to promote growth; there are two main options he can follow – fiscal policy e.g. cut taxes, increase investment allowances for businesses, and/or increase government expenditure on infrastructure, housing etc. This will mean that the PSBR deficit elimination timetable will need to slip further into the future as promoting growth, (and ultimately boosting tax revenues in the longer term), will be a more urgent priority. The Governor of the Bank of England, Mark Carney, had warned that a vote for Brexit would be likely to cause a slowing in growth, particularly from a reduction in business investment, due to the uncertainty of whether the UK would have continuing full access, (i.e. without tariffs), to the EU single market. He also warned that the Bank could not do all the heavy lifting to boost economic growth and suggested that the Government would need to help growth e.g. by increasing investment expenditure and by using fiscal policy tools. The newly appointed Chancellor, Phillip Hammond, announced, in the aftermath of the referendum result and the formation of a new Conservative cabinet, that the target of achieving a budget surplus in 2020 would be eased in the Autumn Statement on 23 November.

The other key factor in forecasts for Bank Rate is inflation where the MPC aims for a target for CPI of 2.0%. The November Inflation Report included an increase in the peak forecast for inflation from 2.3% to 2.7% during 2017; (Capital Economics are forecasting a peak of 3.2% in 2018). This increase was largely due to the effect of the sharp fall in the value of sterling since the referendum, (16% down against the US dollar and 11% down against the Euro); this will feed through into a sharp increase in the cost of imports and materials used in production in the UK. However, the MPC is expected to look through the acceleration in inflation caused by external, (outside of the UK), influences, although it has given a clear warning that if wage inflation were to rise significantly as a result of these cost pressures on consumers, then they would take action to raise Bank Rate.

What is clear is that consumer disposable income will come under pressure, as the latest employers' survey is forecasting median pay rises for the year ahead of only 1.1% at a time when inflation will be rising significantly higher than this. The CPI figure for October surprised by under shooting forecasts at 0.9%. However, producer output prices rose at 2.1% and core inflation was up at 1.4%, confirming the likely future upwards path.

Gilt yields, and consequently PWLB rates, have risen sharply since hitting a low point in mid-August. There has also been huge volatility during 2016 as a whole. The year started with 10 year gilt yields at 1.88%, fell to a low point of 0.53% on 12 August, and have hit a peak on the way up again of 1.46% on 14 November. The rebound since August reflects the initial combination of the yield-depressing effect of the MPC's new round of quantitative easing on 4 August, together with expectations of a sharp downturn in expectations for growth and inflation as per the pessimistic Bank of England Inflation Report forecast, followed by a sharp rise in growth expectations since August when subsequent business surveys, and GDP growth in quarter 3 at +0.5% q/q, confounded the pessimism. Inflation expectations also rose sharply as a result of the continuing fall in the value of sterling.

Employment has been growing steadily during 2016, despite initial expectations that the referendum would cause a fall in employment. However, the latest employment data in November, (for October), showed a distinct slowdown in the rate of employment growth and an increase in the rate of growth of the unemployment claimant count. House prices have been rising during 2016 at a modest pace but the pace of increase has been slowing since the referendum; a downturn in prices could dampen consumer confidence and expenditure.

United States of America

The American economy had a patchy 2015 with sharp swings in the quarterly growth rate leaving the overall growth for the year at 2.4%. Quarter 1 of 2016 at +0.8%, (on an annualised basis), and quarter 2 at 1.4% left average growth for the first half at a weak 1.1%. However, the first estimate for quarter 3 at 2.9% signalled a rebound to strong growth. The Fed. embarked on its long anticipated first increase in rates at its December 2015 meeting. At that point, confidence was high that there would then be four more increases to come in 2016. Since then, more downbeat news on the international scene and then the Brexit vote, have caused a delay in the timing of the second increase which is now strongly expected in December 2016. Overall, despite some data setbacks, the US is still, probably, the best positioned of the major world economies to make solid progress towards a combination of strong growth, full employment and rising inflation: this is going to require the central bank to take action to raise rates so as to make progress towards normalisation of monetary policy, albeit at lower central rates than prevailed before the 2008 crisis.

The result of the presidential election in November is expected to lead to a strengthening of US growth if Trump's election promise of a major increase in expenditure on infrastructure is implemented. This policy is also likely to strengthen inflation pressures as the economy is already working at near full capacity. In addition, the unemployment rate is at a low point verging on what is normally classified as being full employment. However, the US does have a substantial amount of hidden unemployment in terms of an unusually large, (for a developed economy), percentage of the working population not actively seeking employment.

Trump's election has had a profound effect on the bond market and bond yields have risen sharply in the week since his election. Time will tell if this is a temporary over reaction, or a reasonable assessment of his election promises to cut taxes at the same time as boosting expenditure. This could lead to a sharp rise in total debt issuance from the current level of around 72% of GDP towards 100% during his term in office. However, although the Republicans now have a monopoly of power for the first time since the 1920s, in having a President and a majority in both Congress and the Senate, there is by no means any certainty that the politicians and advisers he has been appointing to his team, and both houses, will implement the more extreme policies that Trump outlined during his election campaign. Indeed, Trump may even rein back on some of those policies himself.

The election does not appear likely to have much impact on the Fed. in terms of holding back further on increasing the Fed. Rate. Accordingly, the next rate rise is still widely expected to occur in December 2016, followed by sharper increases thereafter, which may also cause Treasury yields to rise further. If the Trump package of policies is fully implemented, there is likely to be a significant increase in inflationary pressures which could, in turn, mean that the pace of further Fed. Rate increases will be quicker and stronger than had been previously expected.

In the first week since the US election, there has been a major shift in investor sentiment away from bonds to equities, especially in the US. However, gilt yields in the UK and bond yields in the EU have also been dragged higher. Some commentators are saying that this rise has been an overreaction to the US election result which is likely to be reversed. Other commentators take the view that this could well be the start of the long expected eventual unwinding of bond prices propelled upwards to unrealistically high levels, (and conversely bond yields pushed down), by the artificial and temporary power of quantitative easing.

Eurozone

In the Eurozone, the ECB commenced, in March 2015, its massive €1.1 trillion programme of quantitative easing to buy high credit quality government and other debt of selected EZ countries at a rate of €60bn per month. This was intended to run initially to September 2016 but was extended to March 2017 at its December 2015 meeting. At its December and March 2016 meetings it progressively cut its deposit facility rate to reach -0.4% and its main refinancing rate from 0.05% to zero. At its March meeting, it also increased its monthly asset purchases to €80bn. These measures have struggled to make a significant impact in boosting economic growth and in helping inflation to rise significantly from low levels towards the target of 2%.

EZ GDP growth in the first three quarters of 2016 has been 0.5%, +0.3% and +0.3%, (+1.6% y/y). Forward indications are that economic growth in the EU is likely to continue at moderate levels. This has added to comments from many forecasters that those central banks in countries around the world which are currently struggling to combat low growth, are running out of ammunition to stimulate growth and to boost inflation. Central banks have also been stressing that national governments will need to do more by way of structural reforms, fiscal measures and direct investment expenditure to support demand and economic growth in their economies.

There are also significant specific political and other risks within the EZ: -

- Greece continues to cause major stress in the EU due to its tardiness and reluctance in implementing key reforms required by the EU to make the country more efficient and to make significant progress towards the country being able to pay its way – and before the EU is prepared to agree to release further bail out funds.*
- Spain has had two inconclusive general elections in 2015 and 2016, both of which failed to produce a workable government with a majority of the 350 seats. At the eleventh hour on 31 October, before it would have become compulsory to call a third general election, the party with the biggest bloc of seats (137), was given a majority confidence vote to form a government. This is potentially a highly unstable situation, particularly given the need to deal with an EU demand for implementation of a package of austerity cuts which will be highly unpopular.*
- The under capitalisation of Italian banks poses a major risk. Some German banks are also undercapitalised, especially Deutsche Bank, which is under threat of major financial penalties from regulatory authorities that will further weaken its capitalisation. What is clear is that national governments are forbidden by EU rules from providing state aid to bail out those banks that are at risk, while, at the same time, those banks are unable realistically to borrow additional capital in financial markets due to their vulnerable financial state. However, they are also 'too big, and too important to their national economies, to be allowed to fail'.*
- 4 December Italian constitutional referendum on reforming the Senate and reducing its powers; this has also become a confidence vote on Prime Minister Renzi who originally said he would resign if there is a 'no' vote, but has since back tracked on that in the light of adverse poll predictions. A rejection of these proposals would stop progress to fundamental political and economic reform which is urgently needed to deal with Italy's core problems, especially low growth and a very high debt to GDP ratio of 135%. They are also intended to give Italy more stable government as no western European country has had such a multiplicity of governments since the Second World War as Italy, due to the equal split of power between the two chambers of the Parliament which are both voted in by the Italian electorate but by using different voting systems. It is unclear what the political, and other, repercussions could be if there is a 'No' vote.*

- *Dutch general election 15.3.17; a far right party is currently polling neck and neck with the incumbent ruling party. In addition, anti-big business and anti-EU activists have already collected two thirds of the 300,000 signatures required to force a referendum to be taken on approving the EU – Canada free trade pact. This could delay the pact until a referendum in 2018 which would require unanimous approval by all EU governments before it can be finalised. In April 2016, Dutch voters rejected by 61.1% an EU – Ukraine cooperation pact under the same referendum law. Dutch activists are concerned by the lack of democracy in the institutions of the EU.*
- *French presidential election; first round 13 April; second round 7 May 2017.*
- *French National Assembly election June 2017.*
- *German Federal election August – 22 October 2017. This could be affected by significant shifts in voter intentions as a result of terrorist attacks, dealing with a huge influx of immigrants and a rise in anti EU sentiment.*
- *The core EU, (note, not just the Eurozone currency area), principle of free movement of people within the EU is a growing issue leading to major stress and tension between EU states, especially with the Visegrad bloc of former communist states. Given the number and type of challenges the EU faces in the next eighteen months, there is an identifiable risk for the EU project to be called into fundamental question. The risk of an electoral revolt against the EU establishment has gained traction after the shock results of the UK referendum and the US Presidential election. But it remains to be seen whether any shift in sentiment will gain sufficient traction to produce any further shocks within the EU.*

Asia

Economic growth in China has been slowing down and this, in turn, has been denting economic growth in emerging market countries dependent on exporting raw materials to China. Medium term risks have been increasing in China e.g. a dangerous build up in the level of credit compared to the size of GDP, plus there is a need to address a major over supply of housing and surplus industrial capacity, which both need to be eliminated. This needs to be combined with a rebalancing of the economy from investment expenditure to consumer spending. However, the central bank has a track record of supporting growth through various monetary policy measures, though these further stimulate the growth of credit risks and so increase the existing major imbalances within the economy.

Economic growth in Japan is still patchy, at best, and skirting with deflation, despite successive rounds of huge monetary stimulus and massive fiscal action to promote consumer spending. The government is also making little progress on fundamental reforms of the economy.

Emerging countries

There have been major concerns around the vulnerability of some emerging countries exposed to the downturn in demand for commodities from China or to competition from the increase in supply of American shale oil and gas reaching world markets. The ending of sanctions on Iran has also brought a further significant increase in oil supplies into the world markets. While these concerns have subsided during 2016, if interest rates in the USA do rise substantially over the next few years, (and this could also be accompanied by a rise in the value of the dollar in exchange markets), this could cause significant problems for those emerging countries with large amounts of debt denominated in dollars. The Bank of International Settlements has recently released a report that \$340bn of emerging market corporate debt will fall due for repayment in the remaining two months of 2016 and in 2017 – a 40% increase on the figure for the last three years.

Financial markets could also be vulnerable to risks from those emerging countries with major sovereign wealth funds, that are highly exposed to the falls in commodity prices from the levels prevailing before 2015, especially oil, and which, therefore, may have to liquidate substantial amounts of investments in order to cover national budget deficits over the next few years if the price of oil does not return to pre-2015 levels.

Brexit timetable and process

- *March 2017: UK government notifies the European Council of its intention to leave under the Treaty on European Union Article 50*
- *March 2019: two-year negotiation period on the terms of exit. This period can be extended with the agreement of all members i.e. not that likely.*
- *UK continues as an EU member during this two-year period with access to the single market and tariff free trade between the EU and UK.*
- *The UK and EU would attempt to negotiate, among other agreements, a bi-lateral trade agreement over that period.*
- *The UK would aim for a negotiated agreed withdrawal from the EU, although the UK may also exit without any such agreements.*
- *If the UK exits without an agreed deal with the EU, World Trade Organisation rules and tariffs could apply to trade between the UK and EU - but this is not certain.*
- *On exit from the EU: the UK parliament would repeal the 1972 European Communities Act.*
- *The UK will then no longer participate in matters reserved for EU members, such as changes to the EU's budget, voting allocations and policies.*
- *It is possible that some sort of agreement could be reached for a transitional time period for actually implementing Brexit after March 2019 so as to help exporters to adjust in both the EU and in the UK.*

Buddsoddiadau Penodedig ac Amhenodedig

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodedig os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- “(a) the investment is denominated in sterling and any payments or repayments in respect of the investment are payable only in sterling; and*
- (b) the investment is not a long-term investment (*); and*
- (c) the making of the investment is not defined as capital expenditure by virtue of regulation 20(1)(d) of the Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) Regulations 2003 [SI 3239 as amended]; and*
- (ch) the investment is made with a body or in an investment scheme of high credit quality (**); or with one of the following public-sector bodies:*
 - (i) the United Kingdom Government*
 - (ii) a local authority in England or Wales (as defined in section 23 of the 2003 Act) or a similar body in Scotland or Northern Ireland*
 - (iii) a parish or community council.”*

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodedig.

Yn ystod 2017/18 nid yw'r Cyngor yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwledydd tramor, na gyda chyrrff credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfranddaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo'n gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwrdd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 6 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol gategoriâu o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2017/18 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr benthycyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i gategoriâu o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

“** Section 2.4 of the 'Guidance' defines a long term investment as "any investment other than (a) one which is due to be repaid within 12 months of the date on which the investment was made or (b) one which the local authority may require to be repaid within that period.”

** For the purposes of high credit quality the 'Guidance' states that "for the purposes of paragraph 5.1(d), Welsh ministers recommend that the Strategy should define high credit quality (and where this definition refers to credit ratings, paragraph 6.1 (***) is relevant)."

*** Paragraph 6.1 of the 'Guidance' recommends that "the Strategy should set out the authority's approach to assessing the risk of loss of investments, making clear in particular:

- (a) to what extent, if any, risk assessment is based upon credit ratings issued by one or more credit rating agencies;*
- (b) where credit ratings are used, how frequently credit ratings are monitored and what action is to be taken when ratings change; and*
- (c) what other sources of information on credit risk are used, additional to or instead of credit ratings.”*

The table in Appendix 6 of this strategy sets out what this Council defines as high credit quality and the associated investment criteria and limits and section 4.2 of this strategy sets out the Council's creditworthiness approach.

Meini Prawf Gwrthbartion

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd Marchnad Arian	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad**(1) Terfyn Arian Parod**

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc), terfyn buddsoddi yn berthnasol i fanciau hynny yn unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuo'n dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau a gyfeirwyd atynt yn adain 4.3 or strategaeth hon) graddfa credyd sofran (yn seiliedig ar y cyfenwador lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd pan mae ei raddfa sofran is ddim yn AA- neu'n uwch. Ni fydd unrhyw gyfyngiad gan wlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Ni fydd is-gwmnïau grwpiau bancio tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y sefydliad riant. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Bancio Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd eu masnach freintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd fraich y berthynas rhwng y riant a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfeydd credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bydd yn ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol ar yr adeg gyfleus nesaf.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 25 Hydref 2016]

Seiliedig ar y raddfa isaf ar gael

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Iseldiroedd
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- Hong Kong
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc
- Qatar
- Y D.U

AA-

- Gwlad Belg

Cynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys

(i) Cyngor Sir

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol a Polisi MRP, Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau; ac
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar dermau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel yn briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Sgrwtini o faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi'r Cyngor a'r Rheoli Trysorlys. Mae'n cynnwys:-
 - sgrwtineiddio Datganiad Strategaeth Blynyddol ar Reoli Trysorlys, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - sgrwtineiddio cynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - derbyn a sgrwtineiddio unrhyw gynigion yn ymwneud â Rheoli Trysorlys sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a sgrwtineiddio adroddiadau monitro polisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog Adran 151

Mae rôl y Swyddog (cyfrifol) Adran 151 yn cynnwys:

- argymell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau polisi rheoli trysorlys rheolaidd;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiaethau cyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a'r rhannu effeithiol o gyfrifoldebau o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd archwilio mewnol, a chysylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymell apwyntio darparwyr gwasanaeth allanol.
- Cyfrifoldeb ar gyfer gweithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, wedi cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côd Ymarfer (Cyfrol 2011)*, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côd hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus roi ar waith amcanion ffurfiol a chynhwysfawr, polisïau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ar gyfer rheolaeth effeithiol a rheoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisïau a'u harferion ei gwneud yn glir bod rheolaeth effeithiol a rheoli risgiau yn brif amcanion eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn gorwedd yn glir o fewn eu sefydliadau. Dylai eu harchwaeth am risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer y rheolaeth bwyllog o'r risgiau hynny, a dylai sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod mynd ar drywydd gwerth am arian ym maes rheolaeth trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn arfau dilys ac yn bwysig i sefydliadau cyfrifol i gyflogi i gefnogi eu busnes ac amcanion y gwasanaeth; a bod, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol eu polisïau rheoli trysorlys a'i arferion yn adlewyrchu hyn.

Aiff y Côd ymlaen i ddweud bod:

"Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ymdrechu i gael rheolaeth effeithiol ar risg, tra ar yr un pryd yn anelu at sicrhau gwerth am arian. Nid yw'r Côd yn ceisio bod yn rhagnodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo sector benodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli'r trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian fel dangosydd o swyddogaeth rheoli'r trysorlys sy'n perfformio'n gryf".

"Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan y Trysorlys a Phwyllgor y Gwasanaeth Sifil o Dŷ'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

"Wrth gydbwyso'r risg yn erbyn dychweliad, dylai awdurdodau lleol fod yn fwy pryderus i osgoi risgiau nag i wneud yr elw mwyaf."

"Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad y Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol i fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009."

"Barn CIPFA yw trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus y flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosibl. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd gyda chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus."

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog :

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys:-
 - Datganiad polisi ar reoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisiau, amcanion a'r dull o reoli risg ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
 - Arferion rheoli trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny, ac yn rhagnodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi ac ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig i newid lle bo angen adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwro'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisiau, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth Blynyddol a Chynllun o flaen llaw y flwyddyn, adroddiadau chwarterol (yn cynnwys adroddiad adolygu canol blwyddyn) a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl cau lawr, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan y TMPs.
3. Mae'r Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am weithredu ar Bolisiau ac ymarferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â chynllun Dirprwyo Rheolaeth Trysorlys. Mae'r Swyddog Cyllid 151 yn gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, fydd yn gweithio yn unol hefo Datganiad Polisi'r Awdurdod a'r TMPs ac os ydi hi/fo yn aelod o CIPFA, CIPFA Standard of Professional Practice on Treasury Management.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y ceir craffu effeithiol ar y polisiau rheoli'r trysorlys, yr ymarferion a'r perfformiad.

Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys

1. Mae CIPFA yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : “Rheoli buddsoddiadau'r Awdurdod a llif arian, ei fancio, trafodion marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny”.
2. Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd ei weithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
3. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion cyflawni gwerth am arian y maes rheoli'r trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol.

**DANGOSYDDION PWYLLOG A THRYSORLYS
GOSOD Y GYLLIDEB 2017/18**

ATODIAD 11

Rhif Dangosydd

Fforddiadwyaeth		2015/16 Alldro	2016/17 Amcangyfrif	2017/18 Cynnig	2018/19 Cynnig	2019/20 Cynnig
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd referniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	6.26%	6.11%	6.50%	6.72%	6.89%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	23.14%	21.28%	19.38%	17.50%	15.99%
	Cyfanswm	8.03%	7.76%	7.98%	8.04%	8.09%
3	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar y Dreth Gyngor <i>y Dreth Gyngor ar fand D</i>			£4.25	£22.00	£36.87
4a	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar Renti Tai <i>ar gyfartaledd rhent wythnosol</i>			£32.42	£18.83	£19.52
4b	Amcangyfrifon o effaith ymylol benthyciadau cyfalaf ar Renti Tai ir CRT <i>ar gyfartaledd rhent wythnosol</i>			£0.00	£0.00	£0.00
Pwyll						
5	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r CFR am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>					
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	16,368	30,911	35,713	38,573	29,031
	Cyfrif Refeniw Tai	27,608	12,151	9,889	7,283	7,523
	Cyfanswm	43,976	43,062	45,602	45,856	36,554
8,9	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	84,291	92,982	97,594	100,762	103,563
	Cyfrif Refeniw Tai	43,365	42,497	41,648	40,815	39,999
	Cyfanswm	127,656	135,479	139,242	141,577	143,562
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
10	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycia Cyffredinol	143,000	166,000	167,000	169,000	171,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	2,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	145,000	169,000	170,000	172,000	174,000

11	Terfyn CRT ar ddyledion:					
	Terfyn CRT ar ddyledion	d/b	58,533	58,533	58,533	58,533
	GCC CRT	d/b	45,069	43,744	42,446	41,174
	Uchdwr CRT	d/b	13,484	14,809	16,107	17,379
12	Ffin Ymarferol					
	: Benthycu Cyffredinol	138,000	161,000	162,000	164,000	166,000
	: Ymrwymiadau tymor hir eraill	2,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	140,000	164,000	165,000	167,000	169,000
13	Gwir Ddyled Allanol	110,744				
Rheoli'r Trysorlys		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
14	Fod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
15	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
16	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog :	143,000	166,000	167,000	169,000	171,000
	<i>(prifswm net neilltuol)</i>					
17	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol:	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
	<i>(prifswm net neilltuol)</i>					
18	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod:	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
	<i>(bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn bob blwyddyn)</i>					
			2016/17		2016/17	
			Terfyn uchaf		Terfyn isaf	
19	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis		20%		0%	
	• 12 mis ac o fewn 24 mis		20%		0%	
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd		50%		0%	
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd		75%		0%	
	• 10 mlynedd a throsodd		100%		0%	
			Dim newid		Dim newid	

Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys**Dangosyddion Pwyllog****A) Fforddiadwyaeth****1,2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd referniw net**

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd referniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyfalaf yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

3. Effaith incrementiadd penderfyniadau mewn perthynas â buddsoddi cyfalaf ar y dreth gyngor

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r costau referniw sy'n gysylltiedig â newidiadau arfaethedig i'r rhaglen gyfalaf dair blynedd a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo. Mae'r rhagdybiaethau yn seiliedig ar y gyllideb ond yn anorfod, byddant yn cynnwys rhywfaint o amcangyfrifon megis lefel y gefnogaeth o du'r Llywodraeth nad ydynt yn cael eu cyhoeddi dros gyfnod o dair blynedd.

4(a) Amcangyfrif o effaith incrementaidd y penderfyniadau a wneir mewn perthynas â buddsoddiadau cyfalaf ar lefelau rhenti tai

Yr un modd â'r clandriad ar gyfer y dreth gyngor, mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad yng nghost y newidiadau arfaethedig yn y rhaglen gyfalaf dai a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo ac wedi eu mynegi fel yr effaith a gânt ar lefelau rhenti wythnosol.

Mae'r dangosydd hwn yn dangos effaith referniw ar unrhyw newidiadau newydd y bwriedir eu gwneud er y bydd unrhyw effaith arwahanol yn cael ei chyfyngu gan reoliadau rhent.

4(b) Amcangyfrifon o effaith ymylol benthyciadau cyfalaf ar Renti Tai ir CRT.

Mae'r dangosydd hwn yn dangos y gost ychwanegol o fenthyg gan y CRT ar swm rhent.

B) Bod yn ddarbodus**5. Dyled gros a'r GCC**

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2016/17 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Rhoddir hyn peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau ni ymgymerir ag unrhyw fenthyca ar gyfer dibenion referniw.

C) Gwariant cyfalaf

6,7 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenerir o 2015/16 i 2018/19 ac mae'n seiliedig ar y bidiau cyfalaf a dderbyniwyd ar gyfer 2016/17.

8,9 Anghenion benthyca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi ei dalu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth refeniw isaf (DRI) yn dâl refeniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthyca yn unol ag oes pob ased.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthyca, mae'r mathau hyn o gynllun yn cynnwys cyfleuster benthyca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthyca ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor £dim o gynlluniau o'r fath yn y GCC.

Mae'r dangosyddion CRT (cyfeirnod 9) yn adlewyrchu'r setliad hunan-gyllido ar gyfer y CRT.

CH) Dyled Allanol

10. **Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd pwylllog allweddol arall yn rheoli uchafswm lefel y benthyca. Gwaherddir dyledion allanol y tu draw i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o holl gynlluniau'r cyngor neu gynlluniau cyngor penodol er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Cyllid bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwylllog hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n gweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

11. **Terfyn CRT ar ddyledion.** Fel rhan o ddiwygio hunan-gyllido'r CRT, dyrennir terfyn ar ddyledion mewn perthynas â'r CRT ar gyfer pob awdurdod lleol yng Nghymru sydd â chyfrifoldeb am dai; (i'w gymhwyso ar 31 Mawrth bob blwyddyn). Bydd y bwllch rhwng y ddau, os yw 'r GCC o fewn y terfyn, yn cael ei gyfeirio ato fel uchdwr eithaf benthyciadau. Mae'r rhagamcan yn cymryd i ystyried y setliad ar yr un sail a'r raddfa yn gyfeirnod 2.
12. **Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddiybennu ar lefelau'r ddyled wirioneddol.

Dangosyddion Rheoli Trysorlys

Cyfyngiadau rheoli trysorlys ar weithgareddau

Mae tri o gyfyngiadau mewn perthynas â gweithgareddau trysorlys sy'n ymwneud â dyled. Pwrpas y rhain yw cyfyngu ar weithgaredd y swyddogaeth trysorlys o fewn trothwyon penodol, a chan hynny, reoli risg a lleihau effaith unrhyw symudiad anffafriol yn y cyfraddau llog. Fodd bynnag, os yw'r rhain yn ein cyfyngu'n ormodol, byddant yn effeithio'n andwyol ar y cyfle i leihau costau / gwella perfformiad. Y dangosyddion hyn yw:-

- Y trothwyon uwch o ran y cyfraddau llog amrywiadwy. Mae hwn yn nodi uchafswm ar gyfer cyfraddau llog amrywiadwy yn seiliedig ar y ddyled net o fuddsoddiadau;
- Y trothwyon uwch ar gyfraddau llog sefydlog. Mae hwn yn debyg i'r dangosydd blaenorol ac mae'n cynnwys trothwy uchaf o ran cyfraddau llog sefydlog; a
- Strwythur aeddfedrwydd y benthyciadau. Gosodir y terfynau gros hyn i leihau bregusrwydd y Cyngor petai symiau cyfraddau sefydlog yn cwmpo ac y mae angen eu hail-gyllido ac sydd eu hangen ar gyfer y terfynau isaf ac uchaf.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR ARCHWILIO
Dyddiad:	06 RHAGFYR 2016
Pwnc:	RHEOLI'R TRYSORLYS - ADRODDIAD CANOL BLWYDDYN 2016-17
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD H E JONES
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES EST. 2601
Awdur yr Adroddiad:	GARETH ROBERTS
Rhif Ffôn:	01248 752675
E-bost:	GarethJRoberts@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	D/b

1. Rhagarweiniad

Mae'r Cyngor yn gweithredu cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n fras bod arian a godir yn ystod y flwyddyn yn ddigon i dalu am ei wariant. Mae rhan o'r gweithrediadau rheoli trysorlys yn sicrhau bod y llif arian hwn yn cael ei gynllunio'n ddigonol, gydag arian dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn gwrthbartion risg isel, gan ddarparu hylifedd digonol yn y lle cyntaf cyn ystyried sicrhau'r elw mwyaf posib o'r buddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli'r trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn rhoi syniad o faint y bydd angen i'r Cyngor gael benthyg, sef, yn y bôn, y cynllunio llif arian tymor hirach i sicrhau bod y Cyngor yn gallu cyflawni ei weithrediadau gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r llif arian yn y tymor hirach gynnwys trefnu benthyciadau tymor hir neu dymor byr, neu ddefnyddio gwargedau llif arian tymor hir, ac ar adegau gellir ailstrwythuro unrhyw ddyledion i gwrdd ag amcanion risg neu gost y Cyngor.

Yn unol â hynny, diffinnir rheoli trysorlys fel: -

"Rheoli buddsoddiadau a llif arian yr awdurdod lleol, ei drefniadau bancio a thrafodion ar y farchnad arian a'r farchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny."

2. Cefndir

Mae prif ofynion y Côt fel a ganlyn:

1. Creu a chynnal Datganiad ar y Polisi Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi polisiâu ac amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor.
2. Creu a chynnal yr Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi sut bydd y Cyngor yn ceisio cyflawni'r polisiâu a'r amcanion hynny.
3. Y Cyngor llawn yn derbyn Datganiad Blynyddol ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a Pholisi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer y flwyddyn i ddod, Adroddiad Adolygu Canol Blwyddyn (yr adroddiad hwn) ac Adroddiad Blynyddol, sy'n rhoi sylw i weithgareddau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol.
4. Y Cyngor llawn yn dirprwyo cyfrifoldebau am weithredu a monitro'r polisiâu ac arferion rheoli'r trysorlys ac am weithredu a gweinyddu penderfyniadau rheoli'r trysorlys.
5. Y Cyngor yn dirprwyo'r gwaith o archwilio'r strategaeth a'r polisiâu rheoli'r trysorlys i gorff penodol, sef y Pwyllgor Archwilio yn achos y Cyngor hwn.

Paratowyd yr adroddiad canol blwyddyn hwn yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys, ac mae'n cynnwys y canlynol:-

- Diweddariad economaidd ar gyfer rhan gyntaf blwyddyn ariannol 2016/17;
- Adolygiad o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol;
- Gwariant cyfalaf y Cyngor (dangosyddion darbodus);
- Adolygiad o bortffolio buddsoddi'r Cyngor ar gyfer 2016/17;
- Adolygiad o strategaeth fenthyca'r Cyngor ar gyfer 2016/17;
- Adolygiad o unrhyw aildrefnu dyledion yn ystod 2016/17;
- Crynodeb o weithgaredd ers Chwarter 2;
- Edrych ymlaen i'r flwyddyn nesaf; ac
- Adolygiad o gydymffurfiaeth gyda Therfynau Trysorlys a Darbodus ar gyfer 2016/17.

3. Diweddariad economaidd

3.1 Yn fuan ar ôl diwedd y chwarter cyntaf cafwyd crynodeb gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor o'r perfformiad economaidd hyd yma a'r rhagolygon. Gellir ei weld yn Atodiad 1. Maent hefyd wedi darparu'r rhagolygon canlynol ar gyfer y gyfradd llog:-

	Rhagfyr 2016	Mawrth 2017	Mehfin 2017	Medi 2017	Rhagfyr 2017	Mawrth 2018	Mehfin 2018
Cyfradd Banc (%)	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
Cyfradd 5 mlynedd y BBGC (%)	1.60	1.60	1.60	1.60	1.60	1.70	1.70
Cyfradd 10 mlynedd y BBGC (%)	2.30	2.30	2.30	2.30	2.30	2.30	2.40
Cyfradd 25 mlynedd y BBGC (%)	2.90	2.90	2.90	2.90	3.00	3.00	3.00
Cyfradd 50 mlynedd y BBGC (%)	2.70	2.70	2.70	2.70	2.80	2.80	2.80

3.2 Yn ddiweddar, mae ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor wedi darparu sylwebaeth i gyd-fynd â'r rhagolygon uchod ar gyfer cyfraddau llog. Gellir gweld y sylwebaeth hon yn Atodiad 2.

3.3 Yn dilyn y gostyngiad yn y gyfradd llog, mae'r incwm a ragwelir o'r buddsoddiadau yn llai nag y cyllidebwyd ar gyfer 2016/17.

4. Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a Diweddariad ar y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Cymeradwywyd y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (DSRhT) ar gyfer 2016/17 gan y Cyngor hwn ar 10 Mawrth 2016. Nid oes unrhyw newidiadau polisi i'r DSRhT; mae'r manylion yn yr adroddiad hwn yn diweddarau'r sefyllfa yng ngoleuni'r sefyllfa economaidd ddiweddaraf

5. Sefyllfa Gyfalaf y Cyngor (Dangosyddion Darbodus)

5.1 Mae'r rhan hon o'r adroddiad wedi ei strwythuro i roi diweddariad ar: -

- Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor;
- Sut mae'r cynlluniau hyn yn cael eu hariannu;
- Effaith y newidiadau yn y cynlluniau gwariant cyfalaf ar y dangosyddion darbodus a'r angen sylfaenol i fenthyca; a
- Cydymffurfio â'r cyfyngiadau sydd yn eu lle ar gyfer gweithgarwch benthyca.

5.2 Dangosydd Darbodus ar gyfer Gwariant Cyfalaf

Mae'r tabl hwn yn dangos yr amcangyfrifon diwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf o gymharu â'r gyllideb gyfalaf.

Gwariant cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2016/17 £'000	Sefyllfa ar 30 Medi 2016 £'000	Amcangyfrif Cyfredol 2016/17 £'000
Cronfa'r Cyngor	38,080	11,880	30,910
Cyfrif Refeniw Tai	14,170	3,660	12,150
Cyfanswm	52,250	15,540	43,060

5.2.1 Mae'r amcangyfrif cyfredol ar gyfer gwariant cyfalaf yn llai na'r un gwreiddiol a hynny'n bennaf oherwydd bod Prosiect Ffordd Nanner wedi costio llai na'r disgwyl ac am na wnaed cymaint o waith ar-lein ag yr amcangyfrifwyd yn wreiddiol. Yn ogystal, parheir i ddisgwyl am gyllid gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ar gyfer Cynllun Seilwaith Caergybi & Llangefni ac ni ragwelir y bydd unrhyw Wariant Cyfalaf arno eleni. I gael dadansoddiad llawn o'r gwariant cyfalaf ar gyfer 2016/17, gweler yr Adroddiad Monitro Cyllideb Cyfalaf a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 28 Tachwedd 2016.

5.3 Newidiadau i Ariannu'r Rhaglen Gyfalaf

5.3.1 Nid oes unrhyw newidiadau sylweddol i adrodd arnynt ar hyn o bryd ynghylch ariannu'r rhaglen gyfalaf.

5.3.2 Mae'r Tabl isod yn dangos yr amcangyfrif cyfredol ar gyfer ariannu Rhaglen Gyfalaf 2016/17 o'i gymharu â'r rhagolwg gwreiddiol. Mae'r prif wahaniaeth yn ymwneud â'r cyllid ar gyfer Grantiau Cyfalaf a Benthycia â Chymorth, a hynny oherwydd y trefniant i ariannu Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain ar gyfer 2016/17. Mae'r cyllid gan Lywodraeth Cymru ar ffurf Grant Cyfalaf a Benthycia â Chymorth, ac amcangyfrifwyd y byddai hynny ar sail 50:50 yn 2016/17. Fodd bynnag, mae mwy o bwysoliad tuag at Fenthycia â Chymorth yn 2016/17, sy'n golygu bod y Benthycia â Chymorth wedi cynyddu a bod y Grant Cyfalaf wedi gostwng. Yn y blynyddoedd i ddod fel arall fydd hi gyda chyfran uwch o'r Grant Cyfalaf. Y rhesymau hyn, ynghyd â'r tanwariant a ragwelir yng Nghynllun Seilwaith Strategol Caergybi a Llangefni ac yn y Cynllun Prifffyrdd Newydd i Wylfa Newydd, fel y nodwyd yn flaenorol, yw'r prif resymau y bydd y Grant Cyfalaf yn llai yn 2016/17.

Cyllido Cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2016/17 £'000	Amcangyfrif Diwygiedig 2016/17 £'000
Grantiau Cyfalaf	24,700	14,370
Derbyniadau Cyfalaf	6,570	6,580
O Gronfeydd Wrth Gefn	780	290
Cyfraniad refeniw	10,680	8,940
Benthycia â Chymorth	2,190	6,380
Benthycia Digymorth	6,730	5,900
Yswiriant	600	600
Cyfanswm	52,250	43,060

5.4 Newidiadau i'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), Dyled Allanol a'r Ffin Weithredol

5.4.1 Mae'r tabl isod yn dangos y GCC, sef yr angen allanol sylfaenol gael benthyg at ddiben cyfalaf. Mae hefyd yn dangos y sefyllfa ddyled ddisgwylidig dros y cyfnod. Gelwir hyn y Ffin Weithredol.

5.4.2 Dangosydd Darbodus - Gofyniad Cyllido Cyfalaf

5.4.2.1 Rydym ar y trywydd iawn i gyflawni'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf a ragwelwyd yn wreiddiol.

5.4.3 Dangosydd Darbodus - Dyledion Allanol / y Ffin Weithredol

	Amcangyfrif gwreiddiol 2016/17 £'000	Sefyllfa GCC ar 30 Medi 2016 £'000
Dangosydd Darbodus - Gofyniad Cyllido Cyfalaf		
GCC - Cronfa'r Cyngor	95,748	92,981
GCC – CRT	43,529	42,498
Cyfanswm GCC	139,277	135,479
Symudiad net yn y GCC	9,099	7,823
	Amcangyfrif Gwreiddiol 2016/17 £'000	Y Sefyllfa Fenthyca ar 30 Medi 2016 £'000
Dangosydd Darbodus - Dyledion Allanol / y Ffin Weithredol		
Benthyca	161,000	110,739
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	3,000	dim
Cyfanswm y dyled ar 31 Mawrth	164,000	110,739

5.5 Cyfyngiadau ar Weithgareddau Benthyca

5.5.1 Y rheolaeth allweddol gyntaf dros weithgareddau trysorlys yw dangosydd darbodus sy'n sicrhau, yn y tymor canol, na fydd benthyca net (benthyciadau llai buddsoddiadau) i ddibenion cyfalaf yn unig. Ni ddylai'r benthyca allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn fwy na'r cyfanswm GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon o unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2016/17 a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Mae hyn yn caniatáu rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer benthyca cynnar ar raddfa gyfyngedig yn blynnyddoedd i ddod. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo polisi o fenthyca cyn y bydd yr angen yn codi ac fe gedwir at y trefniant hwn os gwelir y byddai'n ddoeth gwneud hynny.

	Amcangyfrif Gwreiddiol 2016/17 £'000	Y Sefyllfa ar 30 Medi 2016 £'000
Benthyca gros	139,277	110,739
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	Dim	Dim
Benthyca gros	139,277	110,739
GCC (sefyllfa diwedd blwyddyn)	139,277	d / b

5.5.2 Ni ragwelir unrhyw anawsterau o ran cydymffurfio â'r dangosydd darbodus hwn yn y flwyddyn gyfredol.

5.5.3 Mae dangosydd darbodus pellach yn rheoli'r lefel fenthyca gyffredinol. Hwn yw'r Terfyn Awdurdodedig ac ni chaniateir cymryd benthyg mwy na'r swm hwn. Aelodau sy'n pennu a diwygio'r terfyn hwn, sef £169m. Mae'n adlewyrchu faint o arian y gallwn fforddio ei fenthyca yn y tymor byr, er nad yn ddymunol, ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hirach. Hwn yw'r uchafswm y disgwylir y bydd angen ei fenthyca, gyda pheth hyblygrwydd ar gyfer symudiadau annisgwyl. Hwn yw'r terfyn statudol a bennir o dan adran 3(1) Deddf Llywodraeth Leol 2003.

Terfyn Awdurdodedig ar gyfer dyled allanol	Dangosydd Gwreiddiol 2016/17 £'000	Y Sefyllfa Fenthyca ar 30 Medi 2016 £'000
Benthyca	166,000	110,739
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	3,000	dim

Cyfanswm	169,000	110,739
----------	---------	---------

6. Portffolio Buddsoddi 2016/17

- 6.1** Yn unol â'r Côt, blaenoriaeth y Cyngor yw sicrhau diogelwch cyfalaf a hylifedd, a chael lefel briodol o elw ar ei fuddsoddiadau sy'n gyson ag archwaeth risg y Cyngor. Fel y nodir yn Adran 3, mae'n farchnad fuddsoddi anodd iawn o ran cael y cyfraddau llog a welwyd yn gyffredin yn y degawdau blaenorol gan fod y cyfraddau yn isel iawn ar hyn o bryd ac yn gyson â'r gyfradd banc sylfaenol, sef 0.25%. Mae'r posibilrwydd parhaus o argyfwng dyled sofran ym mharth yr Ewro, ynghyd â'r risgiau eraill a allai gael effaith ar statws credyd y banciau yn ein hannog i ddilyn strategaeth risg isel. O ystyried yr amgylchedd risg hwn, mae'r incwm a geir o fuddsoddiadau yn debygol o barhau i fod yn isel.
- 6.2** Ar 30 Medi 2016 'roedd gan y Cyngor £14.6m o fuddsoddiadau (£16.2m ar 31 Mawrth 2016) a'r elw a gafwyd o'r portffolio o fuddsoddiadau yn chwe mis cyntaf y flwyddyn oedd 0.35%. Mae rhestr lawn o fuddsoddiadau a oedd gan y Cyngor ar 30 Medi 2016 i'w gweld yn Atodiad 5. Gellir gweld crynodeb o'r buddsoddiadau a'r cyfraddau yn Atodiad 4.
- 6.3** Ni fuddsoddwyd mwy na'r terfynau a gymeradwyir yn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn ystod chwe mis cyntaf 2016/17.
- 6.4** Yr incwm y mae'r Cyngor wedi cyllidebu y bydd yn ei dderbyn o'i fuddsoddiadau yn 2016/17 yw £0.150m. Fodd bynnag, nid yw'r perfformiad dros y flwyddyn hyd yma yn cwrdd â'r gyllideb honno, gan mai dim ond £0.037m sydd wedi ei dderbyn hyd at ddiwedd Chwarter 2. Oherwydd y gostyngiad yn y cyfraddau llog yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn, ni fydd modd derbyn incwm o £0.150m fel y cyllidebwyd yn 2016/17.
- 6.5** Mae'r meini prawf ar gyfer buddsoddiadau gyda gwrthbartion a gymeradwywyd yn y DSRhT yn cwrdd â gofyniad y swyddogaeth rheoli trysorlys.
- 6.6** Yn ystod chwe mis cyntaf 2016/17, aeddfedodd buddsoddiad tymor sefydlog gyda Chymdeithas Adeiladu Nationwide am £5m ar 15 Mai 2016. Penderfynwyd ailfuddsoddi'r swm hwn yn llawn gyda Chymdeithas Adeiladu Nationwide am dri mis arall i 16 Awst, 2016 ar gyfradd o 0.51%. Wedi i'r buddsoddiad aeddfedu bryd hynny, ailfuddsoddwyd y swm llawn unwaith eto gyda Chymdeithas Adeiladu Nationwide am dri mis tan 16 Tachwedd, 2016 ar gyfradd o 0.28%.
- 6.7** Yn ystod chwe mis cyntaf 2016/17, agorodd Cyngor Sir Ynys Môn gyfrif adneuo gyda'i brif fanc, sef National Westminster Bank plc. Yr enw ar y cyfrif yw 'Corporate Cash Manager' a'r gyfradd llog ar y cyfrif hwn ar hyn o bryd yw 0.01%. Fel arfer, ni fydd y cyfrif yn cael ei ddefnyddio ond pan fydd y balansau yn y cyfrifon eraill y mae'r Cyngor yn eu defnyddio wedi cyrraedd yr uchafswm.

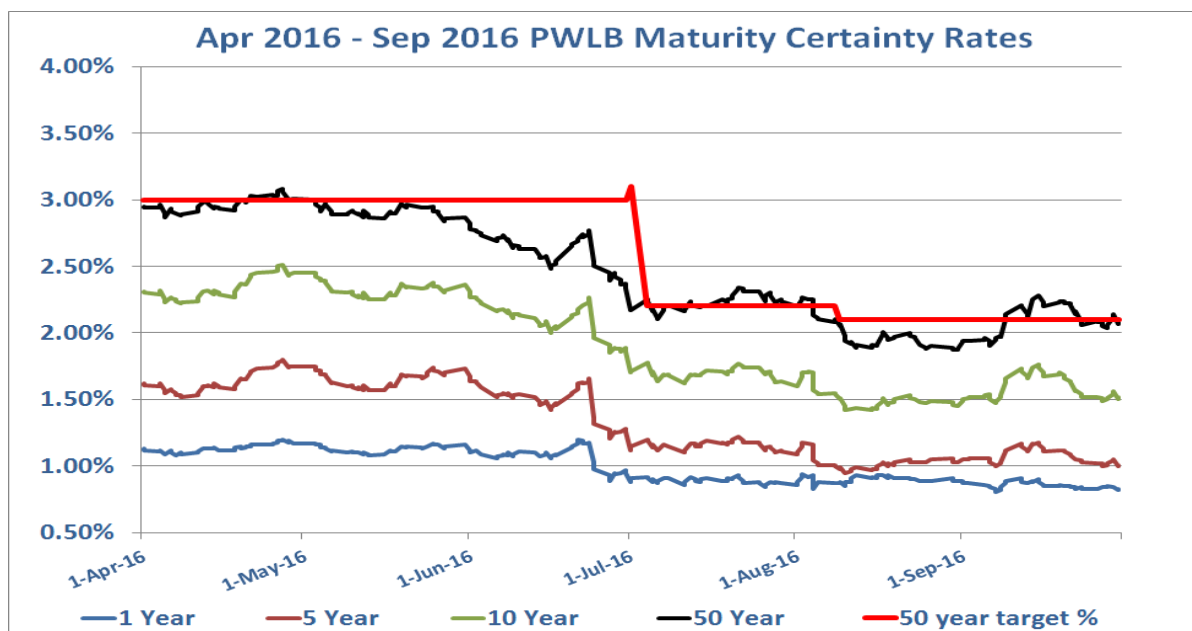
7 Benthycia

- 7.1** Y gofyniad ariannu cyfalaf a ragwelir (GCC) ar gyfer 2016/17 yw £135.5m. Mae'r GCC yn dynodi angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia at ddibenion cyfalaf. Os bydd y GCC yn gadarnhaol, efallai y bydd y Cyngor yn benthycio gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus neu'r farchnad (benthycia allanol) neu o falansau mewnol ar sail dros dro (benthycia mewnol). Mae'r cydbwysedd rhwng benthyciadau allanol a benthyciadau mewnol yn cael ei yrru'n gyffredinol gan gyflwr y farchnad. Rhagwelir y bydd y Cyngor wedi benthycia £110.7m ar ddiwedd y flwyddyn ac y bydd wedi defnyddio £24.8m o gronfeydd llif arian yn lle benthycia. Mae hon yn ffordd ddoeth a chost-effeithiol o weithredu yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, ond bydd angen monitro'r sefyllfa'n barhaus os bydd yr enillion o giltiau yn uwch nag a ragwelwyd.
- 7.2** Ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol hon.

7.3 Fel y dangosir yn y graff isod, y duedd gyffredinol hyd yma yw gostyngiad sydyn mewn cyfraddau llog yn y flwyddyn ariannol hon. Mae'r graff a'r tabl isod yn dangos y symudiadau yng nghyfraddau sicrwydd y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (sef pan fo'r llywodraeth wedi gwneud gostyngiad o 20 pwynt sail (0.20%) yn y cyfraddau llog ar fenthyciadau i brif awdurdodau lleol (gan gynnwys Cyngor Sir Ynys Môn) sy'n darparu gwybodaeth fel sy'n ofynnol ar eu cynlluniau ar gyfer benthycia yn y tymor hir a gwariant cyfalaf cysylltiedig) ar gyfer chwe mis cyntaf y flwyddyn hyd yma:-

Cyfraddau sicrwydd BBGC 1 Ebrill, 2016 i 30 Medi 2016

	1 Year	5 Year	10 Year	25 Year	50 Year
1/4/16	1.13%	1.62%	2.31%	3.14%	2.95%
30/9/16	0.83%	1.01%	1.26%	1.41%	1.66%
Low	0.81%	0.95%	1.42%	2.08%	1.87%
Date	07/09/2016	10/08/2016	10/08/2016	12/08/2016	30/08/2016
High	1.20%	1.80%	2.51%	3.28%	3.08%
Date	27/04/2016	27/04/2016	27/04/2016	27/04/2016	27/04/2016
Average	0.99%	1.33%	1.92%	2.69%	2.46%

8 Aildrefnu dyledion

8.1 Ychydig iawn o gyfleoedd a gafwyd i aildrefnu dyled yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni o ystyried strwythur y cyfraddau llog, ac yn dilyn ychwanegu'r cynnydd posib a ragwelir yn yr incwm a geir o giltiau sydd wedi cael effaith ar gyfraddau benthycia newydd y BBGC ers mis Hydref 2010. Felly nid oes unrhyw ddyledion wedi eu haildrefnu hyd yma yn y flwyddyn ariannol gyfredol. Cynhaliwyd ymarfer i benderfynu a fyddai'n werth aildrefnu rhai o'r dyledion ond ni fyddai'n gost effeithiol oherwydd codir tâl am ad-dalu'n benthyciadau'n gynamserol ac mae'r tâl hwnnw'n fwy na'r arbedion yn y taliadau llog.

9 Gweithgaredd ers Chwarter 2

9.1 Yn ychwanegol at y trosglwyddiadau arferol rhwng cyfrifon a gynlluniwyd i sicrhau'r incwm mwyaf posib o fuddsoddiadau, ers Chwarter 2 mae'r buddsoddiad tymor sefydlog a wnaed gyda Cymdeithas Adeiladu Nationwide (a grybwyllir yn adran 6.6) am £5m ar gyfradd o 0.28% wedi aeddfedu ar 16/11/16. Nid yw'r arian hwn wedi ei ailfuddsoddi unwaith eto gyda'r Nationwide a bellach fe'i had-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn. Ers diwedd y chwarter, buddsoddiwyd £5m gyda

Chyngor Dinas Aberdeen. Mae'r buddsoddiad hwn am 2 fis o 18/10/16 i 16/12/16 ar gyfradd o 0.22%.

10 Cynlluniau ar gyfer y flwyddyn nesaf

10.1 Yn ei gyfarfod nesaf ym mis Chwefror, bydd y Pwyllgor hwn yn ystyried y cynlluniau benthycu ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Y cynlluniau cychwynnol, yn ôl y Rhaglen Gyfalaf ddrafft ar gyfer 2017/18 yw: -

- defnyddio rhywfaint o'r £2.203m o arian benthycu â chymorth cyffredinol, ynghyd â £1.269m o arian benthycu â chymorth penodol ar gyfer y rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain
- cymryd benthycu £0.653m ar sail ddigymorth ar gyfer y cynlluniau cyfalaf yn y gronfa gyffredinol a £ 4.326m ar y rhaglen ysgolion yr unfed ganrif ar hugain.

11 Argymhelliad

11.1 Ystyried cynnwys yr adroddiad ac anfon unrhyw sylwadau ymlaen at y Pwyllgor Gwaith.

Perfformiad Economaidd hyd yma a'r rhagolygiad/ Economic performance to date and outlook**1. United Kingdom**

GDP growth rates in 2013, 2014 and 2015 of 2.2%, 2.9% and 1.8% were some of the strongest rates among the G7 countries. Growth is expected to have strengthened in 2016 with the first three quarters coming in respectively at +0.4%, +0.7% and +0.5%. The latest Bank of England forecast for growth in 2016 as a whole is +2.2%. The figure for quarter 3 was a pleasant surprise which confounded the downbeat forecast by the Bank of England in August of only +0.1%, (subsequently revised up in September, but only to +0.2%). During most of 2015 and the first half of 2016, the economy had faced headwinds for exporters from the appreciation of sterling against the Euro, and weak growth in the EU, China and emerging markets, and from the dampening effect of the Government's continuing austerity programme.

The referendum vote for Brexit in June 2016 delivered an immediate shock fall in confidence indicators and business surveys at the beginning of August, which were interpreted by the Bank of England in its August Inflation Report as pointing to an impending sharp slowdown in the economy. However, the following monthly surveys in September showed an equally sharp recovery in confidence and business surveys so that it is generally expected that the economy will post reasonably strong growth numbers through the second half of 2016 and also in 2017, albeit at a slower pace than in the first half of 2016.

The Monetary Policy Committee, (MPC), meeting of 4th August was therefore dominated by countering this expected sharp slowdown and resulted in a package of measures that included a cut in Bank Rate from 0.50% to 0.25%, a renewal of quantitative easing, with £70bn made available for purchases of gilts and corporate bonds, and a £100bn tranche of cheap borrowing being made available for banks to use to lend to businesses and individuals.

The MPC meeting of 3 November left Bank Rate unchanged at 0.25% and other monetary policy measures also remained unchanged. This was in line with market expectations, but a major change from the previous quarterly Inflation Report MPC meeting of 4 August, which had given a strong steer, in its forward guidance, that it was likely to cut Bank Rate again, probably by the end of the year if economic data turned out as forecast by the Bank.

The latest MPC decision included a forward view that Bank Rate could go either up or down depending on how economic data evolves in the coming months. Our central view remains that Bank Rate will remain unchanged at 0.25% until the first increase to 0.50% in quarter 2 2019 (unchanged from our previous forecast). However, we would not, as yet, discount the risk of a cut in Bank Rate if economic growth were to take a significant dip downwards, though we think this is unlikely. We would also point out that forecasting as far ahead as mid 2019 is highly fraught as there are many potential economic headwinds which could blow the UK economy one way or the other as well as political developments in the UK, (especially over the terms of Brexit), EU, US and beyond, which could have a major impact on our forecasts.

The pace of Bank Rate increases in our forecasts has been slightly increased beyond the three year time horizon to reflect higher inflation expectations.

The August quarterly Inflation Report was based on a pessimistic forecast of near to zero GDP growth in quarter 3 i.e. a sharp slowdown in growth from +0.7% in quarter 2, in reaction to the shock of the result of the referendum in June. However, consumers have very much stayed in a 'business as usual' mode and there has been no sharp downturn in spending; it is consumer expenditure that underpins the services sector which comprises about 75% of UK GDP. After a fairly flat three months leading up to October, retail sales in October surged at the strongest rate since September 2015. In addition, the GfK consumer confidence index has recovered quite

strongly to -3 in October after an initial sharp plunge in July to -12 in reaction to the referendum result.

Bank of England GDP forecasts in the November quarterly Inflation Report were as follows, (August forecasts in brackets) - 2016 +2.2%, (+2.0%); 2017 1.4%, (+0.8%); 2018 +1.5%, (+1.8%). There has, therefore, been a sharp increase in the forecast for 2017, a marginal increase in 2016 and a small decline in growth, now being delayed until 2018, as a result of the impact of Brexit.

Capital Economics' GDP forecasts are as follows: 2016 +2.0%; 2017 +1.5%; 2018 +2.5%. They feel that pessimism is still being overdone by the Bank and Brexit will not have as big an effect as initially feared by some commentators.

The Chancellor has said he will do 'whatever is needed' i.e. to promote growth; there are two main options he can follow – fiscal policy e.g. cut taxes, increase investment allowances for businesses, and/or increase government expenditure on infrastructure, housing etc. This will mean that the PSBR deficit elimination timetable will need to slip further into the future as promoting growth, (and ultimately boosting tax revenues in the longer term), will be a more urgent priority. The Governor of the Bank of England, Mark Carney, had warned that a vote for Brexit would be likely to cause a slowing in growth, particularly from a reduction in business investment, due to the uncertainty of whether the UK would have continuing full access, (i.e. without tariffs), to the EU single market. He also warned that the Bank could not do all the heavy lifting to boost economic growth and suggested that the Government would need to help growth e.g. by increasing investment expenditure and by using fiscal policy tools. The newly appointed Chancellor, Phillip Hammond, announced, in the aftermath of the referendum result and the formation of a new Conservative cabinet, that the target of achieving a budget surplus in 2020 would be eased in the Autumn Statement on 23 November.

The other key factor in forecasts for Bank Rate is inflation where the MPC aims for a target for CPI of 2.0%. The November Inflation Report included an increase in the peak forecast for inflation from 2.3% to 2.7% during 2017; (Capital Economics are forecasting a peak of 3.2% in 2018). This increase was largely due to the effect of the sharp fall in the value of sterling since the referendum, (16% down against the US dollar and 11% down against the Euro); this will feed through into a sharp increase in the cost of imports and materials used in production in the UK. However, the MPC is expected to look through the acceleration in inflation caused by external, (outside of the UK), influences, although it has given a clear warning that if wage inflation were to rise significantly as a result of these cost pressures on consumers, then they would take action to raise Bank Rate.

What is clear is that consumer disposable income will come under pressure, as the latest employers' survey is forecasting median pay rises for the year ahead of only 1.1% at a time when inflation will be rising significantly higher than this. The CPI figure for October surprised by under shooting forecasts at 0.9%. However, producer output prices rose at 2.1% and core inflation was up at 1.4%, confirming the likely future upwards path.

Gilt yields, and consequently PWLB rates, have risen sharply since hitting a low point in mid-August. There has also been huge volatility during 2016 as a whole. The year started with 10 year gilt yields at 1.88%, fell to a low point of 0.53% on 12 August, and have hit a peak on the way up again of 1.46% on 14 November. The rebound since August reflects the initial combination of the yield-depressing effect of the MPC's new round of quantitative easing on 4 August, together with expectations of a sharp downturn in expectations for growth and inflation as per the pessimistic Bank of England Inflation Report forecast, followed by a sharp rise in growth expectations since August when subsequent business surveys, and GDP growth in quarter 3 at +0.5% q/q, confounded the pessimism. Inflation expectations also rose sharply as a result of the continuing fall in the value of sterling.

Employment has been growing steadily during 2016, despite initial expectations that the referendum would cause a fall in employment. However, the latest employment data in November, (for October), showed a distinct slowdown in the rate of employment growth and an increase in the rate of growth of the unemployment claimant count. House prices have been rising during 2016 at a modest pace but the pace of increase has been slowing since the referendum; a downturn in prices could dampen consumer confidence and expenditure.

2. United States of America

The American economy had a patchy 2015 with sharp swings in the quarterly growth rate leaving the overall growth for the year at 2.4%. Quarter 1 of 2016 at +0.8%, (on an annualised basis), and quarter 2 at 1.4% left average growth for the first half at a weak 1.1%. However, the first estimate for quarter 3 at 2.9% signalled a rebound to strong growth. The Fed. embarked on its long anticipated first increase in rates at its December 2015 meeting. At that point, confidence was high that there would then be four more increases to come in 2016. Since then, more downbeat news on the international scene and then the Brexit vote, have caused a delay in the timing of the second increase which is now strongly expected in December 2016. Overall, despite some data setbacks, the US is still, probably, the best positioned of the major world economies to make solid progress towards a combination of strong growth, full employment and rising inflation: this is going to require the central bank to take action to raise rates so as to make progress towards normalisation of monetary policy, albeit at lower central rates than prevailed before the 2008 crisis.

The result of the presidential election in November is expected to lead to a strengthening of US growth if Trump's election promise of a major increase in expenditure on infrastructure is implemented. This policy is also likely to strengthen inflation pressures as the economy is already working at near full capacity. In addition, the unemployment rate is at a low point verging on what is normally classified as being full employment. However, the US does have a substantial amount of hidden unemployment in terms of an unusually large, (for a developed economy), percentage of the working population not actively seeking employment.

Trump's election has had a profound effect on the bond market and bond yields have risen sharply in the week since his election. Time will tell if this is a temporary over reaction, or a reasonable assessment of his election promises to cut taxes at the same time as boosting expenditure. This could lead to a sharp rise in total debt issuance from the current level of around 72% of GDP towards 100% during his term in office. However, although the Republicans now have a monopoly of power for the first time since the 1920s, in having a President and a majority in both Congress and the Senate, there is by no means any certainty that the politicians and advisers he has been appointing to his team, and both houses, will implement the more extreme policies that Trump outlined during his election campaign. Indeed, Trump may even rein back on some of those policies himself.

The election does not appear likely to have much impact on the Fed. in terms of holding back further on increasing the Fed. Rate. Accordingly, the next rate rise is still widely expected to occur in December 2016, followed by sharper increases thereafter, which may also cause Treasury yields to rise further. If the Trump package of policies is fully implemented, there is likely to be a significant increase in inflationary pressures which could, in turn, mean that the pace of further Fed. Rate increases will be quicker and stronger than had been previously expected.

In the first week since the US election, there has been a major shift in investor sentiment away from bonds to equities, especially in the US. However, gilt yields in the UK and bond yields in the EU have also been dragged higher. Some commentators are saying that this rise has been an overreaction to the US election result which is likely to be reversed. Other commentators take the view that this could well be the start of the long expected eventual unwinding of bond prices propelled upwards to unrealistically high levels, (and conversely bond yields pushed down), by the artificial and temporary power of quantitative easing.

3. Eurozone

In the Eurozone, the ECB commenced, in March 2015, its massive €1.1 trillion programme of quantitative easing to buy high credit quality government and other debt of selected EZ countries at a rate of €60bn per month. This was intended to run initially to September 2016 but was extended to March 2017 at its December 2015 meeting. At its December and March 2016 meetings it progressively cut its deposit facility rate to reach -0.4% and its main refinancing rate from 0.05% to zero. At its March meeting, it also increased its monthly asset purchases to €80bn. These measures have struggled to make a significant impact in boosting economic growth and in helping inflation to rise significantly from low levels towards the target of 2%.

EZ GDP growth in the first three quarters of 2016 has been 0.5%, +0.3% and +0.3%, (+1.6% y/y). Forward indications are that economic growth in the EU is likely to continue at moderate levels. This has added to comments from many forecasters that those central banks in countries around the world which are currently struggling to combat low growth, are running out of ammunition to stimulate growth and to boost inflation. Central banks have also been stressing that national governments will need to do more by way of structural reforms, fiscal measures and direct investment expenditure to support demand and economic growth in their economies.

There are also significant specific political and other risks within the EZ: -

- Greece continues to cause major stress in the EU due to its tardiness and reluctance in implementing key reforms required by the EU to make the country more efficient and to make significant progress towards the country being able to pay its way – and before the EU is prepared to agree to release further bail out funds.
- Spain has had two inconclusive general elections in 2015 and 2016, both of which failed to produce a workable government with a majority of the 350 seats. At the eleventh hour on 31 October, before it would have become compulsory to call a third general election, the party with the biggest bloc of seats (137), was given a majority confidence vote to form a government. This is potentially a highly unstable situation, particularly given the need to deal with an EU demand for implementation of a package of austerity cuts which will be highly unpopular.
- The under capitalisation of Italian banks poses a major risk. Some German banks are also undercapitalised, especially Deutsche Bank, which is under threat of major financial penalties from regulatory authorities that will further weaken its capitalisation. What is clear is that national governments are forbidden by EU rules from providing state aid to bail out those banks that are at risk, while, at the same time, those banks are unable realistically to borrow additional capital in financial markets due to their vulnerable financial state. However, they are also 'too big, and too important to their national economies, to be allowed to fail'.
- 4 December Italian constitutional referendum on reforming the Senate and reducing its powers; this has also become a confidence vote on Prime Minister Renzi who originally said he would resign if there is a 'no' vote, but has since back tracked on that in the light of adverse poll predictions. A rejection of these proposals would stop progress to fundamental political and economic reform which is urgently needed to deal with Italy's core problems, especially low growth and a very high debt to GDP ratio of 135%. They are also intended to give Italy more stable government as no western European country has had such a multiplicity of governments since the Second World War as Italy, due to the equal split of power between the two chambers of the Parliament which are both voted in by the Italian electorate but by using different voting systems. It is unclear what the political, and other, repercussions could be if there is a 'No' vote.
- Dutch general election 15.3.17; a far right party is currently polling neck and neck with the incumbent ruling party. In addition, anti-big business and anti-EU activists have already collected two thirds of the 300,000 signatures required to force a referendum to be taken on approving the EU – Canada free trade pact. This could delay the pact until a referendum in 2018 which would require unanimous approval by all EU governments before it can be finalised. In April 2016, Dutch voters rejected by 61.1% an EU – Ukraine cooperation pact under the same referendum law. Dutch activists are concerned by the lack of democracy in the institutions of the EU.

- French presidential election; first round 13 April; second round 7 May 2017.
- French National Assembly election June 2017.
- German Federal election August – 22 October 2017. This could be affected by significant shifts in voter intentions as a result of terrorist attacks, dealing with a huge influx of immigrants and a rise in anti EU sentiment.
- The core EU, (note, not just the Eurozone currency area), principle of free movement of people within the EU is a growing issue leading to major stress and tension between EU states, especially with the Visegrad bloc of former communist states.

Given the number and type of challenges the EU faces in the next eighteen months, there is an identifiable risk for the EU project to be called into fundamental question. The risk of an electoral revolt against the EU establishment has gained traction after the shock results of the UK referendum and the US Presidential election. But it remains to be seen whether any shift in sentiment will gain sufficient traction to produce any further shocks within the EU.

4. **Asia**

Economic growth in China has been slowing down and this, in turn, has been denting economic growth in emerging market countries dependent on exporting raw materials to China. Medium term risks have been increasing in China e.g. a dangerous build up in the level of credit compared to the size of GDP, plus there is a need to address a major over supply of housing and surplus industrial capacity, which both need to be eliminated. This needs to be combined with a rebalancing of the economy from investment expenditure to consumer spending. However, the central bank has a track record of supporting growth through various monetary policy measures, though these further stimulate the growth of credit risks and so increase the existing major imbalances within the economy.

Economic growth in Japan is still patchy, at best, and skirting with deflation, despite successive rounds of huge monetary stimulus and massive fiscal action to promote consumer spending. The government is also making little progress on fundamental reforms of the economy.

5. **Emerging countries**

There have been major concerns around the vulnerability of some emerging countries exposed to the downturn in demand for commodities from China or to competition from the increase in supply of American shale oil and gas reaching world markets. The ending of sanctions on Iran has also brought a further significant increase in oil supplies into the world markets. While these concerns have subsided during 2016, if interest rates in the USA do rise substantially over the next few years, (and this could also be accompanied by a rise in the value of the dollar in exchange markets), this could cause significant problems for those emerging countries with large amounts of debt denominated in dollars. The Bank of International Settlements has recently released a report that \$340bn of emerging market corporate debt will fall due for repayment in the remaining two months of 2016 and in 2017 – a 40% increase on the figure for the last three years.

Financial markets could also be vulnerable to risks from those emerging countries with major sovereign wealth funds, that are highly exposed to the falls in commodity prices from the levels prevailing before 2015, especially oil, and which, therefore, may have to liquidate substantial amounts of investments in order to cover national budget deficits over the next few years if the price of oil does not return to pre-2015 levels.

Brexit timetable and process

- March 2017: UK government notifies the European Council of its intention to leave under the Treaty on European Union Article 50
- March 2019: two-year negotiation period on the terms of exit. This period can be extended with the agreement of all members i.e. not that likely.
- UK continues as an EU member during this two-year period with access to the single market and tariff free trade between the EU and UK.

- The UK and EU would attempt to negotiate, among other agreements, a bi-lateral trade agreement over that period.
- The UK would aim for a negotiated agreed withdrawal from the EU, although the UK may also exit without any such agreements.
- If the UK exits without an agreed deal with the EU, World Trade Organisation rules and tariffs could apply to trade between the UK and EU - but this is not certain.
- On exit from the EU: the UK parliament would repeal the 1972 European Communities Act.
- The UK will then no longer participate in matters reserved for EU members, such as changes to the EU's budget, voting allocations and policies.
- It is possible that some sort of agreement could be reached for a transitional time period for actually implementing Brexit after March 2019 so as to help exporters to adjust in both the EU and in the UK.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Sylwadau ar y rhagolygon diweddaraf ar raddfeydd llog/Commentary on the latest interest rates forecasts

We have updated our forecasts of 9 August to take into account the Bank of England quarterly Inflation Report for November 2016, the decision of the MPC meeting of 3 November, and the US Presidential election of 8 November. We also felt that we should allow financial markets to settle down for a few days after the result of that election, which provided a surprise outcome. We therefore undertook a review of our forecasts on 15 November.

Despite many ominous warnings that there could be significant turbulence in financial markets if Donald Trump won the election, markets have surprised by their lack of such a reaction. In fact, stock markets in America have hit a new record high in the first few days since the election. However, Treasury yields have risen sharply in expectation of a significant rise in inflation, as an economy which is already working near to full capacity could be in line for a significant boost to economic growth if Trump's expansion of infrastructure expenditure plans become a reality.

His plans to cut taxes, at the same time as boosting expenditure, could also lead to a sharp rise in total debt issuance from the current level of around 72% of GDP towards 100% during his term in office. However, although the Republicans now have a monopoly of power for the first time since the 1920s, in having a President and a majority in both Congress and the Senate, there is by no means any certainty that the politicians and advisers he has been appointing to his team, and both houses, will implement the more extreme policies that Trump outlined during his election campaign. Indeed, Trump may even rein back on some of those policies himself.

The MPC meeting of 3 November left Bank Rate unchanged at 0.25% and other monetary policy measures also remained unaltered. This was in line with market expectations, but a major change from the previous quarterly Inflation Report MPC meeting of 4 August, which had given a strong steer in its forward guidance that it was likely to cut Bank Rate again, probably by the end of the year if economic data turned out as forecast by the Bank.

The latest MPC decision included a forward view that Bank Rate could go either up or down depending on how economic data evolve in the coming months. Our central view remains that Bank Rate will remain unchanged at 0.25% until the first increase to 0.50% in June 2019 (unchanged from our previous forecast). However, we would not, as yet, discount the risk of a cut in Bank Rate if economic growth were to take a significant dip downwards, though we think this is unlikely. We would also point out that forecasting as far ahead as mid 2019 is highly fraught as there are many potential economic headwinds which could blow the UK economy one way or the other as well as political developments in the UK, (especially over the terms of Brexit), EU, US and beyond, which could have a major impact on our forecasts.

The pace of Bank Rate increases in our forecasts has been slightly increased beyond the three year time horizon to reflect higher inflation expectations.

The August quarterly Inflation Report was based on a pessimistic forecast of near to zero GDP growth in quarter 3 i.e. a sharp slowdown in growth from +0.7% in quarter 2, in reaction to the shock of the result of the referendum in June. However, consumers have very much stayed in a 'business as usual' mode and there has been no sharp downturn in spending; it is consumer expenditure that underpins the services sector which comprises about 75% of UK GDP. After a fairly flat three months leading up to October, retail sales in October surged at the strongest rate since September 2015. In addition, the GfK consumer confidence index has recovered quite strongly to -3 in October after an initial sharp plunge in July to -12 in reaction to the referendum result.

Bank of England GDP forecasts in the November quarterly Inflation Report were as follows, (August forecasts in brackets) - 2016 +2.2%, (+2.0%); 2017 1.4%, (+0.8%); 2018 +1.5%, (+1.8%). There has, therefore, been a sharp increase in the forecast for 2017, a marginal increase in 2016 and a small decline in growth, now being delayed until 2018, as a result of the impact of Brexit.

Capital Economics' forecasts for economic growth are as follows: 2016 +2.0%; 2017 +1.5%; 2018 +2.5%. They feel that pessimism is still being overdone by the Bank and Brexit will not have as big an effect as initially feared by some commentators.

The other key factor in forecasts for Bank Rate is inflation where the MPC aims for a target for CPI of 2.0%. The November Inflation Report included an increase in the peak forecast for inflation from 2.3% to 2.7% during 2017; (Capital Economics are forecasting a peak of 3.2% in 2018). This increase was largely due to the effect of the sharp fall in the value of sterling since the referendum, (16% down against the US dollar and 11% down against the Euro); this will feed through into a sharp increase in the cost of imports and materials used in production in the UK. However, the MPC is expected to look through the acceleration in inflation caused by external, (outside of the UK), influences, although it has given a clear warning that if wage inflation were to rise significantly as a result of these cost pressures on consumers, then they would take action to raise Bank Rate.

What is clear is that consumer disposable income will come under pressure, as the latest employers' survey is forecasting median pay rises for the year ahead of only 1.1% at a time when inflation will be rising significantly higher than this. The CPI figure for October surprised by under shooting forecasts at 0.9%. However, producer output prices rose at 2.1% and core inflation was up at 1.4%, confirming the likely future upwards path.

Gilt yields, and consequently PwLB rates, have risen sharply since hitting a low point in mid-August. There has also been huge volatility during 2016 as a whole. The year started with 10 year gilt yields at 1.88%, fell to a low point of 0.53% on 12 August, and have hit a peak on the way up again of 1.46% on 14 November. The rebound since August reflects the initial combination of the yield-depressing effect of the MPC's new round of quantitative easing on 4 August, together with expectations of a sharp downturn in expectations for growth and inflation as per the pessimistic Bank of England Inflation Report forecast, followed by a sharp rise in growth expectations since August when subsequent business surveys, and GDP growth in quarter 3 at +0.5% q/q, confounded the pessimism. Inflation expectations also rose sharply as a result of the continuing fall in the value of sterling.

The Chancellor has said he will do 'whatever is needed' i.e. to promote growth; there are two main options he can follow – fiscal policy e.g. cut taxes, increase investment allowances for businesses and/or increase government expenditure on infrastructure, housing etc. This will mean that the PSBR deficit elimination timetable will need to slip further into the future as promoting growth, (and ultimately boosting tax revenues in the longer term), will be a more urgent priority.

Employment has been continuing to grow steadily, despite initial expectations that the referendum would cause a fall in employment. House prices are also continuing to rise at a modest pace; but a downturn in prices could dampen consumer confidence and expenditure.

Rising EU and geopolitical risks e.g.

- Greece continues to cause major stress in the EU due to its tardiness and reluctance in implementing key reforms required by the EU to make the country more efficient and to make significant progress towards the country being able to pay its way – and before the EU is prepared to agree to release further bail out funds.
- Spain has had two general elections in 2015 and 2016, both of which failed to produce a workable government with a majority of the 350 seats. At the eleventh hour on 31 October, before it would have become compulsory to call a third general election, the party with the biggest bloc of seats (130), was given a majority confidence vote to form a government. This is potentially a highly unstable situation, particularly given the need to deal with an EU demand for implementation of a package of austerity cuts which will be highly unpopular.
- The under capitalisation of Italian banks poses a major risk with state aid firmly ruled out by the EU as a potential way out.

- 4 December Italian constitutional referendum on reforming the Senate and reducing its powers; this has also become a confidence vote on Prime Minister Renzi who originally said he would resign if there is a 'no' vote, but has since back tracked on that in the light of adverse poll predictions. A rejection of these proposals would stop progress to fundamental political and economic reform which is urgently needed to deal with Italy's core problems, especially low growth. They are also intended to give Italy more stable government as no western European country has had such a multiplicity of governments since the Second World War as Italy, due to the equal split of power between the two chambers of the Parliament which are both voted in by the Italian electorate but by using different voting systems. It is unclear if a No vote could bring down the government.
- Dutch general election 15.3.17; a far right party is currently polling neck and neck with the incumbent ruling party. In addition, anti-big business and anti-EU activists have already collected two thirds of the 300,000 signatures required to force a referendum to be taken on approving the EU – Canada free trade pact. This could delay the pact until a referendum in 2018 which would require unanimous approval by all EU governments before it can be finalised. In April 2016, Dutch voters rejected by 61.1% an EU – Ukraine cooperation pact under the same referendum law. Dutch activists are concerned by the lack of democracy in the institutions of the EU.
- French presidential election; first round 13 April; second round 7 May 2017.
- French National Assembly election June 2017.

German Federal election August – 22 October 2017. This could be affected by significant shifts in voter intentions as a result of terrorist attacks, dealing with a huge influx of immigrants and a rise in anti EU sentiment.

The core EU, (note, not just the Eurozone currency area), principle of free movement of people within the EU is a growing issue leading to major stress and tension between EU states, especially with the Visegrad bloc of former communist states.

Given the number and type of challenges the EU faces in the next eighteen months, there is an identifiable risk for the EU project to be called into fundamental question. The risk of an electoral revolt against the EU establishment has gained traction after the shock results of the UK referendum and the US Presidential election. But it remains to be seen whether any shift in sentiment will gain sufficient traction to produce any further shocks.

Economic growth in the EU, (the UK's biggest trading partner), has been lack lustre despite the ECB cutting its main rate to -0.4% and embarking on a massive programme of quantitative easing during 2016. Growth could be negatively impacted by political developments which would then also impact on UK exports and growth.

The US economy has been growing strongly in quarter three at 2.9%, (on an annualised basis), after only 1.4% in quarter 2. The election does not appear likely to have much impact on the Fed. in terms of holding back further on increasing the Fed. Rate. Accordingly, the next rate rise is still widely expected to occur in December 2016, followed by sharper increases thereafter, which may also cause Treasury yields to rise further; this could give rise to a growing gap between Treasury and gilt yields over time. If the Trump package of policies is implemented, there is likely to be an increase in inflationary pressures which could then mean that the pace of further Fed. Rate increases will be quicker and stronger than formerly expected.

In the first week since the US election, there has already been a major shift in investor sentiment away from bonds to equities, especially in the US. However, gilt yields and bond yields in the EU have also been dragged higher. Some commentators are saying that this rise has been an overreaction to the US election result which is likely to be reversed. Other commentators take the view that this could well be the start of the long expected eventual unwinding of bond prices propelled upwards to unrealistically high levels by the artificial and temporary power of quantitative easing.

Japan is struggling to gain consistent significant growth, although quarter 3 has come in at +2.2%, (annualised rate). It is also struggling to put deflation firmly behind it and to get inflation up to reasonable levels, despite huge monetary and fiscal stimulus. It is also making little progress on fundamental reform of the economy

Chinese economic growth has been weakening despite successive rounds of central bank stimulus; medium term risks are increasing. Major progress still needs to be made to eliminate excess industrial capacity and the stock of unsold property, and to address the level of non-performing loans in the banking and credit systems.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Edrych i'r Dyfodol gan Capita Asset Services/ Capita Asset Services Forward View

Economic forecasting remains difficult with so many external influences weighing on the UK. Our Bank Rate forecasts, (and also MPC decisions), will be liable to further amendment depending on how economic data and developments in financial markets transpire over the next year. Forecasts for average earnings beyond the three year time horizon will be heavily dependent on economic and political developments. Major volatility in bond yields is likely to endure as investor fears and confidence ebb and flow between favouring more risky assets i.e. equities, or the safe haven of bonds.

The overall longer run trend is for gilt yields and PWLB rates to rise, albeit gently. An eventual world economic recovery may also see investors switching from the safe haven of bonds to equities.

We have pointed out consistently that the Fed. Rate is likely to go up more quickly and more strongly than Bank Rate in the UK and recent events have not changed that view, just that the timing of such increases may well have been deferred somewhat during 2016. While there is normally a high degree of correlation between the two yields, we would expect to see a growing decoupling of yields between the two i.e. we would expect US yields to go up faster than UK yields. We will need to monitor this area closely and the resulting effect on PWLB rates.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK remains to the downside, particularly with the current uncertainty over the final terms of Brexit.

We would, as always, remind clients of the view that we have expressed in our previous interest rate revision newflashes of just how unpredictable PWLB rates and bond yields are at present. We are experiencing exceptional levels of volatility which are highly correlated to geo-political and sovereign debt crisis developments. Our revised forecasts are based on the Certainty Rate (minus 20 bps) which has been accessible to most authorities since 1st November 2012.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:-

- Geopolitical risks in Europe, the Middle East and Asia, which could lead to increasing safe haven flows.
- UK economic growth and increases in inflation are weaker than we currently anticipate.
- Weak growth or recession in the UK's main trading partners - the EU and US.
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis.
- Weak capitalisation of some European banks.
- Monetary policy action failing to stimulate sustainable growth and combat the threat of deflation in western economies, especially the Eurozone and Japan.

The potential for upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates, especially for longer term PWLB rates include: -

- The pace and timing of increases in the Fed. funds rate causing a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds as opposed to equities and leading to a major flight from bonds to equities.
- UK inflation returning to significantly higher levels than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Borrowing advice: although yields have risen from their low points, yields are still at historic lows and borrowing should be considered if appropriate to your strategy. We still see value in the 40yr to 50yr range at present but that view would be negated if Bank Rate does not climb to at least 2.5% over the coming years. Accordingly, clients will need to review and assess their risk appetite in terms of any underlying borrowing requirement they may have, and also project forward their position in respect of cash backed resources.

Any new borrowing should also take into account the continuing cost of carry, the difference between investment earnings and borrowing rates, especially as our forecasts indicate that Bank Rate may not rise from 0.25% until June 2019 and then will only rise slowly.

As there are so many variables at this time, caution must be exercised in respect of all interest rate forecasts. The general expectation for an eventual trend of gently rising gilt yields and PWLB rates is expected to remain unchanged. Negative, (or positive), developments could significantly impact safe-haven flows of investor money into UK, US and German bonds and produce shorter term movements away from our central forecasts.

Our interest rate forecast for Bank Rate is in steps of 25 bps whereas PWLB forecasts have been rounded to the nearest 10 bps and are central forecasts within bands of + / - 25 bps.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset services

Crynodeb Benthycyca a Buddsoddi – Chwarteroedd 1 a 2 2016/17
Borrowing and Investment Summary – Quarters 1 and 2 2016/17

	30 Medi / Sept 2016		30 Mehefin / June 2016	
	£m	% (a dalwyd ar fenthycyca a dderbyniwyd ar fuddsoddiad)	£m	% (a dalwyd ar fenthycyca a dderbyniwyd ar fuddsoddiad)
Benthycyca – graddfa sefydlog Borrowing – fixed rate	110.7	5.42	110.7	5.42
Benthycyca – graddfa amrywiol Borrowing – variable rate	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – galw hyd at 30 diwrnod Deposits – Call to 30 days	9.6	0.14	14.8	0.39
Adneuon – Tymor sefydlog < 1 bl. Deposits – Fixed Term < 1 year	5.0	0.28	5.0	0.51
Adneuon – Tymor sefydlog 1 bl. + Deposits – Fixed Term 1 year +	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Cyfanswm Adneuon Total Deposits	14.6	0.18	19.8	0.42
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Highest Deposits in the Quarter	24.8	d/b / n/a	29.7	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Lowest Deposits in the Quarter	14.6	d/b / n/a	16.4	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Average Deposits in the Quarter	22.4	0.35	23.3	0.39

Ni dorwyd unrhyw un o'r dangosyddion trysorlys yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn.
 None of the treasury indicators were breached during the first half of the year.

Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 30 Medi 2016*
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 30 September 2016*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O/I)/ Period (From / To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's (S&P) Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's (S&P) Short Term Rating	Lliw Sector/Hyd Awgrymiedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Tudalen 144	Lloyds Banking Group plc	2,097	Galw/ Call	n/a	0.15	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Coch - 6 mis/ Red - 6 months
	HSBC Holdings plc	0	Galw/ Call	n/a	0.01	AA-	F1+	Aa2	P-1	AA-	A-1+	Oren – 12 mis / Orange – 12 months
	Santander Group plc	6,527	Galw/ Call	n/a	0.15	A	F1	Aa3	P-1	A	A-1	Coch – 6 mis/ Red - 6 months
	The Royal Bank of Scotland Group plc	1	Galw/ Call	n/a	0.10	BBB+	F2	A3	P-2	BBB+	A-2	Glas - 12 mis / Blue - 12 months
	National Westminster Bank Ltd	1,025	Galw/Call	n/a	0.01	BBB+	F2	A3	P-2	BBB+	A-2	Glas – 12 mis/ Blue – 12 months
	Nationwide Building Society	5,000	Fixed Term	16/08/2016 – 16/11/2016	0.28	A	F1	Aa3	P-1	A	A-1	Coch – 6 mis/ Red - 6 months

* Ceir y Rhestr Benthycu Cymeradwyedig yn Atodiad 6 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2016/17/Strategaeth Buddsoddi Blynyddol/ The Approved Lending List can be found at Appendix 6 of the 2016/17 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy ** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

Approved countries for investments

Based upon lowest available sovereign credit rating

AAA

- Australia
- Canada
- Denmark
- Germany
- Luxembourg
- Netherlands
- Norway
- Singapore
- Sweden
- Switzerland

AA+

- Finland
- Hong Kong
- U.S.A.

AA

- Abu Dhabi (UAE)
- France
- Qatar
- U.K.

AA-

- Belgium

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	06 RHAGFYR, 2016
PWNC:	ARFERION RHEOLI TRYSORLYS (TMP)
SWYDDOG ARWEINIOL:	MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	CLAIRE KLIMASZEWSKI (FFÔN: 1865)
Natur a rheswm am adrodd	
Ar gyfer sgrwtini - yn gyson â chanllawiau proffesiynol.	

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arfer orau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer Rheoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell bod y Cyngor yn dogfennu eu gweithdrefnau rheolaeth trysorlys fel Arferion Rheoli'r Trysorlys (TMPs)
2. Mae Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylai Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod (TMPs) gael eu cymeradwyo, eu dogfennu a'u monitro. Mae'n mynd ymlaen i ddweud bod natur a lefel cyfranogiad corff cyfrifol sefydliad wrth gymeradwyo a monitro ei TMP ac atodlenni cysylltiedig yn fater i'w benderfynu'n lleol ac yn cydnabod y bydd hyn mewn rhai sefydliadau efallai'n cael ei ddirprwyo i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Cyflwynir TMP yr Awdurdod yn Atodiad 1.
3. **Argymhellion:**
 - Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn;
 - Cymeradwyo'r Arferion Rheoli'r Trysorlys sydd wedi eu cynnwys yn Atodiad 1.

Cyngor Sir Ynys Môn

Arferion Rheoli Trysorlys

Cyflwyniad

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i weithredu arferion gorau ac i gydymffurfio â Chod Ymarfer CIPFA ar Reolaeth Trysorlys (2011) ym mhob agwedd ar ei waith Rheoli Trysorlys.

Rheoli Trysorlys yw'r modd y caiff llif arian a buddsoddiadau'r Cyngor ei reoli er mwyn sicrhau bod digon o arian ar gael i dalu biliau'r Cyngor o ddydd i ddydd. Caiff unrhyw arian sydd dros ben ei fuddsoddi'n unol â Datganiad yr Awdurdod ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (TMSS).

Agwedd arall bwysig o Reoli Trysorlys yw rheolaeth o bortffolio dyledion y Cyngor er mwyn sicrhau nad yw benthyciadau ond yn cael eu codi l gyllido gwariant cyfalaf a bod yr holl fenthyciadau'n fforddiadwy. Amcanion allweddol y TMSS yw bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn risg isel ac yn sicrhau bod gan yr awdurdod yr arian l gwrdd â'i anghenion llif arian.

Mae'r Côt yn datgan ei bod yn ofynnol i bob awdurdod gynhyrchu datganiad o Arferion Rheoli Trysorlys (TMPs). Mae Adran 7 ac atodlen 2 o'r côd yn cynnwys awgrymiadau ar yr hyn y dylid ei gynnwys yn Arferion Rheoli Trysorlys awdurdodau. Er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod ac arferion da, mae'r Arferion Rheoli Trysorlys hyn yn ategu ac yn cynnwys llawer o'r awgrymiadau sydd wedi eu cynnwys yng Nghôd CIPFA. Mae'r Arferion Rheoli Trysorlys hyn hefyd yn cymryd i ystyriaeth ac yn ategu'r Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod.

TMP1 Rheoli Risg

Bydd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn dylunio, yn gweithredu ac yn monitro'r holl drefniadau ar gyfer nodi, rheoli a rheoli risg mewn perthynas â rheoli trysorlys. Bydd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn adrodd o leiaf unwaith y flwyddyn ar ddigonolrwydd / addasrwydd arferion rheoli risg trysorlys, a bydd yn adrodd, fel mater o frys, unrhyw anhawster gwirioneddol neu debygol o ran cyflawni amcanion y sefydliad yn y cyswllt hwn, a hynny'n unol â'r gweithdrefnau a nodir yn Adrodd Gofynion TMP6 a Threfniadau Rheoli Gwybodaeth. Mewn perthynas â phob un o'r risgiau canlynol, mae'r trefniadau a sefydlwyd er mwyn ceisio sicrhau cydymffurfiaid â'r amcanion hyn wedi'u nodi isod.

1.1 Rheoli Risg Credyd a Gwrthbarti

Mae rheoli risg credyd a gwrthbartion yn ymwneud â lleihau'r risgiau i'r cyngor rhag colli arian buddsoddi neu dorri trefniant benthyca gan gymryd i ystyriaeth unrhyw leihad yn nheilyngdod credyd y gwrthbartion. I'r Cyngor, diogelwch ei adneuo a'i fuddsoddiadau yw amcan allweddol ei TMSS. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod y sefydliadau y gellir adneuo arian neu fuddsoddi gyda hwy yn cael eu dewis ar sail ddarbodus h.y. gyda gofal a chan godi mewn cof ddiogelwch y buddsoddiad yn hytrach na chyfradd y dychweliadau. Mae'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn rhestru'r meini prawf sylfaenol y mae'n rhaid i sefydliad eu bodloni ar gyfer adneuo buddsoddiadau. Mae hyn yn cynnwys cyfyngiadau o ran arian parod; cyfyngiadau amser a rhestr o'r gwledydd a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddi ynddynt. Mae'r rhain yn darparu rheolaethau ychwanegol, er mwyn lleihau'r risgiau (gweler Tabl 1).

Tabl 1 Detholiad o TMSS 2017/18 - Meini Prawf Gwrthbarti

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd y Farchnad Ariannol	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

*** Mae gwrthbarti'n cyfeirio at sefydliadau y mae'r Cyngor yn buddsoddi ei falansau ynddynt

<p>Meini prawf ar gyfer creu a rheoli rhestrau gwrthbarti/ trothwyon a gymeradwywyd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / S151 yn gyfrifol am osod meini prawf darbodus; gyda chyngor gan ymgynghorwyr Trysorlys y Cyngor; • Bydd y meini prawf yn cael eu cynnwys yn y Datganiad blynyddol ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (TMSS); • Bydd y meini prawf yn cael eu sgrwtineiddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a byddant yn cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn; • Bydd ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cynghori ar bolisi credyd a theilyngdod credyd.
<p>Gweithdrefnau ar gyfer newid trothwyon a newidiadau i wrthbartion</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd yr holl newidiadau mewn perthynas â throthwyon gwrthbartion a / neu feini prawf o fewn y TMSS yn cael eu sgrwtineiddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a byddant yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ac wedyn i'r Cyngor i'w cymeradwyo.
<p>Rhestrau gwrthbartion a Trothwyon</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd gwrthbartion a chyflwr y farchnad yn cael eu monitro'n rheolaidd. Mae'r Cyngor yn cael gwybodaeth a chyngor gan Ymgynghorydd Rheoli Trysorlys arbenigol y Cyngor i helpu i fonitro gwrthbartion; • Cedwir rhestrau llawn o'r gwrthbartion unigol a'u trothwyon. Bydd y rhain yn cydymffurfio gyda'r meini prawf a'r trothwyon a nodir yn y TMSS. Bydd y Swyddog Adran 151 yn cymeradwyo unrhyw newidiadau i'r rhestr o wrthbartion i'r graddau y maent yn gyson â'r TMSS a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn. Bydd angen diwygio'r TMSS os nad ydynt yn cydymffurfio gyda'r rhain ac os yw'r newid yn angenrheidiol i gyflawni nodau allweddol y TMSS, h.y. i sicrhau buddsoddiadau diogel. Yna, bydd y TMSS, yn cynnwys y meini prawf gwrthbartion diwygiedig, yn mynd gerbron y Cyngor Llawn i'w cymeradwyo ar ôl cael ei sgrwtineiddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'i ystyried gan y Pwyllgor Gwaith; • Bydd unrhyw fuddsoddiad mewn unrhyw wrthbarti nad yw'n cydymffurfio gyda'r meini prawf gofynnol sylfaenol a gymeradwywyd gan y Cyngor yn cael ei alw'n ôl a'i fuddsoddi mewn gwrthbartion sy'n bodloni'r gofynion sylfaenol ac sydd ar y rhestr. Lle mae'r Cyngor wedi cael ei ymrwymo i drefniant tymor penodol, bydd yn rhaid cadw'r buddsoddiad yno tan ddiwedd y cyfnod hwnnw, ond yna bydd yn cael ei ddychwelyd a'i fuddsoddi mewn gwrthbartion sy'n bodloni'r meini prawf ac sydd ar y rhestr;

- Bydd y buddsoddiadau'n cael eu harallgyfeirio i'r graddau y mae hynny'n bosib o fewn y cyfyngiadau o sicrhau bod y buddsoddiad yn ddiogel.

1.2 Rheoli Risg Hylifedd

Amcan rheoli risg hylifedd yw gwarchod y Cyngor rhag rhedeg allan o arian parod er mwyn sicrhau y gall y dalu ei gostau o ddydd i ddydd. Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ganddo ddigon - ond nid gormod - o adnoddau ariannol, trefniadau benthycu, gorddrafft neu gyfleusterau wrth gefn fel bod ganddo bob amser y lefel angenrheidiol o arian ar gyfer cyflawni ei amcanion busnes / gwasanaeth. Ni fydd y Cyngor ond yn benthycu ymlaen llaw lle mae achos busnes clir dros wneud hynny a bydd ond yn gwneud hynny ar gyfer y rhaglen gyfalaf bresennol neu i gyllido dyledion a fydd yn aeddfedu yn y dyfodol (gweler rhan 3.4 o Ddatganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2017/18 am wybodaeth ychwanegol). Yn ogystal, mae'n bosib y bydd y sefydliad yn benthycu er mwyn allanoli benthyciadau mewnol lle mae benthycu mewnol yn cael effaith andwyol ar hylifedd y sefydliad.

<p>Rhagolygon llif arian a rheoli llif arian o ddydd i ddydd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynhelir rhagolwg blynyddol o falansau llif arian sy'n cwmpasu cyfnod o ddeuddeng mis. Mae hyn er mwyn helpu i siapio penderfyniadau ynghylch buddsoddi yn y tymor canol a'r tymor hir; • Bydd y tîm Rheoli Trysorlys yn sicrhau bod y balans ar y prif gyfrifon banc yn ddigonol i leihau'r risg o unrhyw orddrafft ac i sicrhau cymaint o log ag sy'n bosibl; • Mae'r trefniadau bancio wedi'u gweithredu fel bod yr holl gyfrifon banc o dan y contract corfforaethol gyda Natwest yn cael eu hystyried wrth benderfynu ar falans y Cyngor. Felly, os bydd gormod o arian wedi cael ei godi o unrhyw gyfrif a hynny'n creu dyled, bydd y swm cyfatebol yn cael ei gymryd o gyfrifon eraill sydd mewn credyd gan olygu na fydd y cyngor â gorddrafft. Nid oes cyfleuster gorddrafft wedi ei gymeradwyo, fodd bynnag, bydd Natwest, am dâl bychan, yn anrhydeddu'r holl daliadau petai'r cyngor yn mynd i orddrafft (annhebygol); • Bydd isafswm o £5m yn cael ei gadw mewn buddsoddiadau y gellir cael atynt yn syth. Mae hyn yn cydymffurfio gyda'r lefel isafswm o £5m yng ngronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor.
<p>Cyfnod y buddsoddiadau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yn gyffredinol, mae balansau'n cael eu cadw mewn buddsoddiadau tymor byr yn unol ag amcanion hylifedd a risg isel y TMSS. Mae hyn yn sicrhau bod gan y Cyngor fynediad i arian parod yn ôl yr angen; • Bydd Balansau yn cael eu trosglwyddo o'r cyfrif cyffredinol i fuddsoddiadau tymor byr pan fydd y llog / incwm yn fwy na chost trosglwyddo'r balans gan gymryd i ystyriaeth gostau'r trafodyn, e.e. ffioedd CHAPS. Fel rheol gyffredinol, bydd balans a fydd o leiaf £200k yn cael ei gadw yn yr holl gyfrifon Natwest er mwyn lleihau'r risg o ffioedd gorddrafft a llog, fodd bynnag, gallai hyn godi a gostwng at i fyny i £50k os nad yw'n ymarferol i drosglwyddo i neu oddiwrth gwrthbarti; • Mae cyfnod amser a swm ariannol penodol yn cael ei osod ar gyfer pob buddsoddiad / adneuon i leihau risgiau. Gweler tabl 1 uchod.
<p>Trefniadau wrth gefn eraill</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Awdurdod wedi defnyddio benthycu mewnol dros nifer o flynyddoedd i ariannu ei raglen gyfalaf. Mae hyn wedi lleihau balansau arian y Cyngor er mwyn arbed ar gostau y mae'n rhaid talu llog arnynt. Os oes risg o ddiffyg arian parod, bydd y Cyngor yn allanoli benthycu mewnol at y swm sydd ei angen i sicrhau hylifedd a chan gymryd i ystyriaeth y swm o £5m a nodir uchod fel targed ar gyfer arian y gellir cael ato'n syth;

	<ul style="list-style-type: none"> Gall y Cyngor hefyd fenthycu arian am gyfnod dros dro o hyd at 364 diwrnod gan awdurdodau lleol eraill neu'r farchnad arian petai prinder llif arian yn ystod y flwyddyn.
Benthycu cyn bod angen	<ul style="list-style-type: none"> Fel rheol gyffredinol, ni fydd y Cyngor yn benthycu cyn i'r angen godi. Fodd bynnag, mewn achosion eithriadol, gellir ystyried hyn gyda chymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 a'r deilydd Portffolio Cyllid ar yr amod y cyflwynir achos busnes llawn.

1.3 Rheoli Risg Cyfraddau Llog

Mae rheoli risg cyfraddau llog yn ymwneud â'r camau a gymerir gan y Cyngor i leihau'r risg o gynydd mewn costau llog ac i fanteisio i'r eithaf ar y llog sydd ar gael a hynny gan gadw mewn golwg y cyfyngiad bod angen i'r holl fuddsoddiadau fod yn hynod ddiogel ac yn gymharol hylifol. Bydd yr Awdurdod yn rheoli pa mor agored ydyw i'r amrywiadau mewn cyfraddau llog drwy ffrwyno ei gostau llog, neu sicrhau ei dderbyniadau llog, yn unol â'r symiau a ddarparwyd yn ei drefniadau cyllidebol fel y'u diwygiwyd yn unol â TMP6 - Trefniadau o ran y gofynion adrodd a rheoli gwybodaeth.

Y trothwyon a gymeradwyir o ran cyfraddau llog	<ul style="list-style-type: none"> Bydd y Cyngor yn defnyddio cyfuniad o fuddsoddiadau cyfradd llog amrywiol a llog sefydlog i sicrhau'r dychweliadau gorau posib tra'n lleihau'r risgiau. Bydd y buddsoddiadau / adneuon yn fuddsoddiadau gwrthbartion risg isel yn hytrach na buddsoddiadau llog uchel. Bydd buddsoddiadau cyfradd llog sefydlog yn rhai tymor byr diogel sydd yn uwch na'r cyfraddau amrywiol a gynigir; Yn yr un modd, mae portffolio dyledion y Cyngor yn cynnwys rhai benthyciadau cyfradd llog sefydlog a rhai cyfradd amrywiol. Fodd bynnag, mae'r rhan fwyaf o'r buddsoddiadau yn y portffolio presennol yn rhai llog cyfradd sefydlog er mwyn sicrhau eu bod yn ddiogel ac er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfraddau llog is; Bydd y Swyddog Adran 151 a'r tîm TM yn monitro cyfraddau llog a bydd yn gwneud y penderfyniadau mwyaf cost-effeithiol ar y pryd o ran buddsoddi a benthycu gan ddefnyddio'r wybodaeth ddiweddaraf a geir gan Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor.
Pwyntiau sbardun a chanllawiau ar gyfer rheoli newidiadau i gyfraddau llog	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r rhan fwyaf o bortffolio dyledion yr Awdurdod yn rhai llog sefydlog er mwyn sicrhau diogelwch a sefydlogrwydd taliadau ac i osgoi bod yn agored i unrhyw gynydd posibl mewn costau; Bydd penderfyniadau i ail-ariannu a phenderfyniadau i fenthycu heb gymorth hefyd yn cymryd i ystyriaeth y cyfraddau llog ar y pryd; Bydd ail-ariannu yn cael ei ystyried yn hyfyw os yw'r disgownt a dderbyniwyd yn gorbwyso taliadau premiwm.
Cyfraddau uchaf / isaf y dyledion /llogau cyfradd amrywiol a'r dyledion / llogau cyfradd sefydlog	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r trothwyon uchaf o ran cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol yn cael eu hadolygu bob blwyddyn a'u cofnodi yn y TMSS.
Defnyddio deilliannau ariannol	<ul style="list-style-type: none"> Ni fydd y Cyngor yn defnyddio Deilliannau Ariannol oherwydd ystyrir bod y risgiau sydd ynghlwm yn rhy uchel ar gyfer amcanion TMSS y Cyngor.

1.4 Rheoli'r risg sydd ynghlwm wrth y gyfradd gyfnewid

Bydd y Cyngor yn rheoli pa mor agored ydyw i amrywiadau mewn yn y cyfraddau cyfnewid er mwyn lleihau unrhyw effaith niweidiol ar y lefelau incwm / gwariant y cyllidebwyd ar eu cyfer.

Trothwyon o ran y gyfradd gyfnewid	<ul style="list-style-type: none">• Bydd yr holl fuddsoddiadau / dyledion yn cael eu gwneud mewn sterling. Fel rhai o'i arferion Rheoli Trysorlys, ni fydd y Cyngor yn buddsoddi mewn arian cyfredol arall oherwydd byddai hynny'n gwneud y Cyngor yn agored i risg ormodol a gallai effeithio'n andwyol ar hylifedd. Yr unig amser y bydd y Cyngor yn agored i risgiau o ran y gyfradd gyfnewid yw achosion lle mae grant yn cael ei dalu i'r Cyngor mewn arian cyfredol arall neu fod rhaid i'r Cyngor dalu cyflenwr mewn arian cyfredol arall. Bydd unrhyw arian cyfredol tramor a delir i'r Cyngor yn cael ei newid i sterling cyn gynted ag y bo modd. Mae'r Cyngor yn agored i'r risg o amrywiadau yn y gyfradd llog gan fod grantiau Ewropeaidd yn cael eu talu ar y gyfradd gyfnewid ar ddyddiad y cais am grant. Fodd bynnag, mae sawl mis o oedi cyn i'r grant gael ei dalu fel arfer. Bydd unrhyw arian tramar a delir i'r Cyngor yn cael eu trosi i Sterling cyn gynted â phosib.
---	---

1.5 Ail-ariannu rheoli risg

Mae ail-ariannu rheoli risg yn gysylltiedig â rheoli portffolio dyledion y Cyngor mewn modd sy'n lleihau'r risg o gynnydd mewn costau o weithgareddau ail-ariannu. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod ei drefniadau benthyca, ariannu preifat a phartneriaeth yn cael eu negodi, eu strwythuro a'u cofnodi. Caiff proffil aeddfedrwydd yr arian a fenthycwyd ei reoli, gyda'r bwriad o gael cynnig y telerau adnewyddu neu ail-ariannu mwyaf cystadleuol a ffafriol i'r Cyngor petai eu hangen ac fel sy'n rhesymol o ystyried amodau'r farchnad ar y pryd. Bydd y Cyngor yn mynd ati'n rhagweithiol i reoli ei berthynas gyda'i wrthbartion mewn trafodion mewn modd a fydd yn cyflawni'r amcan hwn, a bydd yn osgoi gorddibyniaeth ar unrhyw un ffynhonnell ariannu os gallai hyn beryglu cyflawniad yr uchod.

Polisiau ac arferion dyledion/aeddfedrwydd cyllid cyfalaf arall	<ul style="list-style-type: none">• Bydd y Cyngor yn ceisio rheoli ei portffolio dyledion a ffynonellau cyllido cyfalaf eraill yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol. Bydd y Cyngor yn y lle cyntaf yn defnyddio'r ffynonellau rhataf o ariannu cyfalaf sydd ar gael a bydd benthyca digefnogaeth yn cael ei ddefnyddio i ariannu'r rhaglen gyfalaf pan fydd pob opsiwn arall wedi methu;• Bydd y Cyngor yn defnyddio balansau arian parod a chronfeydd wrth gefn y Cyngor ar gyfer benthyca'n fewnol i leihau ei gostau cyllido cyfalaf os yw hyn yn gost effeithiol. Fodd bynnag, bydd terfyn ar faint y gall y Cyngor ddefnyddio benthyca mewnol. Ni fydd y Cyngor yn defnyddio balansau ariannol i fenthycu'n fewnol os bydd hynny'n risg i hylifedd. Ni ddylid benthyca'n fewnol i'r graddau y byddai hynny'n golygu bod llai na £10m ym malansau arian parod y Cyngor;• Wrth fenthycu ar gyfer y tymor hwy, dylid cydymffurfio gyda'r Côt Darbodus sy'n golygu y bydd yn fforddiadwy;• Bydd benthyciadau tymor hir yn cydymffurfio gyda'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r dangosyddion darbodus, er enghraifft, bydd benthyca yn cael ei gadw o fewn y terfyn benthyca awdurdodedig;• Ni fydd dyled yn cael eu haildrefnu oni bai y bydd hynny'n gost effeithiol, e.e. os yw'r disgowntiau a dderbynir yn uwch na'r premiymau a godir am derfynu benthyciadau'n gynnar. Byddai hyn yn cael ei wneud er mwyn elwa ar gyfraddau llog is ac i osgoi gorfod talu nifer o fenthyciadau yn ôl ar yr un pryd os byddai hynny'n rhy gostus. Bydd y Cyngor yn cymryd cyngor gan ei ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys ar fanteision a chostau aildrefnu dyledion;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y portffolio dyled yn cael ei reoli mewn modd a fydd yn osgoi unrhyw broblemau sylweddol gydag ail-ariannu yn y dyfodol. Yn ddefnyddiol, ni ddylai fod angen ad-dalu mwy na £5 miliwn mewn unrhyw un flwyddyn. Wrth ystyried benthycia o'r newydd, rhaid asesu pryd y bydd dyledion y portffolio presennol yn aeddfedu er mwyn osgoi problemau yn y dyfodol; • Cyn cymryd unrhyw fenthyciadau newydd, rhaid gwerthuso'r opsiynau er mwyn penderfynu ar y cyfnod amser mwyaf cost effeithiol a fforddiadwy ar gyfer y benthyciad. Bydd y gwerthusiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth y proffil dyledion presennol ac unrhyw ofynion o ran ail-ariannu. Dylid ystyried y gwahanol fathau o fenthyciadau er mwyn penderfynu pa rai fyddai orau i'r Cyngor. Er enghraifft a ddylid cymryd benthyciad sy'n aeddfedu, sef benthyciad y mae'n rhaid ei dalu'n ôl ar ddiwedd y cyfnod, neu flwydd-dâl lle mae rhywfaint o'r benthyciad, yn ogystal â'r llog, yn cael ei ad-dalu bob blwyddyn. Er enghraifft, mae benthyciad sy'n aeddfedu yn fwy priodol pan mae cyfraddau llog yn isel er mwyn manteisio i'r eithaf ar hynny. Mae blwydd-daliadau'n fwy priodol pan mae cyfraddau llog yn uchel a byddai'r Cyngor yn elwa o randaliadau rheolaidd ar y prif fenthyciad a chostau llog is wrth i'r prif fenthyciad leihau dros amser; • Mae Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor yn rhoi rhagamcanion o'r cyfraddau llog i'r cyngor er mwyn cefnogi penderfyniadau rheoli trysorlys ar fuddsoddiadau a benthyciadau. Caiff y rhagamcanion eu cynnwys yn y TMSS bob blwyddyn.
<p>Y gofynion buddsoddi cyfalaf a ragwelir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r TMSS blynyddol yn rhoi manylion am y gwariant cyfalaf a'r cyllid gwirioneddol ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf a archwiliwyd. Mae hefyd yn cynnwys rhagolygon ar gyfer y flwyddyn cyn y cyfnod TMSS, blwyddyn y TMSS a'r ddwy flynedd ddilynol. Mae hyn o gymorth i nodi'r anghenion ar gyfer cyllido rhaglen gyfalaf bob blwyddyn; • Mae gofynion y Cyngor ar gyfer benthycia yn y tymor hir wedi'i gysylltu â Gofynion Cyllido Cyfalaf (GCC); • Bydd y Cyngor yn gwerthuso opsiynau er mwyn sicrhau ei fod yn dewis y dulliau mwyaf cost effeithiol o ariannu cyfalaf a bod y ffynonellau rhataf o ariannu cyfalaf yn cael eu defnyddio yn y lle cyntaf.
<p>Y polisi mewn perthynas â therfynau ariannu cyfalaf ar ganlyniadau referniw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor wedi'i ymrwmo gan y côd Darbodus a'r angen i sicrhau bod benthyciadau yn fforddiadwy; yn gynaliadwy ac yn ddarbodus; • Ni ddylai dyledion y Cyngor, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn uwch na chyfanswm y gofyniad Cyllido Cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r ddwy flynedd ariannol nesaf; • Mae cysylltiad rhwng y cyllidebau cyfalaf a referniw. Mae cyllid cyfalaf allanol yn arwain at gostau ariannol sy'n effeithio ar y gyllideb referniw drwy gostau llog a'r MRP; • Amcangyfrifir y bydd costau ariannu cyfalaf pob blwyddyn sydd i ddod yn cael eu cynnwys ar adeg gosod y gyllideb flynyddol; • Mae costau ariannu cyfalaf yn y tymor hwy hefyd yn cael eu hystyried yn y Strategaeth Tymor Canol ar gyfer y Cyngor sy'n ymwneud â chyfnod o dair blynedd;

	<ul style="list-style-type: none"> Yn Strategaeth Gyfalaf y Cyngor a gymeradwywyd ym Medi 2016, dygir sylw at y ffaith mai un o brif flaenoriaethau'r Cyngor yw lleihau gwariant refeniw er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys. Mae'r strategaeth yn argymhell y dylid cyfyngu prosiectau cyfalaf newydd i lefel o gyllido cyfalaf na fydd yn arwain at gostau refeniw ychwanegol. Dywed y strategaeth na ddylid ystyried benthyca heb gymorth ond mewn achos lle gellir gostwng cyllideb y gwasanaeth perthnasol gan swm sy'n uwch na'r MRP a chostau llog. Nid yw hyn yn cynnwys rhaglen Ysgolion y 21ain Ganrif oherwydd mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwymo iddi. Fodd bynnag, byddai unrhyw arbedion o'r rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif yn cael eu defnyddio i ariannu'r cynnydd yn y costau ariannu cyfalaf.
--	--

1.6 Rheoli risgiau cyfreithiol a rheoleiddiol

Mae risgiau cyfreithiol a rheoleiddiol yn ymwneud â'r risg y bydd y Cyngor neu drydydd partion sy'n ymdrin â Rheoli Trysorlys ar ran y Cyngor, yn methu â gweithredu yn unol â phwerau cyfreithiol yr Awdurdod neu ofynion rheoleiddiol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod ei holl weithgareddau rheoli trysorlys yn cydymffurfio â'i bwerau statudol a'r gofynion rheoleiddiol. Bydd yn profi ei gydymffurfiaeth petai raid i'r holl bartion y mae'n ymwneud â nhw mewn gweithgareddau o'r fath. Wrth lunio ei *bolisi rheoli credyd a gwrthbarti* dan TMP[1], bydd yn sicrhau bod tystiolaeth ar gael o bwerau, awdurdod a chydymffurfiaeth gwrthbartion mewn unrhyw drafodion y byddant efallai'n eu cyflawni gyda'r sefydliad, yn enwedig o ran dyletswydd gofal a ffioedd a godir. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y gallai newidiadau deddfwriaethol neu reoleiddiol yn y dyfodol effeithio ar ei weithgareddau rheoli trysorlys ac, i'r graddau y mae'n rhesymol i wneud hynny, bydd yn ceisio lleihau'r risg y bydd hyn yn cael effaith andwyol ar y sefydliad.

<p>Deddfwriaeth sy'n effeithio ar Weithgareddau Rheoli'r Trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> Deddf Llywodraeth Leol 2003; Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 Rhif 3239 (W 319) a newidiadau a wnaed wedyn gan gynnwys y rhai diweddaraf; Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) (Diwygiad) 2016; Rheoliadau 3362 W337 Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014; CIPFA, Côt Rheoli Trysorlys 2011; CIPFA, Côt Darbodus 2013; Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol; Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys Ynys Môn; Rheolau Gweithdrefnau Cyllid Ynys Môn; Rheolau Gweithdrefn Contract Ynys Môn.
<p>Gweithdrefnau ar gyfer dangos tystiolaeth o bwerau / awdurdod y Cyngor i wrthbartion</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae pwerau a dyletswyddau'r Awdurdod wedi cael eu hymgorffori yn y gyfraith. Mae Deddf Llywodraeth Leol 1972 yn ddeddfwriaeth allweddol mewn perthynas â swyddogaethau cynghorau. Mae Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 yn ddeddfwriaeth bwysig a arweiniodd at greu'r awdurdodau unedol yng Nghymru y mae Cyngor Sir Ynys Môn yn un ohonynt ac mae'n cynnwys y gyfraith ar gyfer trosglwyddo swyddogaethau o'r hen awdurdodau; Mae Adran 3.5.3.5 o gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu awdurdod dirprwyedig y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151. Mae 3.5.3.5.3 yn cydnabod mai deilydd y swydd hon fydd swyddog cyllid cyfrifol y Cyngor o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Caiff cyfrifoldeb y Swyddog Adran 151 am Fuddsoddi a Chynllunio Cyfalaf ei nodi yn 3.5.3.5.8. Yn ogystal, mae 3.5.3.5.17 yn amlinellu cyfrifoldeb y Swyddog Adran 151 i reoli trefniadau benthyca a bancio'r Awdurdod;

	<ul style="list-style-type: none"> • Mae 4.3 yn y cyfansoddiad, sef y rheolau gweithdrefn ar gyfer cyllidebu a'r fframwaith polisi yn amlinellu'r cyfrifoldebau yn y Cyngor mewn perthynas â Cyllidebu a Pholisi; • Mae 4.8 yn y cyfansoddiad yn amlinellu rheolau gweithdrefn ariannol yr Awdurdod; • Mae 4.9 yn y cyfansoddiad yn nodi'r rheolau gweithdrefn contract y mae'r Cyngor yn ymrwymo iddynt; • Gellir rhannu'r rhain i gyd gyda gwrthbartion ac maent ar gael hefyd ar wefan y Cyngor.
Gwybodaeth sydd ei hangen gan wrthbartion mewn perthynas â'u pwerau / awdurdod	<ul style="list-style-type: none"> • Ni fydd y Cyngor ond yn gwneud buddsoddiadau / adneuo mewn sefydliadau sydd wedi cael eu harchwilio'n annibynnol gan dair ffynhonnell credadwy. Rhaid i'r graddau hyn fod yn uwch na'r statws credyd sylfaenol a nodir yn y TMSS. Mae Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor yn darparu gwybodaeth yn rheolaidd i gynorthwyo'r Awdurdod i fonitro'r rhain; • Bydd benthyca i sefydliadau trydydd parti yn eithriad ac ni fydd yn cael ei wneud ond i sefydliadau sydd wedi cael gwerthusiad ariannol trylwyr; • Ni fydd y Cyngor ond yn benthyca o ffynonellau cymeradwy megis y PWLB, awdurdodau lleol eraill a banciau masnachol eraill sydd ar restr y Cyngor o sefydliadau awdurdodedig.
Datganiad ar risgiau gwleidyddol y Cyngor a rheoli'r risgiau hyn	<ul style="list-style-type: none"> • Mae deddfwriaeth yn ei lle i reoleiddio unrhyw risgiau gwleidyddol mewnol. Mae Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn deddfu ar ymddygiad Aelodau a swyddogion; • Mae cyfansoddiad y Cyngor a chynlluniau dirprwyo o gymorth i leihau risgiau gwleidyddol; • Mae'r ffaith bod y Cyngor yn mabwysiadu bob TMSS blynyddol a Chôd Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys yn lleihau'r risg ymhellach; • Mae'r codau ymddygiad i Aelodau a'r swyddogion codau ymddygiad hefyd yn darparu fframwaith sy'n lleihau'r risg; • Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol y sefydliad ac yn benodol, cydymffurfiaeth gyda TMP12 i liniaru risg; • Mae risgiau gwleidyddol allanol yn cael eu lliniaru drwy gael TMSS ac Arferion Rheoli Trysorlys (TMPs) cadarn. Bydd diweddariadau dyddiol gan Ymgynghorydd Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cefnogi'r camau gweithredu sydd eu hangen i liniaru risgiau.

1.7 Twyll, Camgymeriadau a Llygredd a Tthrefniadau Rheoli Wrth Gefn

Bydd y Cyngor yn sicrhau ei fod wedi nodi'r amgylchiadau a allai ei adael yn agored i'r risg o golled trwy dwyll, camgymeriad, llygredd neu ddigwyddiadau eraill yn ei drafodion rheolaeth trysorlys. Yn unol â hynny, bydd yn defnyddio systemau a gweithdrefnau addas, a bydd yn cynnal trefniadau rheoli wrth gefn effeithiol i'r dibenion hyn.

Systemau a gweithdrefnau i leihau'r risg o golled trwy dwyll, gwallau a llygredd	<ul style="list-style-type: none"> • Mae yna sawl lefel o wahaniad dyletswyddau ac fe'u hamlinellir yn TMP5 isod. Mae'r tîm Rheoli'r Trysorlys yn monitro llif arian ac yn argymhell trosglwyddiadau. Caiff y trefniadau buddsoddi / adneuo cychwynnol eu cwblhau gan y tîm Rheoli'r Trysorlys gyda chymeradwyaeth y swyddog S151 neu ei ddirprwyon. Nid yw'r tîm Rheoli'r Trysorlys yn ymwneud o gwbl â phrosesu trafodion Rheoli Trysorlys;
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Ni wneir trafodion Rheoli Trysorlys ond gyda gwrthbartïon sydd wedi cael eu awdurdodi i ddelio â'r Cyngor. Bydd yr holl drafodion yn mynd o/i'r cyfrif cyffredinol. Bydd cysoniadau banc yn cael eu cwblhau hefyd i liniaru yn erbyn risgiau; • Caiff yr holl drafodion rheoli trysorlys eu prosesu drwy CHAPS gan ddefnyddio system fancio ar-lein y Natwest. Mae hon yn system ddiogel sydd, yn ogystal â chyfrineiriau, yn gofyn am ddefnyddio darllenwyr cerdyn i awdurdodi trafodion. Gwahenir dyletswyddau fel nad oes gan unrhyw aelod o'r tîm sydd â chyfrifoldeb uniongyrchol am Reoli Trysorlys fynediad i brosesu taliadau / trosglwyddiadau. Nid yw'r swyddogion yn y tîm technegol sy'n prosesu'r taliadau / trosglwyddiadau yn ymwneud ag awdurdodi taliadau / trosglwyddiadau; • Mae system Bankline Natwest wedi cael ei sefydlu i sicrhau gwahaniad dyletswyddau ac mae'n caniatáu mynediad at y lefel briodol, er enghraifft, hawliau 'view only' sydd gan y tîm Rheoli Trysorlys i'r llinell fancio; • Mae gan y Cyngor restr o swyddogion penodedig sydd â'r awdurdod i ddelio gyda benthyciadau a thrafodion. Caiff y broceriaid a'r gwrthbartïon y mae'r Cyngor yn delio'n uniongyrchol â nhw, gopi o'r swyddogion a enwir; • Caiff cysoniadau rheoli trysorlys eu cwblhau bob mis fel rhan o'r broses rheoli ansawdd; • Mae tîm rheoli'r trysorlys yn defnyddio meddalwedd arbenigol ar gyfer rheoli trysorlys, sef Logotech i gefnogi'r gwaith o fonitro gweithgareddau rheoli trysorlys; • Bydd archwilio mewnl yn cynnal archwiliadau rheolaidd o'r swyddogaeth Rheoli Trysorlys.
<p>Cynllunio ar gyfer argyfwng a digwyddiadau annisgwyl</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae copïau caled ar gael o'r holl benderfyniadau a gweithgareddau rheoli trysorlys; • Mae'r holl systemau TG gan gynnwys y systemau Rheoli Trysorlys yn cael eu cefnogi gan y swyddogaeth TGCh a gellir eu hadfer; • Mae gan bob gwasanaeth / swyddogaeth yn y Cyngor gynllun Parhad Busnes; • Petai system Bankline Natwest yn methu, gellir cael y balansau o gangen y Natwest yn Llangefni. Mae'r rhan fwyaf o drafodion rheoli trysorlys yn mynd i gyfeiriad bancio ar-lein. Os nad yw cyfleuster bancio ar-lein gwrthbarti ar gael, byddid yn cysylltu gyda'r rheolwr perthynas i gael gwybodaeth am eu gweithdrefnau amgen. Mae hyn yn golygu y byddai'r banc yn cysylltu gyda llofnodwr awdurdodedig ar gyfer cymeradwyaeth. Os na fydd rhyngrwyd y Cyngor ar gael, gellir defnyddio ffynhonnell rhyngrwyd fel rhan o'r rhaglen gweithio'n gallach.
<p>Manylion Yswiriant</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn cymryd Yswiriant Fidelity Guarantee er mwyn amddiffyn ei hun yn erbyn unrhyw weithgaredd twyllodrus o fewn y gweithgareddau Rheoli Trysorlys. Mae'n gwarantu swm o £ 10m petai unrhyw un o'r swyddogion enwebedig sy'n ymwneud yn uniongyrchol â rheoli trysorlys yn achosi colled i'r Awdurdod ac £ 1 miliwn ar gyfer unrhyw weithiwr arall.

1.8 Rheoli Risg y Farchnad

Bydd y Cyngor yn ceisio sicrhau na fydd ei bolisiâu a'i amcanion rheoli trysorlys yn cael eu peryglu gan unrhyw amrywiadau anffafriol yn y farchnad o ran gwerth y prif symiau y mae'n eu buddsoddi, a bydd felly'n ceisio ei amddiffyn ei hun rhag effeithiau amrywiadau o'r fath.

<p>Y gweithdrefnau a'r trothwyon a gymeradwywyd ar gyfer rheoli risg i fuddsoddiadau y gall eu cyfalaf amrywio</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (TMSS) yn caniatáu buddsoddiadau risg uchel sy'n debygol o amrywio. Ni fedrir ond buddsoddi yn unol â'r meini prawf a nodir yn y TMSS a gymeradwywyd gan y Cyngor. Lle mae'r Cyngor yn buddsoddi neu'n benthyca dros o farchnadoedd ariannol, rhaid iddo fenthyca o gronfeydd gradd AAA sy'n cael eu harallgyfeirio dros nifer o fuddsoddiadau sydd yn lleihau y perygl o risg ac amrywiadau cyfalaf. (Mae meini prawf y gwrthbartion yn gael ei gynnwys yn Atodiad 6 y TMSS 2017/18 ac fe'i cynhwysir uchod yn nhabl 1).
---	--

TMP2 – Rheoli Perfformiad

Mae'r Awdurdod yn ymrwmo i geisio sicrhau gwerth am arian yn ei weithgareddau rheoli trysorlys ac i ddefnyddio methodoleg perfformiad i gefnogi'r nod hwnnw. Rhaid i werth am arian fod yn rhan o'r fframwaith a nodir yn y TMSS. Yn unol â hynny, bydd y swyddogaeth rheoli trysorlys yn cael ei dadansoddi'n barhaus o ran y gwerth y mae'n ei ychwanegu i gefnogi'r amcanion busnes neu wasanaeth a nodwyd gan y sefydliad. Ymchwilir yn rheolaidd i ddulliau amgen o ddarparu'r gwasanaeth, o argaeledd grantiau neu fathau eraill o anogaeth ariannol a'r sgôp ar gyfer gwelliannau posibl eraill.

<p>Methodoleg i werthuso effaith penderfyniadau rheoli trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> Amcanion craidd y TMSS yw y bydd y gweithgareddau rheoli trysorlys yn rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch, hylifedd a dychweliadau yn y drefn honno. Felly, nid yw'r swyddogaeth yn cael ei barnu ar y dychweliadau'n unig. Caiff penderfyniadau rheoli trysorlys eu gwerthuso yn erbyn ei amcanion craidd; Mae'r adroddiadau canol blwyddyn ac alldro ar Reoli Trysorlys yn galluogi sgriwtimeiddio'r perfformiad o ran amcanion allweddol y gweithgareddau Rheoli Trysorlys; Mae'r dangosyddion darbodus sy'n cael eu cynwys yn y TMSS a'r adroddiadau uchod yn sylfaenol i fonitro gweithgaredd rheoli trysorlys; Caiff dychweliadau a gweithgareddau Rheoli Trysorlys eu monitro hefyd bob chwarter yn y Cardiau Sgorio Corfforaethol.
<p>Methodoleg ar gyfer profi gwerth am arian wrth reoli trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r swyddogaeth rheolaeth trysorlys yn cael ei darparu'n fewnol ar hyn o bryd. Gellid profi'r farchnad ar unrhyw adeg drwy gwerthwchigymru; Caiff y gwasanaeth Ymgynghori arbenigol ar Reoli Trysorlys ei hysbysebu ar gwerthwchigymru ar ddiwedd pob cyfnod contract. Roedd y contract presennol yn ganlyniad proses dendro y llynedd drwy gwerthwchigymru. Capita Asset Services gyflwynodd y tendr llwyddiannus ac mae'r contract ar gyfer y cyfnod o 1 Ebrill 2016 hyd 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn am hyd at ddwy flynedd; Gwahoddir tendrau am y gwasanaethau bancio bob pum mlynedd drwy gwerthwchigymru. Natwest sydd â'r contract ar hyd o bryd a hynny ers 3 Chwefror, 2016;

	<ul style="list-style-type: none"> • Ceir rhestr gymeradwy o wasanaethau broceriaeth ariannol a gofynnir am gyngor gan 3 brocer wrth lunio opsiynau ar gyfer buddsoddiadau rheolaeth trysorlys; • Nid yw'r Cyngor yn defnyddio gwasanaethau rheoli arian / cronfeydd fel rhan o'i weithgareddau rheoli trysorlys. Fodd bynnag, mae rheolwyr y gronfa yn cael eu defnyddio ar gyfer nifer o ymddiriedolaethau elusennol y mae'r Cyngor yn ymddiriedolwr ar eu cyfer.
--	---

TMP3 – Gwneud penderfyniadau a dadansoddiadau

Bydd y Cyngor yn cadw cofnodion llawn o'i benderfyniadau rheoli trysorlys a'r prosesau ac arferion a ddefnyddiwyd wrth wneud penderfyniadau hynny. Bydd y Cyngor yn dysgu o'i brofiadau a'i benderfyniadau yn y gorffennol a bydd yn adeiladu ar ei lwyddiannau ac yn cymryd camau i osgoi unrhyw faterion negyddol a allai godi. Bydd y Cyngor yn cofnodi penderfyniadau fel y gall yr Awdurdod ddangos bod camau rhesymol yn cael eu cymryd i sicrhau bod yr holl faterion sy'n berthnasol i'r penderfyniadau hynny wedi cael eu cymryd i ystyriaeth ar y pryd.

Pwerau dirprwyedig a chadw cofnodion	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys (TMSS) wedi iddo gael ei sgrwtinieddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a'i ystyried gan y Pwyllgor Gwaith a rhaid cofnodi'r penderfyniadau hyn yn ffurfiol; • Y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 sydd â'r awdurdod dirprwyedig ar gyfer pob agwedd ar reoli trysorlys. Rhaid i bob penderfyniad gydymffurfio â'r TMSS. Bydd y tîm rheoli trysorlys yn darparu opsiynau ac argymhellion i'r Swyddog Adran 151 eu hystyried pan fydd angen buddsoddiad neu fenthyciad newydd. Bydd hyn yn cael ei gofnodi a'i lofnodi gan y Swyddog Adran 151. Bydd y penderfyniadau dydd i ddydd gyda'r gwrthbartion presennol yn cael eu gwneud gan y tîm rheoli trysorlys gydag un aelod o'r tîm yn argymhell trafodiad ac aelod arall o'r tîm sydd â swydd uwch yn cymeradwyo'r argymhelliad hwnnw.
Gwelliant parhaus	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn gwerthuso gweithgareddau rheoli trysorlys a cheisio osgoi unrhyw ganlyniadau negyddol ac adeiladu ar arferion a chanlyniadau da o ran rheoli trysorlys. Gwneir hyn ar sail ymarferol o ddydd i ddydd; • Ar lefel fwy ffurfiol, bydd rheoli trysorlys yn cael ei werthuso drwy'r adroddiadau rheoli trysorlys canol a diwedd blwyddyn a bydd yr adroddiadau hyn yn cael eu sgrwtinieddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a'u hystyried gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor; • Mae perfformiad hanesyddol y dangosyddion darbodus a'r rhagolygon o'u perfformiad eu cynnwys yn y TMSS blynyddol a gaiff ei sgrwtineiddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant, ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith a'i gymeradwyo gan y Cyngor.

Wrth ymgymryd â'i weithgareddau rheolaeth trysorlys, ni fydd y Cyngor ond yn defnyddio'r offerynnau, y dulliau a'r technegau hynny y manylir arnynt isod ac o fewn y terfynau a'r paramedrau a ddiffinnir yn TMP1 Rheoli risg a TMSS y Cyngor. Bydd yr holl offerynnau, dulliau a thechnegau yn canolbwyntio ar y rhai sy'n cynnig y diogelwch a'r hylifedd mwyaf. Bydd y Cyngor yn anelu at sicrhau'r cynhyrchiant mwyaf posibl o fewn y ddwy brif flaenoriaeth hyn. Bydd yr Awdurdod yn ceisio cyngor priodol gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys arbenigol a gomisiynwyd ganddo a bydd yn ystyried y cyngor hwnnw wrth wneud trefniadau i ddefnyddio cynhyrchion o'r fath er mwyn sicrhau ei fod yn deall yn llawn y cynhyrchion hynny.

<p>Offerynnau, dulliau a thechnegau ariannu cyfalaf a gymeradwywyd</p>	<p>Allanol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB); • Benthyciadau marchnad arian dros dro (hyd at 364 diwrnod); • Benthyciadau marchnad arian tymor hir; • Gorddrafft banc (dim ond mewn amgylchiadau eithriadol ac os mai hwn yw'r opsiwn rhataf ar gyfer angen tymor byr iawn); • Benthyciadau masnachol; • Benthyciadau gan sefydliadau eraill os yw'r telerau ac amodau'n ffafriol. Bydd angen i'r sefydliadau fod wedi eu hawdurdodi i fenthyca a dylent gael eu rheoleiddio; • Prydlesau ariannol; • Prydlesau gweithredol; • Grantiau cyfalaf gan y Llywodraeth a grantiau Ewropeaidd; • Grantiau Cyfalaf gan sefydliadau eraill, er enghraifft, y Loteri Genedlaethol; • Cyfraniadau /Rhoddion; • PFI / PPP. <p>Mewnol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derbyniadau cyfalaf; • Cyfraniadau referniw; • Defnydd o gronfeydd wrth gefn.
<p>Offerynnau, dulliau a thechnegau a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Cyfarwyddyd") a Chôd Ymarfer a Nodiadau Canllaw Traws-Sector CIPFA ar Reoli Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus ("Côd TM CIPFA"). Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd yn ail a dychweliadau'n drydydd; • Yn unol â'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA, ac er mwyn lleihau'r risg i fuddsoddiadau, mae'r Cyngor yn defnyddio meini prawf o ran yr isafswm credyd derbynol er mwyn cynhyrchu rhestr o wrthbartion sy'n hynod deilwng o greddyd ac sydd hefyd yn caniatáu arallgyfeirio sydd yn ei dro, yn osgoi'r risg o grynodiad. Y sgorau allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrthbartion yw'r sgorau Byr Dymor a Hir Dymor;

	<ul style="list-style-type: none"> • Yn unol ag arferion blaenorol, nid sgorau yn unig fydd yn cael eu cymryd i ystyriaeth wrth benderfynu ar ansawdd ac mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus ar sail micro a macro a chan gymryd i ystyriaeth yr amgylchiadau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau yn gweithredu ynddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sy'n adlewyrchu barn y marchnadoedd. I'r perwyl hwn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu â'i ymgynghorwyr i gadw golwg ar brisiau'r farchnad megis "credit default swaps" a throshaenu'r wybodaeth honno ar ben y statws credyd; • Bydd ffynonellau gwybodaeth eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfranddaliadau ac unrhyw wybodaeth arall sy'n ymwneud â'r sector bancio er mwyn sefydlu'r proses graffu gadarnaf bosib ar addasrwydd gwrthbartion posib y gellid buddsoddi ynddynt. <p>Mae'r isod yn fuddsoddiadau a gymeradwywyd yn unol TMSS :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu sy'n bodloni'r meini prawf sylfaenol yn atodiad 6 y TMSS (gweler hefyd Tabl 1 uchod); • Banciau yn y DU sydd wedi eu gwladoli neu eu gwladoli'n rhannol unol â'r TMSS; • Llywodraeth Ganolog y DU; • Awdurdodau lleol yn y DU; • Cronfeydd marchnad arian sydd â statws AAA yn unol â'r TMSS.
--	--

TMP5 – Trefniadaeth; eglurder; gwahaniad cyfrifoldebau a chyflawni trafodion

Mae'r Cyngor yn ystyried bod rheolaeth a monitro effeithiol o'i weithgareddau rheoli trysorlys yn hanfodol, ar gyfer lleihau'r risg o dwyll neu gamgymeriad, ac ar gyfer mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl. Mae'r gweithgareddau hyn wedi'u strwythuro a'u rheoli mewn modd cwbl integredig a cheir eglurder bob amser mewn perthynas â chyfrifoldebau rheoli trysorlys. Bydd hyn yn seiliedig ar yr egwyddor bod gwahaniad clir rhwng y rhai sy'n gyfrifol am bennu polisïau rheoli trysorlys a'r rhai sy'n gyfrifol am weithredu a rheoli'r polisïau hynny, yn enwedig o safbwynt gweithredu a throsglwyddo arian, cofnodi a gweinyddu penderfyniadau rheoli trysorlys, ac archwilio ac adolygu'r swyddogaeth rheoli trysorlys.

Os a phan fydd yr Awdurdod, oherwydd diffyg adnoddau neu amgylchiadau eraill, yn bwriadu gwro oddi wrth yr egwyddorion hyn, bydd y Swyddog Adran 151 yn sicrhau bod y rhesymau yn cael eu hadrodd yn gywir yn unol â Gofynion Adroddiad TMP6 a'r trefniadau rheoli gwybodaeth, a bydd y goblygiadau yn cael eu hystyried a'u gwerthuso'n iawn. Bydd y Swyddog Adran 151 yn sicrhau bod datganiadau ysgrifenedig clir o gyfrifoldebau ar gyfer pob swydd sy'n ymwneud â rheoli trysorlys, a'r trefniadau wrth gefn pan fydd staff yn absennol. Bydd y swyddog cyfrifol hefyd bob amser yn sicrhau y bydd y rhai sy'n gysylltiedig â rheoli trysorlys yn dilyn y polisïau a'r gweithdrefnau a bennwyd. Ceir manylion am y trefniadau presennol isod.

Bydd y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod yna waith papur cywir ar gyfer yr holl gytundebau a thrafodion ariannol, a bod gweithdrefnau ar gael ar gyfer trosglwyddo arian yn effeithiol. Ceir manylion am y trefniadau presennol yn isod. Mae'r swyddogaethau a ddirprwyir i'r swyddog cyfrifol mewn perthynas â rheoli trysorlys hefyd wedi'u nodi isod. Bydd y swyddog cyfrifol yn cyflawni'r holl gyfrifoldebau yn unol â datganiad polisi, TMP y sefydliad ac, os yw'n aelod o CIPFA, gyda'r *Safon Ymarfer Proffesiynol ar Reoli Trysorlys*.

<p>Cynllun dirprwyo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cyngor llawn yn cymeradwyo'r TMSS ac yn derbyn adroddiad ar yr adolygiad canol blwyddyn a diwedd y flwyddyn ariannol ar berfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys; • Mae'r Pwyllgor Gwaith yn ystyried y TMSS, yr adroddiad canol blwyddyn a'r adroddiad diwedd blwyddyn a TMPS and yn gwneud argymhellion i'r Cyngor; • Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn sgrwrtineiddio'r TMSS, yr adroddiadau rheoli trysorlys canol blwyddyn a diwedd blwyddyn a'r TMPs. • Dirprwywyd i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yr awdurdod am reoli trysorlys; • Mae'r Pennaeth Swyddogaeth / (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 wedi dirprwyo'r dyletswyddau rheoli trysorlys o ddydd i ddydd i'r Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Systemau a Thechnegol ac i'r tîm Rheoli Trysorlys a'r tîm Technegol. Dirprwywyd i'r Uwch Gyfrifwyr Gwasanaeth a swyddogion uwch yr hawl i awdurdodi trafodion rheoli trysorlys.
<p>Egwyddorion ac arferion sy'n ymwneud â gwahanu dyletswyddau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ym marn y Cyngor, mae gwahanu dyletswyddau yn allweddol i sicrhau rheolaethau cadarn a lleihau'r risgiau yn ei weithgareddau rheolaeth trysorlys. Mae'r cynllun dirprwyaeth uchod mewn perthynas â rheoli'r trysorlys yn sicrhau bod gwiriadau digonol yn cael eu cynnal a bod dyletswyddau wedi eu gwahanu yn y swyddogaeth rheolaeth trysorlys; • Mae'r balansau yn cael eu gwirio bob bore a'u hasesu yn erbyn incwm y gwyddys ei fod yn ddyledus a thaliadau a wneir gan aelod o dîm rheoli'r trysorlys (TM); • Os disgwylir i'r taliadau fod yn uwch na'r balans isafswm yn y cyfrifon gyda'r Natwest, bydd aelod o'r tîm Rheoli Trysorlys yn llenwi ffurflen drosglwyddo yn darparu'r holl fanylion ar gyfer trosglwyddiad i gyfrif cyffredinol Natwest er mwyn cwrdd ag anghenion llif-arian y dydd. Bydd y manylion yn cael eu gwirio gan reolwr llinell y swyddog TM neu Reolwr Cyllid neu swyddog uwch a'i hawdurdodi os ydynt yn gywir. • Yna, caiff y ffurflen drosglwyddo ei phasio i'r tîm Technegol i brosesu'r trosglwyddiad; • Caiff trosglwyddiadau wedyn eu cymeradwyo gan lofnodwyr awdurdodedig nad ydynt yn rhan o'r tîm Corfforaethol, Systemau a Thechnegol ac nad ydynt wedi awdurdodi'r ffurflen drosglwyddo er mwyn sicrhau gwahanu dyletswyddau cyn i'r trosglwyddiad ddigwydd; • Caiff y balansau eu gwirio yn rheolaidd yn ystod y dydd er mwyn sicrhau bod y trosglwyddiadau yn cael eu cwblhau. Os nad yw trosglwyddiad wedi ei gwblhau erbyn 2pm y diwrnod hwnnw, dylai aelod o'r tîm Technegol gysylltu â'r banc o ble y mae'r trosglwyddiad yn cael ei wneud. Bydd hyn yn sicrhau bod y symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Natwest erbyn diwedd y diwrnod gwaith. Bydd balansau hefyd yn cael eu hail-wirio tuag at ddiwedd y diwrnod gwaith. Bydd cofnod yn cael ei wneud ar daflen crynhoi llif arian y diwrnod hwnnw gyda balansau'r bore a'r prynhawn yn cael eu gwrth-lofnodi gan reolwr llinell y swyddog TM, Rheolwr Cyllid neu Uwch Gyfrifydd sydd ddim yn cymryd rhan yn y broses neu'r awdurdodi o unrhyw drafodiad rheoli trysorlys neu uwch; • Bydd unrhyw balansau sy'n gost-effeithiol i'r trosglwyddo h.y. mae'r llog ar gyfer cyfnod y buddsoddiad yn uwch na'r costau trosglwyddo (h.y. y ffioedd CHAPS) yn cael eu trosglwyddo i gwrthbarti yn unol â'r rhestr gymeradwy o wrthbartion a'r TMSS. Bydd y rhain ar y cyfraddau llog gorau posib o fewn y paramedrau, sef eu bod yn hynod ddiogel a bod modd cael atynt. Bydd yr un drefn â'r un a ddilynir wrth drosglwyddo i'r Natwest yn cael ei dilyn gyda phob un o'r pedwar cam o wahanu dyletswyddau.

<p>Siart Trefniadaeth Rheoli'r Trysorlys</p>	<pre> graph TD A[Pennaeth Swyddogaeth(Adnoddau) / Swyddog Adran 151] --> B[Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg Rheolwr] B --> C[Rheolwr Cyllid – Corfforaethol, Systemau a Thechnegol] B --> D[Rheolwyr Cyllid y Gwasanaethau ac Uwch Gyfrifwyr – llofnodwyr awdurdodedig] C --> E["Tîm Cyfalaf, Rheoli Trysorlys ac Ymddiriedolaethau: 1 Uwch Gyfrifydd 1 Cynorthwy-ydd Cyfrifeg Mae'r tîm yn monitro llif arian; yn ymchwilio i opsiynau rheoli trysorlys; yn ymgynghori gyda broceriaid; cyllido cyfalaf a chyfrifo"] D --> F["Tîm Technegol – mae'r tîm yn prosesu trafodion rheoli trysorlys o fewn y llinell fancio (Bankline) a gwrthbartïon eraill"] </pre>
<p>Datganiad o ddyletswyddau / cyfrifoldebau pob swydd trysorlys</p>	<p>Dirprwywyd i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 drwy'r cyfansoddiad, y pwerau ar gyfer rheoli'r swyddogaeth Rheoli Trysorlys fel a ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • argymhell cymalau, polisïau / arferion rheoli trysorlys ar gyfer eu cymeradwyo, gan adolygu'r rhain yn rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth; • cyflwyno adroddiadau'n rheolaidd ar bolisïau rheoli trysorlys; • cyflwyno cyllidebau ac amrywiadau i'r cyllidebau; • derbyn ac adolygu adroddiadau ar wybodaeth reoli; • adolygu perfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys; • sicrhau bod digon o adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a bod cyfrifoldebau wedi eu gwahanu'n effeithiol o fewn y swyddogaeth rheolaeth trysorlys; • sicrhau bod digon o adnoddau archwilio mewnol a chysylltu gyda'r archwilwyr allanol; ac • argymhell penodi darparwyr gwasanaeth allanol.

	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cyfrifoldeb am weithredu a gweinyddu ei benderfyniadau Trysorlys, gan gynnwys penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, wedi eu dirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi a TMP y Cyngor; • Rheolwr y Gwasanaethau Cyfrifeg fydd yn dirprwyo ar gyfer y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog S151 mewn perthynas â'r dyletswyddau uchod; • Y Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Systemau a Thechnegol fydd yn gyfrifol am reoli'r swyddogaeth rheoli trysorlys o ddydd i ddydd; • Y tîm Cyfalaf, Rheoli Trysorlys ac Ymddiriedolaethau fydd yn gyfrifol am weithrediad y swyddogaeth Rheoli Trysorlys. Mae hyn yn cynnwys rhagamcan llif arian yn y dyfodol; monitro llif arian yn ddyddiol; ymchwilio i wahanol opsiynau ar gyfer buddsoddiadau ac os bydd angen unrhyw fenthyciadau newydd, cwblhau'r ceisiadau trosglwyddo rheoli trysorlys a awdurdodwyd yn unol â'r pŵerau a ddirprwywyd i'r tîm. Y tîm hwn hefyd fydd yn cynhyrchu'r TMSS, y TMPs a'r adroddiadau rheolaeth trysorlys; • Bydd y Tîm Technegol yn prosesu unrhyw drafodion rheoli trysorlys o fewn y systemau bancio. Bydd y tîm technegol yn gwirio'r wybodaeth ddwywaith cyn cwblhau'r trafodion; • Bydd y Rheolwyr Cyllid Gwasanaethau ac Uwch Gyfrifwyr yn awdurdodi trafodion rheoli trysorlys ar sail y dystiolaeth ddogfennol bod y trafodion yn briodol.
Trefniadau wrth gefn ar gyfer Absenoldeb	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Systemau a Thechnegol a'r Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg yn darparu gwasanaeth wrth gefn petai'r ddau aelod o'r tîm rheoli trysorlys yn digwydd bod yn absennol.
Trothwyon Delio	<ul style="list-style-type: none"> • £10m fesul trafodiad.
Rhestr Froceriaid Cymeradwy	<ul style="list-style-type: none"> • Partneriaid BGC; • ICAP; • King and a Shaxson; • RP Martin; • Tullet Prebon; • Tradition UK.
Polisi ar Wasanaethau Broceriaid	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn defnyddio'r broceriaid a enwir uchod i ymchwilio i opsiynau rheoli trysorlys a'r camau gweithredu angenrheidiol. Bydd y Swyddog Adran 151 neu'r Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg yn awdurdodi'r cais am drafodiad ('deal'). Bydd y Cyngor yn gofyn am wybodaeth gan dri o'r broceriaid a enwir uchod ar gyfer unrhyw drafodiad rheoli trysorlys posibl. Bydd y tîm yn ceisio taenu'r busnes rhyngddynt er mwyn sicrhau gwerth am arian a chynnal cysylltiadau busnes.
Polisi ar recordio sgyrsiau	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff sgyrsiau gyda broceriaid eu recordio gan y sefydliadau broceriaeth.

<p>Arferion cyflawni busnes yn uniongyrchol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y tîm rheoli trysorlys yn ymchwilio i'r opsiynau ar gyfer cyflawni busnes a bydd argymhellion ar gyfer trafodion newydd yn cael eu gwneud i'r Swyddog A151 neu ei ddirprwy; • Bydd aelodau'r tîm rheoli'r trysorlys yn cadarnhau'r trafodyn a ddewiswyd gyda'r brocer unwaith y bydd y Swyddog Adran 151 wedi cytuno iddo; • Bydd ffurflen gais rheoli trysorlys yn cael ei chwblhau gyda gwybodaeth i'w chefnogi gan y tîm rheolaeth trysorlys; • Bydd aelod o'r tîm technegol yn rhoi'r trafodiad i mewn i Bankline a bydd yn gwirio'r manylion ac yn sicrhau bod y swyddog A151 wedi cymeradwyo'r trafodiad; • Bydd y taliad ar-lein yn cael ei awdurdodi gan ddau lofnodwr awdurdodedig ar ôl sicio'r manylion a bod y Swyddog A151 wedi ei gymeradwyo; • Caiff y taliad ar-lein ei brosesu gan CHAPS unwaith y bydd wedi'i awdurdodi; • Rhoddir cadarnhad ysgrifenedig i'r gwrthbarti; • Ceir cadarnhad ysgrifenedig o'r cytundeb gan y brocer a / neu'r gwrthbarti a chaiff ei wirio'n ofalus a'i lofnodi gan Reolwr Cyllid neu swyddog uwch; • Bydd unrhyw wahaniaethau rhwng y cadarnhad a gafwyd gan y brocer a'r trafodyn a negodwyd yn cael eu hymchwilio a'u cywiro ar unwaith; • Caiff y cytundeb ei gofnodi yn y llif arian dyddiol a'r cofnod o fuddsoddiadau / benthyciadau fel sy'n berthnasol; • Gall buddsoddiadau gyda trydydd parti gael ei rollo drosodd gyda caniatad y Swyddog Adran 151 neu ei ddirprwy, mae hyn yn lleihau costau trafodion.
<p>Gofynion o ran dogfennaeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ar gyfer pob cytundeb a wnaed, dylid cadw cofnod yn rhoi manylion am swm, y cyfnod, y gwrthbarti, y gyfradd llog cofnod, dyddiad delio, dyddiad(au) taliadau, brocer. <p>Buddsoddiadau</p> <ul style="list-style-type: none"> • tocyn trafodiad yn awdurdodi'r buddsoddiad; • cadarnhad gan y brocer; • cadarnhad gan y gwrthbarti; • Dogfen trosglwyddo taliad Chaps. <p>Benthyciadau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tocyn trafodiad gyda llofnod yn cytuno i'r benthyciad; • cadarnhad gan y brocer; • cadarnhad gan PWLB / gwrthbartion marchnad; • dogfen trosglwyddo taliadau CHAPS ar gyfer ad-dalu'r benthyciad.

TMP6 – Gofynion adrodd a threfniadau gwybodaeth reoli

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod adroddiadau rheolaidd yn cael eu paratoi a'u hystyried ynglŷn â gweithredu ei bolisiâu rheoli trysorlys. Bydd y rhain yn ystyried effeithiau penderfyniadau a wnaed a thrafodion a wnaed yn unol â'r polisiâu hynny; goblygiadau unrhyw newidiadau, yn enwedig rhai cyllidebol, sy'n deillio o ffactorau rheoleiddiol, economaidd, marchnad neu ffactorau eraill sy'n effeithio ar ei weithgareddau rheoli trysorlys; ac ar berfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys.

O leiaf:

Bydd y Cyngor yn derbyn:-

- Datganiad blynyddol ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn adrodd ar y strategaeth a'r cynlluniau ar gyfer y flwyddyn i ddod;
- adolygiad canol blwyddyn;
- adroddiad blynyddol ar berfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys, effeithiau'r penderfyniadau a wnaed a'r trafodion a wnaed yn y flwyddyn ddiwethaf, ac ar unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfiaeth â'r datganiad ar bolisi rheoli trysorlys a TMPs y sefydliad.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn gyfrifol am sgrwtineiddio gweithgareddau a dangosyddion rheoli trysorlys. Manylir ar y trefniadau presennol a diwyg yr adroddiadau hyn isod:-

Cynnwys ac amllder yr adroddiadau a gyflwynir i'r bwrdd pwyllgor	<ul style="list-style-type: none">• Bydd pob un o'r adroddiadau uchod yn mynd yn y lle cyntaf i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant ar gyfer eu sgrwtineiddio. Byddant wedyn yn mynd i'r Pwyllgor Gwaith gydag unrhyw gyngor gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn gwneud argymhellion a'r adroddiadau wedyn yn mynd gerbron y Cyngor i'w cymeradwyo.
---	--

TMP7 – Trefniadau cyllidebu, cyfrifo ac archwilio

Bydd y swyddog cyfrifol yn paratoi cyllideb flynyddol ar gyfer rheoli trysorlys ac yn ei diwygio o bryd i'w gilydd os bydd angen hynny a bydd y Cyngor yn cymeradwyo'r camau gweithredu hyn. Bydd y materion a gaiff eu hymgorffori yn y gyllideb yn cynnwys, fel gofyniad sylfaenol, y rhai hynny sy'n ofynnol trwy statud neu reoliad, ynghyd â gwybodaeth a fydd yn dangos cydymffurfiaeth â rheoliad TMP1, Rheoli Risg, TMP2 Mesur Perfformiad a TMP4 Offerynnau, Dulliau a Thechnegau a Gymeradwywyd. Bydd y swyddog cyfrifol yn rheoli'r gyllideb hon yn effeithiol a bydd yn adrodd ar, ac yn argymhell, unrhyw newidiadau y mae angen eu gwneud yn unol TMP6 Gofynion Adrodd a threfniadau gwybodaeth reoli.

Bydd y Cyngor yn rhoi cyfrif am ei weithgareddau rheoli trysorlys; am y penderfyniadau a wnaed a'r trafodion ariannol a weithredwyd a hynny'n unol ag arferion cyfrifyddu priodol; safonau, gofynion statudol a rheoleiddiol sydd mewn grym am y pryd.

Gofynion statudol rheoleiddiol /	<ul style="list-style-type: none">• Bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r holl ofynion statudol a rheoleiddiol sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys (gweler 1.6 uchod). Mae Côt Rheoli Trysorlys CIPFA 2011 a CIPFA a Chôt Darbodus 2013 yn ymgorffori'r gofynion cyfreithiol hyn ac yn eu atodi gyda chanllawiau ymarferol. Felly, mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r côd, a bydd yn rheoli ei swyddogaeth rheoli trysorlys yn unol â chodau CIPFA.
Arferion safonau cyfrifyddu a	<ul style="list-style-type: none">• Fel y nodir uchod, bydd y Cyngor yn cydymffurfio â chodau canlynol CIPFA i sicrhau arferion cyfrifyddu priodol a chydymffurfiaeth â safonau mewn perthynas â'i swyddogaeth rheoli trysorlys:-<ul style="list-style-type: none">• Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys 2011 ac arweiniad cysylltiedig;• Côt Darbodus CIPFA 2013;• CIPFA SerCOP;• Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Cadw Cyfrifon mewn Awdurdodau Lleol a chanllawiau cysylltiedig i ymarferwyr.

<p>Rhestr o'r wybodaeth y bydd archwilwyr allanol yn gofyn amdani</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd adroddiad ar y trafodion, asedau a rhwymedigaethau Rheoli Trysorlys yn cael ei gynnwys yn Natganiad Cyfrifon blynyddol y Cyngor sy'n destun archwiliad allanol; • Bydd y Cyngor yn caniatáu mynediad at yr holl wybodaeth rheoli trysorlys y mae'r tîm archwilio ei hangen i wirio bod y cyfrifon yn adlewyrchiad cywir a theg o faterion ariannol y cyngor gan gynnwys gweithgareddau rheoli trysorlys; • Mae yna nifer o nodiadau penodol mewn perthynas â rheoli trysorlys. Bydd papurau gwaith cadarn, tystiolaeth o'r ffynonellau a thrafodion a balansau'r system ariannol mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol yn cael eu cynnwys gyda'r nodiadau hyn; • Dyma enghreifftiau o'r mathau o wybodaeth rheoli trysorlys y bydd eu hangen ar gyfer yr archwiliad:- <ul style="list-style-type: none"> • Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys; • Adroddiad rheoli trysorlys blynyddol a chanol; • Arferion Rheoli Trysorlys; • Benthyciadau newydd a gymerwyd yn ystod y flwyddyn, dogfennaeth mewn perthynas â'r ffynhonnell; • Rhestr lawn o'r benthyciadau y mae angen eu talu'n ôl a'r dyddiadau y maent yn aeddfedu; • Benthyciadau a ailstrwythurwyd yn ystod y flwyddyn gan gynnwys premiymau a gostyngiadau; • Cydymffurfiaeth â gofynion cyfrifyddu; • Amorteiddio enillion neu golledion ar ail-brynu benthyciadau; • Dadansoddiad o fenthyca rhwng y tymor byr a'r tymor hir; • Costau ariannu dyledion a chyllido gan gynnwys cyfrifiadau a chlandriadau; • Cyfrifiadau MRP a dadansoddiad o'r symudiad yn y CFR; • Sefyllfa o ran gorddrafft banc (os oes un); • Costau'n ymwneud â broceriaeth, comisiynau a thrafodion; • Trafodion buddsoddi yn ystod y flwyddyn gan gynnwys unrhyw gostau trafodion; • Balansau arian parod a banc ar ddiwedd y flwyddyn; • Buddsoddiadau tymor byr a thymor hir ar ddiwedd y flwyddyn gan gynnwys dogfennau am y ffynhonnell; • Cyfrifo llog a llog sydd wedi cronni; • Llog gwirioneddol a dderbyniwyd; • Adroddiad Gwerth Teg Capita; • Tystiolaeth o deitl i fuddsoddiadau; • Cysoni'r symudiad mewn arian parod i'r symudiad yn y ddyled net; • Arian sy'n llifo i mewn ac allan; • Cynnydd / gostyngiad net yn y benthyciadau tymor byr, adneuon tymor-byr a ffynonellau hylifol eraill.
<p>Archwilio mewnol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae archwilio mewnol yn adolygu systemau rheoli trysorlys ac yn rhoi profion arnynt yn rheolaidd. Bydd unrhyw gais am wybodaeth gan yr archwilwyr mewnol yn cael ei ddarparu cyn gynted ag sy'n bosibl ac o fewn 3 diwrnod gwaith fan bellaf.

Oni bai bod gofynion statudol neu reoleiddiol yn mynnu fel arall, y Swyddog A151 fydd yn rheoli'r holl arian sydd yn nwylo'r sefydliad hwn, a bydd yn cael ei agregu i bwrpas rheoli llif arian a buddsoddiadau. Bydd rhagamcanion o'r llif arian yn cael eu paratoi'n rheolaidd ac yn brydlon, a bydd y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod y rhain yn ddigonol i ddibenion monitro cydymffurfiaid â TMP1[1] *rheoli risg hylifedd*. Caiff y trefniadau presennol ar gyfer paratoi rhagamcanion llif arian, a'u ffurf, eu nodi yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

<p>Trefniadau ar gyfer paratoi / cyflwyno datganiadau llif arian</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff rhagolwg manwl o'r llif arian blynyddol ei baratoi ar gyfer pob blwyddyn ariannol yn dilyn cymeradwyo'r gyllideb; • Bydd hyn yn cymryd i ystyriaeth y gyllideb a bydd yn edrych ar wybodaeth hanesyddol; • Bydd y rhagolygon o'r llif arian yn rhoi syniad am yr arian a fydd yn llifo i mewn ac allan bob mis a chaiff ei adolygu'n rheolaidd bob mis; • Yn ogystal, cedwir cofnod o symudiadau a balansau'r llif arian a chaiff ei ddiweddarau bob bore a phrynhawn. Caiff ei lofnodi naill ai gan yr Uwch Gyfrifydd ar gyfer Cyfalaf, Rheoli Trysorlys neu gan reolwr llinell neu Reolwr Cyllid, Uwch Gyfrifydd neu uwch nad yw'n yn rhan o'r broses o awdurdodi unrhyw drafodion rheolaeth trysorlys y diwrnod hwnnw os mai'r Uwch Gyfrifydd ei hun wnaeth eu cwblhau; • Mae'r rhagolygon llif arian a'r cofnod dyddiol o'r llif arian o gymorth i wneud penderfyniadau a nodi unrhyw brinder neu ormoddedd o arian parod; • Caiff trafodion a balansau rheoli trysorlys eu cofnodi ar feddalwedd Logotech rheoli trysorlys y Cyngor i bwrpas monitro a rheoli gwybodaeth.
<p>Cynnwys ac amlder rheoli llif arian</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff llif arian yn cael ei fonitro yn y bore a'r prynhawn a chaiff y rhagolygon mewn perthynas â'r llif arian blynyddol eu hadolygu'n rheolaidd; • Dyma'r wybodaeth sydd ei hangen mewn perthynas â llif arian:- • Arian y gwyddys ei fod yn dod i mewn yn rheolaidd: RSG, derbyniadau TAC, derbyniadau'r Dreth Gyngor; • Amcangyfrif o'r arian a ddaw i mewn: grantiau, incwm amrywiol (ffioedd a thaliadau ac ati); derbyniadau cyfalaf; • Amcangyfrif o'r arian sy'n cael ei dalu allan: cyflogau, pensiynau, ac ati; budd-daliadau tai; credydwyr ac ati.
<p>Rhestru ffynonellau gwybodaeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae systemau ar waith i sicrhau bod y tîm rheoli trysorlys yn cael eu hysbysu ynghylch llif arian sylweddol. Mae cyfrif e-bost penodol ar gyfer Rheoli Trysorlys y mae credydwyr, y gyflogres ac ati yn anfon manylion iddo am symiau sydd i'w talu allan; • Bydd credydwyr yn rhoi gwybod i'r tîm am swm taliadau pob credydwyr ac mae hynny'n rhoi 2 ddiwrnod i sicrhau balans yr arian parod yn ddigonol; • Mae'r gyflogres yn cadarnhau'r symiau 2 ddiwrnod cyn talu cyflogau; • Mae'r gwasanaethau cyfreithiol ac eiddo yn hysbysu'r tîm am unrhyw dderbyniadau cyfalaf disgwylidig; • Mae'r rheolwr grantiau yn hysbysu'r tîm Rheoli Trysorlys am y grantiau a ddisgwylir a hynny fel arfer unwaith y bydd y ffurflenni hawliau grantiau wedi cael eu cwblhau; • Mae'r tîm yn edrych ar yr incwm amrywiol cyfartalog yn y gorffennol i amcangyfrif hyn.

Gweithdrefnau Datganiadau Banc	<ul style="list-style-type: none"> Mae datganiadau banc papur yn cael eu hanfon bob mis gan Natwest a'r gwrthbartion y mae gennym adneuon ynddynt; Yn ogystal, mae mynediad amser gwirioneddol ar gael drwy Bankline neu gyfleusterau bancio ar-lein y gwrthbartion.
Amserlenni ar gyfer talu a chytuno telerau masnachu gyda chredydwy	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r Cyngor yn talu credydwy ar y rhediad credydwr nesaf wedi i'r anfonebau gael eu hawdurdodi. Mae hyn yn debygol o ddigwydd cyn i'r telerau masnachu ddod i ben. Gwneir hyn er mwyn cefnogi'r economi leol a busnesau bach. Fodd bynnag, os oedd anawsterau o ran llif arian, byddai'r Cyngor yn ail-ystyried ac yn dychwelyd i'r drefn o dalu yn unol â'r telerau masnachu sydd, fel arfer, yn 30 diwrnod.
Trefniadau ar gyfer monitro lefelau credydwy / dyledwy	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r system ariannol Civica yn cynhyrchu adroddiadau rheolaidd er mwyn caniatáu i'r tîm rheoli fonitro lefelau credydwy a dyledwy. Bob chwarter, caiff y ddarpariaeth dyledion drwg ei hadolygu.
Gweithdrefnau ar gyfer bancio arian	<ul style="list-style-type: none"> Fel arfer, caiff arian ei drosglwyddo yn electronig; Lle mae arian parod yn cael ei gasglu yn adeiladau'r awdurdod, er enghraifft, yn y canolfannau hamdden, bydd Securityplus yn ei gasglu ac yn talu'r arian parod a'r sieciau ganolfan arian / arian parod Natwest; Bydd arian a delir yn swyddfeydd sirol y Cyngor a'r ysgolion yn cael ei dalu i mewn i'r banc Natwest agosaf ar y cyfle cyntaf yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

TMP9 – Gwyngalchu Arian

Mae'r sefydliad hwn yn effro i'r posibilrwydd y gallai ddod yn destun ymgais i'w gynnwys mewn trafodiad sy'n cynnwys gwyngalchu arian. Yn unol â hynny, bydd yn cynnal gweithdrefnau ar gyfer gwirio a chofnodi pwy yw'r gwrthbartion ac adrodd ar unrhyw amheuan, a bydd yn sicrhau bod staff sy'n ymwneud â hyn yn cael eu hyfforddi'n briodol. Mae'r trefniadau presennol, gan gynnwys enw'r swyddog y dylid rhoi gwybod iddo/iddi, wedi eu cynnwys isod.

Polisi a gweithdrefnau i leihau'r risg o dwyll, llwgrwobrwyo a gwyngalchu arian	<ul style="list-style-type: none"> Bydd y gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn dilyn polisiâu'r Cyngor isod i leihau'r risg o dwyll, llwgrwobrwyo a gwyngalchu arian; Polisi Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer atal twyll a llygredd, 2012; Cynllun ymateb i dwyll 2012; Dylid mynd a pryderon ynglyn a gwyngalchu arian at y Swyddog Adran 151.
Gweithdrefnau ar gyfer sefydlu pwy yw benthycwyr a'u dilysrwydd	<ul style="list-style-type: none"> Ni fydd y Cyngor ond yn ymrwymo i drefniadau benthyca gyda sefydliadau sydd wedi cael eu gwirio gan yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol www.fsa.gov.uk a gyda chynghor gan ein Hymgynghorwyr Rheoli Trysorlys arbenigol.
Methodoleg ar gyfer nodi ffynonellau adneuon	<ul style="list-style-type: none"> Bydd yr holl wrthbartion ar y rhestr o wrthbartion cymeradwy ac yn cydymffurfio â'r TMSS. Bydd yr holl wrthbartion yn sefydliadau sydd wedi eu graddio ar y rhestr statws credyd a ddarparwyd gan Capita. Caiff y rhain raddfeydd tymor hir a thymor byr gan Fitch, Moodys a S & P.
Trafodion Rheoli'r Trysorlys	<ul style="list-style-type: none"> Mae trefn y Cyngor o wahanu dyletswyddau y manylir arno uchod yn TMP 5, yn lleihau'r risg o wyngalchu arian a thwyll.

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod yr holl staff sy'n ymwneud â'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn cael eu paratoi'n llawn i ymgymryd â'r dyletswyddau a'r cyfrifoldebau a ddyrannwyd iddynt. Felly, bydd yn ceisio penodi unigolion sydd yn fedrus ac yn brofiadol a bydd yn darparu hyfforddiant ar gyfer staff er mwyn eu galluogi i ennill a chynnal lefel briodol o arbenigedd, gwybodaeth a sgiliau. Bydd y Swyddog Adran 151 yn argymhell ac yn gweithredu'r trefniadau angenrheidiol.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn sicrhau bod aelodau'r bwrdd/y cyngor sydd yn gyfrifol am reoli trysorlys, gan gynnwys y rhai sy'n gyfrifol am sgriwteiddio, yn cael hyfforddiant sy'n berthnasol i'w hanghenion a'r cyfrifoldebau hynny. Bydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethiant yn cydnabod eu cyfrifoldeb unigol i sicrhau bod ganddynt y sgiliau angenrheidiol i gwblhau eu rôl yn effeithiol.

Manylion y cyrsiau hyfforddi cymeradwy	<ul style="list-style-type: none"> • Cyrsiau Rheoli Trysorlys CIPFA a Capita.
Manylion y gymwysterau cymeradwy	<ul style="list-style-type: none"> • Cymwysterau cyfrifeg CCAB cyfrifeg, AAT, cymwysterau Rheoli Trysorlys achrededig penodol.
Manylion am gymwysterau staff trysorlys	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Uwch Gyfrifydd - Cyfalaf, Rheoli Trysorlys ac Ymddiriedolaethau yn aelod cymwys o CIPFA ac â gradd mewn Cyfrifeg a Chyllid; • Mae'r Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Technegol a Systemau yn aelod cymwys o CIMA cymwysedig ac â gradd mewn Gwyddor Rheoli - Economeg ac MA yn y gyfraith.
Cofnod o hyfforddiant y staff	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r tîm yn mynychu cyrsiau rheoli trysorlys CIPFA a Capita yn rheolaidd er mwyn cadw i fyny gyda'r datblygiadau diweddaraf yn y maes Rheoli Trysorlys; • Caiff cofnodion hyfforddiant eu cadw gan Gydlynnydd Hyfforddiant y swyddogaeth a chan adnoddau dynol.
Cofnodion o hyfforddiant a dderbyniwyd gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu	<ul style="list-style-type: none"> • Rhoddir hyfforddiant i aelodau bob blwyddyn gan Capita. Bydd rhai aelodau o'r UDA yn ogystal a'r tîm rheoli trysorlys yn mynychu'r hyfforddiant hwn.

Mae'r Cyngor yn cydnabod mai'r sefydliad sydd â chyfrifoldeb bob amser am benderfyniadau rheoli trysorlys. Mae'n cydnabod y gallai fod gwerth posibl i gyflogi darparwyr gwasanaethau rheoli trysorlys allanol, er mwyn cael at sgiliau ac adnoddau arbenigol. Pan fydd yn cyflogi darparwyr gwasanaethau yn y modd hwn, bydd yn sicrhau ei fod yn gwneud hynny am resymau sydd wedi cael eu gwerthuso'n llawn o safbwynt y costau a'r buddion. Bydd hefyd yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir i asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n gywir a'u hadolygu'n rheolaidd. Bydd hefyd yn sicrhau, lle mae hynny'n ymarferol ac yn angenrheidiol, fod amrediad o ddarparwyr gwasanaeth yn cael eu defnyddio, er mwyn osgoi gorddibyniaeth ar un neu nifer fechan o gwmnïau. Lle mae rhaid tendro neu ail-dendro gwasanaethau, byddir yn glynu wrth ofynion deddfwriaethol bob amser. Y swyddog cyfrifol fydd yn monitro trefniadau o'r fath a chaiff manylion am y trefniadau cyfredol eu nodi isod:-

<p>Manylion y contractau gyda darparwyr gwasanaeth, gan gynnwys banciau, broceriaid, ymgynghorwyr, gwasanaeth cyngori a manylion am y gwasanaethau a ddarperir</p>	<p><u>Bancio:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prif fancwyr y Cyngor yw: NatWest sy'n rhan o grŵp RBS, Ffordd Glanhwfa, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7YW; • Mae gan y Cyngor cyfrifon gyda Santander a'r banc Cooperative ar gyfer GIROs swyddfa bost a paypoint. <p><u>Ymgynghorydd y Trysorlys:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Capita Asset Services, 71 Victoria Street, Westminster, Llundain, SW1H 0XA. <p><u>Broceriaid:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Partneriaid BGC; • ICAP; • King a Shaxson; • RP Martin; • Tullet Prebon; • Tradition UK. <p><u>Trafodion BACS</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bottomline Technologies
<p>Statws Rheoleiddiol y gwasanaethau a ddarperir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae pob yn sefydliad a reoleiddir.
<p>Gweithdrefnau ac amllder ar gyfer gwasanaethau tendro</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn ymrwmo i lynu wrth y rheolau Gweithdrefn Contractau sy'n rhan o'r cyfansoddiad. Rhaid hysbysebu unrhyw gontractau sy'n debygol o fod yn £25k neu'n uwch ar gwerthwchigymru. Cafodd y contract ymgynghoriaeth rheoli trysorlys hefyd ei hysbysebu ar gwerthwchigymru a'i werthuso'n gadarn er bod swm y contract yn llai na'r swm gorfodol; • Argymhellir bod contractau'n rhedeg am gyfnod o 3 blynedd gydag opsiwn i ymestyn am hyd at 2 flynedd gyda chytundeb y ddau barti.

Mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i sicrhau llywodraethiant corfforaethol priodol ar draws ei fusnesau a'i wasanaethau, ac i sefydlu'r egwyddorion a'r arferion ar gyfer cyflawni hynny. O'r herwydd, bydd y bydd y swyddogaeth rheolaeth trysorlys a'i gweithgareddau yn cael eu cynnal yn agored, yn dryloyw a chyda gonestrwydd, uniondeb ac atebolrwydd.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu ac wedi gweithredu egwyddorion allweddol y Côd. Ystyrir bod hyn, ynghyd â'r trefniadau eraill y manylir arnynt drwy'r ddogfen hon, yn hanfodol i sicrhau llywodraethiant corfforaethol priodol wrth reoli trysorlys. Bydd y Swyddog S151 yn monitro ac, os a phan fo angen, yn adrodd ar effeithiolrwydd y trefniadau hyn.

<p>Rhestr o ddogfennau cyhoeddus i fod ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Datganiad Cyfrifon Blynnyddol; • Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys; • Adroddiad canol-blwyddyn ar Reoli Trysorlys; • Adroddiad Blynnyddol ar Reoli Trysorlys; • Arferion Rheoli Trysorlys.
<p>Gweithdrefnau ar gyfer ymgynghori gydag chydranddeiliaid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgynghorir bob blwyddyn â chydranddeiliaid ar y gyllideb flynyddol sy'n cynnwys cyllidebau refeniw rheoli trysorlys.
<p>Rhestr o Gronfeydd allanol a reolir ar ran eraill a'r sail ar gyfer priodoli llog a enillwyd a chostau i'r buddsoddiadau hyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn rheoli nifer o gyfrifon apwyntai / gwarcheidwadaeth ar ran unigolion. Nid yw'r rhain yn rhan o'r Contract Gorfforaethol ond yn cael eu cadw gyda banc y Cyngor Natwest. Bydd unrhyw gostau y gellir eu priodoli i'r cyfrifon yn cael eu codi ar y cyfrifon a bydd unrhyw log a enillir hefyd yn cael ei dalu ar sail wirioneddol ar gyfer y cyfrif hwnnw; • Mae'r Cyngor yn ymddiriedolwr i nifer o ymddiriedolaethau elusennol ac ymddiriedolaethau llai. Mae'r gyfradd log gyfartalog ar adneuo yn berthnasol i falansau'r ymddiriedolaethau hyn. Lle mae gan yr ymddiriedolaeth ei gyfrif banc penodol ei hun, bydd yr ymddiriedolaeth yn derbyn y llog a enillir ar y cyfrif yma. Codir tâl ar bob ymddiriedolaeth i gwrdd â chostau gweinyddu rheoli'r ymddiriedolaethau a hynny'n unol â chyfarwyddyd y Comisiwn Elusennau; • Ambell waith bydd y Cyngor yn dal arian ar ran mudiadau, er engraifft Bondiau Advance Payment Code (APC) lle mae'r Cyngor yn dal arian fel gwarant hyd nes bydd y mudiad wedi cyflawni eu gofynion cytundebol. Telir llog ar y prif swm fel cyfartaledd ar gyfrifon cadw. Yn aml mae'r gyfraith yn rhagnodi sut mae llog yn cael ei dalu a pha gostau gaiff eu codi; • Bydd cyfrifon cadw eraill, bondiau Advance Payments yn hel llog ar y cyfradd cyfartalog ar bob cyfrif cadw am y flwyddyn oni bai bod cyfrif penodol am y cyfrifon cadw yna, bond neu cyndaliad lle mae llog penodol yn cael ei enill.

Dyddiad ei sgrwtineiddio gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant: 6 Rhagfyr, 2016

Dyddiad ei gymeradwyo gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151: 6 Rhagfyr, 2016

Awdur: Claire Klimaszewski

Dyddiad Adolygu: Tachwedd 2019 neu'n gynharach os yw unrhyw bolisi sydd wedi ei gynnwys yn y TMSS yn cael ei ddiwygio

Llyfryddiaeth

CIPFA. 2011 ymlaen. Côd Ymarfer ar Reoli Trysorlys CIPFA. Llundain.

CIPFA. 2013. Côd Darbodus.CIPFA. Llundain.

Ynys Môn. 2016. Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2017/18. Cyngor Sir Ynys Môn.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I'R	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD	6 RHAGFYR, 2016
PWNC	BLAENRAGLEN WAITH
SWYDDOG ARWEINIOL	PENNAETH ARCHWILIO MEWNOL - MIKE HALSTEAD
SWYDDOG CYSWLLT	RHEOLWR ARCHWILIO - SIONED PARRY
Natur yr adroddiad a'r rheswm dros adrodd - Cyflwyno Blaenraglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gyfer gweddill 2016/17 a 2017/18.	

1 RHAGARWEINIAD

- 1.1 Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn rhoi sicrwydd annibynnol i'r rheini sy'n gyfrifol am faterion llywodraethu ynghylch digonolrwydd y fframweithiau llywodraethu a rheoli risg, yr amgylchedd rheolaeth fewnol ac uniondeb yr adroddiadau ariannol. Trwy oruchwylio gwaith archwilio mewnol ac allanol a rheoleiddwyr eraill, mae'n gwneud cyfraniad pwysig tuag at sicrhau bod trefniadau sicrwydd effeithiol wedi eu sefydlu.
- 1.2 Mae rhaglenni'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cynnwys nifer o adroddiadau y mae angen i aelodau eu hystyried yn rheolaidd i'w diweddarau - naill ai ym mhob cyfarfod neu ar adegau penodol yn y flwyddyn ariannol. Yn ogystal, weithiau mae aelodau yn gofyn am adroddiadau penodol pellach ar gyfer y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ac ar sylwadau a wnaed eisoes.
- 1.3 Yn wyneb sylwadau a wnaed gan Aelodau mewn cyfarfodydd blaenorol a'r pryderon a godwyd gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau), er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i gyflawni ei swyddogaethau fel y nodir nhw yn y cylch gorchwyl a gymeradwywyd ar 9 Chwefror 2015, paratowyd rhaglen waith ac mae ynghlwm yn **Atodiad A**. Bydd y rhaglen, i bob pwrpas, yn darparu rhaglen ddrafft dros dro ar gyfer pob cyfarfod a drefnwyd.
- 1.4 Byddai'r flaenraglen waith yn gweithredu fel cofnod o bryderon y Pwyllgor Archwilio ac yn sicrhau bod y cynnydd a wnaed i fynd i'r afael â'r pryderon hynny yn cael sylw rheolaidd gan y Pwyllgor, a hynny mewn ffordd fydd wedi ei chynllunio. Byddai hefyd yn caniatáu i'r Aelodau ofyn am eitemau i'w hystyried mewn cyfarfodydd yn y dyfodol ac yn caniatáu digon o amser i Swyddogion gyflwyno'r wybodaeth a diweddariadau.
- 1.5 Ar ddiwedd pob Pwyllgor byddai'r eitem ddiwethaf yn caniatáu i Aelodau ddiweddarau'r flaenraglen waith gan gymryd i ystyriaeth yr eitemau a gafodd sylw gan y Pwyllgor ac unrhyw bryderon sydd wedi deillio ohonynt.

2 ARGYMHELLIAD

- 2.1 Gofynnir i Aelodau ystyried a chymeradwyo'r rhaglen waith arfaethedig ar gyfer gweddill 2016/17 a 2017/18.
- 2.2 Adroddir ar unrhyw newidiadau i'r rhaglen fel eitem safonol ar raglen pob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

BLAENRAGLEN WAITH

RHAGFYR 6, 2016

Swyddog Cyswllt:	Sioned Parry
	Rheolwr Archwilio
E-bost:	SionedParry@ynysmon.gov.uk
Ffôn:	01248 756211

Dyddiad	Pwnc	Swyddog cyfrifol (Gan gynnwys cyfeiriad e-bost)
<p>Chwefror 9, 2017</p> <p>25 Gorffennaf, 2017</p> <p>Medi 21, 2017</p> <p>Rhagfyr 5, 2017</p> <p>Chwefror 13, 2018</p>	<p>Cynnydd a wnaed ynghylch Adroddiadau gan Reoleiddwyr Allanol</p> <p>Ystyried y cynnydd a wnaed ynghylch Adroddiadau gan Reoleiddwyr Allanol sy'n ymwneud yn uniogyrchol â materion llywodraethu neu reoli risg o fewn y Cyngor.</p>	<p>Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Perfformiad GethinMorgan@ynysmon.gov.uk</p>
<p>Chwefror 9, 2017</p> <p>Medi 21, 2017</p>	<p>Ymchwiliadau i Fudd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor</p> <p>Bydd yr adroddiad yn nodi manylion y ceisiadau yr ymchwiliwyd iddynt yn llwyddiannus gan y Tîm Ymchwilio i Fudd-daliadau.</p>	<p>Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) MarcJones@ynysmon.gov.uk</p>
<p>Chwefror 9, 2017</p> <p>Mehefin 28, 2017</p> <p>25 Gorffennaf,</p>	<p>Perfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn erbyn y Cynllun Archwilio Blynnyddol</p> <p>Adolygu perfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn erbyn y Cynllun Archwilio Blynnyddol bob chwarter.</p>	<p>Rheolwr Archwilio SionedParry@ynysmon.gov.uk</p>

<p>2017 Rhagfyr 5, 2017 Chwefror 13, 2018</p>		
<p>Mehefin 28, 2017</p>	<p>Adroddiad Drafft y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) ynghylch yr Adroddiad Cyllid a Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2016/17.</p>	<p>Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) MarcJones@ynysmon.gov.uk</p>
<p>Medi 21, 2017</p>	<p>Adroddiad Canol Blwyddyn ar Reoli'r Trysorlys ar gyfer 2017/2018 Bydd yr adroddiad yn ymhelaethu ar sefyllfa'r Cyngor o ran cydymffurfio â'i Strategaeth Rheoli Trysorlys a'i Strategaeth Fuddsoddi, ac yn nodi'r sefyllfa gyfredol o ran buddsoddiadau a benthyca.</p>	<p>Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) MarcJones@ynysmon.gov.uk</p>
<p>Medi 21, 2017</p>	<p>Gweithgaredd Rheoli Trysorlys a Dangosyddion Darbodus Gwirioneddol ar gyfer 2017/2018 Mae'n rhaid darparu adroddiad trysorlys blynyddol yn unol â gofynion gweithdrefnau adrodd y Cyngor ac mae'n rhoi sylw i weithgarwch y trysorlys ar gyfer 2017/2018. Mae'r adroddiad hefyd yn cynnwys y Dangosyddion Darbodus Gwirioneddol ar gyfer 2017/2018 yn unol â gofynion y Côd Darbodus.</p>	<p>Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) MarcJones@ynysmon.gov.uk</p>
<p>Medi 21, 2017</p>	<p>Adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Ariannol ynghylch yr Adroddiad Cyllid a Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2016/2017. Mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol am gymeradwyo'r cyfrifon ar ran y Cyngor, ac mae hefyd yn gyfrifol am faterion llywodraethu. Felly, mae angen i'r Pwyllgor Archwilio gymeradwyo'r Adroddiad Cyllid a Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2016/2017, gan gynnwys Datganiad Cyfrifon 2016/2017, derbyn adroddiad yr Archwilydd Penodedig ar y</p>	<p>Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) MarcJones@ynysmon.gov.uk</p>

	cyfrifon a'r ISA 260 sy'n nodi bod gofyn i'r Pwyllgor gymeradwyo'r Llythyr Cynrychiolaeth terfynol.	
Rhagfyr 6, 2016 Mehfin 28, 2017 Rhagfyr 5, 2017	Cofrestr Risgiau Corfforaethol Ystyried y risgiau corfforaethol a nodir yn y Gofrestr.	Rheolwr Risg ac Yswiriant JulieJones@ynysmon.gov.uk
Mawrth 2017	Strategaeth a Chynllun Blynyddol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol am 2017-2018 Cydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus am 2013 lle cyflwynir Strategaeth a Chynllun Blynyddol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i'w cymeradwyo.	Rheolwr Archwilio SionedParry@ynysmon.gov.uk
Rhagfyr 6, 2016 Chwefror 9, 2017	Strategaeth Fuddsoddi / Polisi Isafswm Refeniw Rhoi gwybod i'r Aelodau am y Strategaeth Fuddsoddi a'r Polisi Isafswm Refeniw ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod.	Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) MarcJones@ynysmon.gov.uk

Eitemau yn y Dyfodol		
Mehefin 28, 2017	Cynllun Gweithredu ar gyfer Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2016/2017 Adrodd ar y cynnydd a wnaed mewn perthynas â'r argymhellion yn y Cynllun Gweithredu ar gyfer Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2015/2016.	Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Perfformiad GethinMorgan@ynysmon.gov.uk
Mehefin 28, 2017	Adroddiad Blynyddol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2016/2017 O dan delerau'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio, mae gofyn i'r Cyngor gynnal adolygiad bob blwyddyn o effeithiolrwydd ei system rheolaeth fewnol ac adolygu perfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn erbyn Cynllun Archwilio Blynyddol 2016/2017.	Rheolwr Archwilio SionedParry@ynysmon.gov.uk
25 Gorffennaf, 2017	Datganiad Llywodraethu Blynyddol Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu roi sylwadau ar gynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft ar gyfer 2016/2017 a chyfrannu at yr arfarniadau, y casgliadau a'r argymhellion a gynigir i ddatblygu neu gryfhau elfennau o drefniadau llywodraethu'r Cyngor yn ystod 2017/2018.	Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Perfformiad GethinMorgan@ynysmon.gov.uk
Chwefror 9, 2017	Diweddariadau ar Archwiliadau Mewnol: Parhad Busnes Adfer TGCh ar ôl Trychineb	Rheolwr Archwilio SionedParry@ynysmon.gov.uk
Mehefin 28, 2017	Diweddariad Archwiliad Mewnol: Diogelu Corfforaethol	Rheolwr Archwilio SionedParry@ynysmon.gov.uk

DDIM I'W GYHOEDDI NOT FOR PUBLICATION

Teitl yr Adroddiad : Cofrestr Risg Corfforaethol
Title of Report : Corporate Risk Register

PRAWF BUDD Y CYHOEDD **PUBLIC INTEREST TEST**

Paragraff(au) Paragraph(s) 14	Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972 Schedule 12A Local Government Act 1972
[un neu fwy o /one or more of 12,13,14,15,16,17,18,18A,18B,18C]	
Y PRAWF – THE TEST	
<p>Mae yna fudd y cyhoedd wrth ddatgan oherwydd / There is a public interest in disclosure as:-</p> <p>Mae'r mater yn ymwneud â materion busnes y Cyngor.</p> <p>The matter concerns the business affairs of the Council.</p>	<p>Y budd y cyhoedd with beidio datgelu yw / The public interest in not disclosing is:-</p> <p>Mae'r mater yn cyfeirio at materion busnes y Cyngor a all niweidio buddiannau'r Cyngor yn fasnachol, ariannol ac yn gyfreithlon.</p> <p>The matter refers to the business affairs of the Council which could prejudice the interests of the Council commercially, financially and legally.</p>
<p>Argymhelliad: *Mae budd y cyhoedd wrth gadw'r eithriad yn fwy o bwys/Hai o bwys na budd y cyhoedd wrth ddatgelu'r wybodaeth [* dilewch y geiriau nad ydynt yn berthnasol]</p> <p>Recommendation: *The public interest in maintaining the exemption outweighs/does not outweigh the public interest in disclosing the information. [*delete as appropriate]</p>	

This page is intentionally left blank

Document is Restricted

This page is intentionally left blank